

COMUNA CIZER

STRATEGIA DE DEZVOLTARE DURABILĂ

2021-2027

Datele de contact ale autorității locale:

COMUNA CIZER

Str. Principală, nr. 277,
Cod 457075, CIZER, jud. Sălaj

Tel.: 0260 625 401

Fax.: 0260 625 401

Email: primariacizer@yahoo.com

Material realizat de:

INWAY CONSULTANTĂ ȘI PROIECTARE SRL

Str. Anatol E. Baconski, nr. 8,
Cod 450054, Zalău, jud. Sălaj

Tel.: 0260 – 63.34.77

Fax.: 0260 – 63.34.77

Email: office@inway.ro

Site: www.inway.ro

Echipa de elaborare a strategiei:

Rareș POP – manager proiect / fotograf

Ligia Alexandra POP – tehoredactare

Alexandra Iulia SZTAN – tehoredactare

Cuprins

CAPITOLUL 1.....	6
METODOLOGIA DE ELABORARE A STRATEGIEI PRIVIND DEZVOLTAREA DURABILĂ	6
1.1. Argument.....	6
1.2. Considerații generale	7
1.3. Principiile dezvoltării strategice durabile.....	7
1.4. Planificarea strategică	7
1.5. Elaborarea strategiei de dezvoltare durabilă a comunei Cizer	9
CAPITOLUL 2.....	11
ANALIZA DIAGNOSTIC A COMUNEI CIZER	11
2.1. Audit teritorial	11
2.2. Audit socio-demografic	22
2.3. Caracterizarea economică	30
2.4. Infrastructura publică.....	35
2.5. Patrimoniu cultural.....	41
CAPITOLUL 3.....	53
ANALIZA SWOT	53
3.1. Introducere	53
3.2. Așezarea geografică și cadrul natural	53
3.3. Populația și resursele umane	55
3.4. Infrastructură.....	56
3.5. Economia.....	57
3.6. Turism	59
3.7. Mediul înconjurător.....	60
CAPITOLUL 4.....	61
PRIORITĂȚI	61
4.1. Scenariul dezvoltării inerțiale.....	61
4.2. Scenariul dezvoltării alternative.....	61
4.3. Scenariul dezvoltării compuse.....	61
4.4. Concluzie	62
CAPITOLUL 5.....	64
PLANIFICAREA DEZVOLTĂRII STRATEGICE A COMUNEI CIZER	64
5.1. Obiective.....	64
5.2. Matricea domeniilor cheie de intervenție	64
5.2.2. Domenii cheie de intervenție pentru componenta ECONOMIE	65
5.2.3. Domenii cheie de intervenție pentru componenta SOCIETATE	66
5.3. Viziune și direcții strategice.....	67

5.3.1. Viziune și direcții strategice pentru componenta HABITAT	67
5.3.2. Viziune și direcții strategice pentru componenta ECONOMIE	70
5.3.3. Viziune și direcții strategice pentru componenta SOCIETATE.....	78
5.4. Planul de acțiune	79
5.4.1. Planul de acțiune pentru componenta HABITAT	79
5.4.2. Planul de acțiune pentru componenta ECONOMIE	93
5.4.3. Planul de acțiune pentru componenta SOCIETATE	119
BIBLIOGRAFIE	128
Surse documentare	128
Surse electronice.....	128
LISTĂ DE ABREVIERI.....	129
INDEX FIGURI	130
INDEX TABELE	131

Capitolul 1.

Metodologia de elaborare a strategiei privind dezvoltarea durabilă

1.1. Argument

Demersul de a elabora și implementa Strategia de Dezvoltare a comunei Cizer, din județul Sălaj, reprezintă unica alternativă de a pune bazele unei platforme comune de acțiune la scară națională și locală, care să dea consistență eforturilor comune, să modeleze viitorul României și să influențeze semnificativ calitatea vieții oamenilor pentru mai multe decenii în viitor, în condițiile șanselor, oportunităților și rigorilor generate de globalizare, integrare în Uniunea Europeană și extindere a societății bazate pe tehnologia informației și a comunicațiilor.

Această strategie reprezintă un proiect deschis, în măsură să răspundă eficient și operativ la schimbările tot mai rapide generate de mediul economic, la conjuncturi interne și externe, la constrângerile existente și la cele produse de noul statut al României, de membru cu drepturi depline al comunității europene și euro-atlantice.

Trecerea de la perspectivele pe termen scurt care își au virtuțile, dar și limitele lor, la perspectivele pe termen mediu și lung, care să armonizeze cerințele și direcțiile dezvoltării României cu cele ale integrării euro-atlantice a devenit o necesitate indubitabilă.

Luând în considerare necesitatea alinierii și adaptării spațiului urban și rural românesc la cerințele UE, prin promovarea unui sector eficient și viabil din punct de vedere economic și social în contextul perioadei ulterioare integrării, strategia comunei Cizer, din județul Sălaj, stabilește principalele direcții de dezvoltare a comunității locale.

Viziunea cetățenilor comunei Cizer, din județul Sălaj este în spiritul dezvoltării zonei din punct de vedere economic și social, printr-o valorificare mai eficientă a resurselor locale, atragerea investițiilor și investitorilor, revigorarea tradițiilor și punerea în valoare a poziționării geografice, în deplin respect față de mediul înconjurător.

În următorii 6 ani (2021 - 2027), Comuna Cizer va deveni o localitate reper pentru dezvoltarea comunităților rurale autentice prin mobilizarea tuturor actorilor implicați în viața comunității (cetățeni, autorități publice locale și regionale, societate civilă, actori economici) materializată într-o bună valorificare a potențialului tradițional, natural, social și economic al localității și în îmbunătățirea calității vieții locuitorilor. Acțiunile de dezvoltare economică locală și de promovarea a turismului vor fi punctul de plecare pentru o comună modernă și prosperă, un motiv de mândrie pentru locuitorii săi care vor fi astfel motivați să rămână în comunitate.

Strategia de dezvoltare durabilă a comunei Cizer, din județul Sălaj, definește o imagine fidelă a obiectivelor strategice și a căilor de operaționalizare a acestora, pe care administrația publică locală și le-a asumat pentru orizontul de timp 2021 - 2027.

Necesitatea acestei lucrări apare în contextul României ca țară a Uniunii Europene și a accesării fondurilor comunitare. Acest aspect creează pe de o parte oportunitatea dezvoltării durabile a comunităților cu ajutorul fondurilor europene, dar în același timp se creează noi presiuni asupra competitivității economiei locale.

Valorificarea acestor noi oportunități cere însă alocarea unor resurse semnificative din partea actorilor locali, atât la nivelul capacității administrative necesare pentru accesarea,

implementarea și monitorizarea adecvată a acestor fonduri, cât și de ordin financiar, de furnizare a cofinanțării obligatorii

1.2. Considerații generale

"Dezvoltarea Durabilă este dezvoltarea care asigură necesitățile prezente fără a compromite posibilitățile generațiilor viitoare de a-și satisface propriile necesități."
(Raportul Comisiei Brundtland 1987)

Conceptul de dezvoltare durabilă (sustenabilă) s-a cristalizat în timp, pe parcursul mai multor decenii, în cadrul unor dezbateri științifice aprofundate pe plan internațional și a căpătat valențe politice precise în contextul globalizării.

În istoria recentă, prima semnalare a faptului că evoluțiile economice și sociale ale statelor lumii și ale omenirii în ansamblu nu mai pot fi separate de consecințele activității umane asupra cadrului natural s-a făcut în raportul din 1972 al Clubului de la Roma intitulat "Limitele creșterii" (Raportul Meadows).

Documentul sintetiza datele privind evoluția a cinci parametri (creșterea populației, impactul industrializării, efectele poluării, producția de alimente și tendințele de epuizare a resurselor naturale), sugerând concluzia că modelul de dezvoltare practicat în acea perioadă nu poate fi susținut pe termen lung.

1.3. Principiile dezvoltării strategice durabile

În cadrul celei de-a 12-a sesiuni a Conferinței Europene a Ministerelor Responsabile pentru Planificare Regională, organizate în anul 2000 la Hanovra, au fost adoptate de către țările EU15 politicile de dezvoltare spațială ce își propun atingerea obiectivelor de coeziune socio-economică la nivel comunitar, între țările membre. Aceste politici înglobează cele *9 principii ale dezvoltării strategice durabile*, principii care fac referire la:

- cunoașterea profundă a teritoriului de administrat și a contextului general, macro-economic, politic și social;
- alocarea optimă de resurse (financiare, umane și instituționale) și a instrumentelor de implementare și evaluare necesare;
- implicarea actorilor locali și a comunității în dezvoltarea lor urbană;
- orientarea acțiunilor de management către piață, astfel încât strategiile să dezvolte și să mențină o corespondență reală între obiectivele și resursele unei comunități; și
- orientarea acțiunilor către posibilitățile rentabile de specializare și oportunitățile din mediul înconjurător, astfel încât să se creeze un mediu atractiv și de calitate pentru locuitori, prin intermediul unor servicii corespunzătoare, care să conducă la o forță de muncă calificată, la dezvoltarea sectorului privat și îmbunătățirea productivității, la creșterea standardului de viață și protecția identității culturale.

1.4. Planificarea strategică

Planificarea strategică este un concept care trebuie să se regăsească în toate acțiunile de dezvoltare ale unei comunități, nu doar în relația dezvoltare-mediu.

Experiența internațională a reliefat că proiectele și programele operaționale funcționează cel mai eficient atunci când fac parte dintr-un cadru coerent și când există o coordonare la nivel strategic.

Astfel că, orice comunitate modernă trebuie să asimileze și să promoveze o viziune strategică în ceea ce privește dezvoltarea sa viitoare. Lipsa unei asemenea viziuni duce la o activitate administrativă descentralizată și ineficientă, în cadrul căreia se pot rata oportunități și se pot consuma irațional resurse prețioase.

În consecință, este necesară o prioritizare clară a inițiativelor de dezvoltare, fundamentată pe o analiză riguroasă a situației locale specifice, astfel încât să fie maximizat impactul socio-economic al acestor investiții, în contextul resurselor inevitabil limitate disponibile pentru mobilizare în orizontul de timp 2021 - 2027.

Procesul de elaborare a strategiei de dezvoltare a fost complex, laborios și a implicat utilizarea unei game variate de instrumente metodologice, oferind posibilitatea identificării nevoilor de dezvoltare ale zonei și, ulterior, selectării domeniilor prioritare și tipurilor de intervenții pentru perioada vizată de aceasta. Analizele, consultările publice derulate, implicarea proactivă a administrației publice locale au generat idei și opinii valoroase, pe baza cărora s-au conturat elementele strategiei de dezvoltare a comunei Cizer pentru orizontul 2021 - 2027.

Strategia de dezvoltare este un instrument cu caracter programatic, ce va fi supus unui proces de ajustare în intervalul de timp acoperit. Strategia va permite focalizarea și ajustarea continuă a eforturilor administrației publice locale, orientate către satisfacerea nevoilor locuitorilor comunei Cizer, către creșterea calității vieții acestora, bazate pe promovarea identității locale.

Strategia are în vedere crearea condițiilor pentru valorificarea potențialului local, zonal și a oportunităților pentru dezvoltare prin menținerea și îmbunătățirea elementelor de ordin economic, social și de mediu, esențiale pentru prosperitatea pe termen lung a cetățenilor.

Strategia a fost construită pornind de la elementele specifice comunei Cizer: datele economice, demografice, de infrastructură, mediu, amenajarea teritoriului, distribuția serviciilor etc., precum și pe o evaluare riguroasă a modului în care comunitatea dorește să evolueze.

Strategia de dezvoltare durabilă este un instrument util din mai multe perspective:

- permite identificarea nevoilor de dezvoltare, respectiv a potențialului de dezvoltare a zonei;
- permite utilizarea eficientă a resurselor, prin direcționarea acestora către prioritățile de dezvoltare stabilite;
- permite identificarea unor soluții la problemele cu care se confruntă și operaționalizarea acestora;
- permite atragerea de fonduri din surse rambursabile și / sau nerambursabile;
- permite transparența decizională, elaborarea strategiei implicând un proces de consultare publică.

O analiză a evoluțiilor la nivel zonal, regional, național și european arată incontestabil că supraviețuirea și dezvoltarea armonioasă a colectivităților locale, depinde aproape exclusiv și în egală măsură de capacitatea Primăriei și a Consiliului Local:

- de a înțelege contextele economic, legislativ și cel privind fenomenului de globalizare;
- de a identifica obiectivele și prioritățile de acțiune și dezvoltare;
- de a implementa proiecte concrete și de a angaja reformele necesare;
- de a atrage și a motiva societatea civilă;
- de a reabilita și a dezvolta infrastructurile publice;

- de a crea un cadru instituțional și un mediu de afaceri stimulant pentru întreprinzătorii și investitorii privați;
- de a proteja și a valoriza mediul și resursele locale și zonale;
- de a amenaja spațiul comunitar pentru a-i spori calității ambientale, și de a se integra în structuri asociative intercomunitare (între consilii locale limitrofe).

Responsabilitatea de a elabora, adopta și respectiv de a aplica o strategie de dezvoltare pentru comuna Cizer, din județul Sălaj, revin așadar Consiliului Local, și respectiv Primarului, ca instituție executivă, în conformitate cu atribuțiile lor legale. Ca urmare a procesului de descentralizare, creșterea nivelului de autonomie locală mărește atât libertatea de decizie a Consiliului Local cât și responsabilitățile sale de mediator și catalizator al vieții economice și sociale în care este chemat să joace un rol fundamental, în strâns parteneriat cu societatea civilă și cu mediul antreprenorial.

1.5. Elaborarea strategiei de dezvoltare durabilă a comunei Cizer

Procesul de elaborare a strategiei de dezvoltare durabilă a comunei Cizer a fost inițiat ca răspuns la interesul exprimat de către Consiliul Local al comunei Cizer pentru elaborarea unui demers strategic. În cadrul acestui proces, au fost luate în calcul toate dimensiunile și caracteristicile factorilor cu care comunitatea se află în relații de interdependență, au fost efectuate analize ale teritoriului și s-au consultat documente strategice naționale, iar rezultatele obținute au fost corelate cu date statistice, sondaje de opinie și analize efectuate în teren.

În vederea elaborării strategiei, prima întrebare fundamentală la care s-a căutat un răspuns a fost: **„Unde ne situăm în acest moment?”**. S-au colectat date pentru ca pe baza lor să se realizeze diagnoza și analiza comunității din comuna Cizer la momentul actual. S-a realizat analiza SWOT pentru a identifica pe ce se pot baza liniile directoare ale strategiei și care sunt condițiile mai puțin prielnice care ar putea să prejudicieze demersurilor în timp. S-a procedat la solicitări de date oficiale, interviuri și discuții libere cu angajații primăriei și alte persoane cheie din comuna Cizer. S-a urmărit colectarea unui volum considerabil de date, din mai multe surse pentru a asigura astfel, prin metoda comparării, veridicitatea acestora și o imagine de ansamblu. Colectarea de date relevante și într-o cantitate suficientă a fost necesară pentru a radiografia eficient și real tema de interes. Pentru a obține date și informații oficiale s-a recurs la solicitări către instituții care dețin baze de date relevante.

A doua întrebare la care am încercat să formulăm un răspuns a fost: **„Unde ne-ar plăcea să ajungem / să ne vedem?”**. Am considerat oportun să găsim cel puțin un răspuns empiric încă din primele faze de lucru pentru ca pe baza acestor obiective generale identificate să se poată clarifica în mod prioritar informațiile relevante pentru a fi colectate. S-a pornit în acest demers cu rezerva că după realizarea analizei SWOT se va reveni asupra acestor obiective cu eventuale completări și modificări.

Capitolul 2.

ANALIZA DIAGNOSTIC A COMUNEI CIZER

2.1. Audit teritorial

a.) Prezentarea geografică și fizică

Comuna Cizer este situată la limita sud-vestică a județului Sălaj, ocupă zona marginală de contact a Depresiunii Crasna cu horstul lamelar al Meseșului și Plopișului, inclusiv culmea înaltă a Măgurii Priei (996m - punctul cu cea mai mare altitudine din județul Sălaj), în bazinele hidrografice ale Crasnei și Crișului Repede, și se întinde pe o suprafață totală de 71,23 km².

Comuna este constituită din trei localități: Cizer, reședința de comună, Pleșca și Pria. Localitatea Cizer, în structura sa actuală, cuprinde și satul Boian. Cizerul este situat la o distanță de 35 km față de municipiul Zalău.

Din șoseaua națională E60, care trece prin Ciucea, se desprinde de pe malul drept al Crișului Repede, drumul județean 108A, care, urmând Valea Poicului, pătrunde pe teritoriul județului Sălaj. Din acest drum se desprinde spre stânga, chiar în hotarul sudic al comunei Cizer, drumul județean 108G, care, după ce urcă partea accentuată a munților se desfășoară în serpentine largi către cursul superior al râului Crasna. De pe culmea Meseșului se deschide spre N-V o vedere panoramică a Depresiunii Șimleului.

Urmând spre nord, drumul amintit străbate primul sat din regiunea depresionară, satul Cizer, reședință de comună. Înspre est se întinde cel de-al doilea sat ca mărime, PRIA, situat chiar sub poalele Meseșului. În partea nordică a comunei drumul lasă în dreapta al treilea sat al comunei, Pleșca, după care, părăsind hotarul comunei Cizer, drumul se îndreaptă spre comunele Horoatu Crasnei și Crasna și de acolo spre Zalău și Șimleu-Silvaniei.

Între cele 56 de comune ale județului Sălaj, după mărime comuna Cizer, ocupă locul al 21-lea, făcând parte din comunele de mărime mijlocie.¹

Înspre sud se învecinează cu comuna Ciucea (din județul Cluj), înspre sud-est cu comunele Fildu de Jos și Buciumi (ambele din județul Sălaj), spre nord-est cu comuna Horoatu-Crasnei (din județul Sălaj), iar înspre vest cu comunele Bănișor și Sîg (ambele din județul Sălaj).

Aceste unități teritorial-administrative întrețin legături economice prin rețeaua de drumuri bine înscrise în relief.

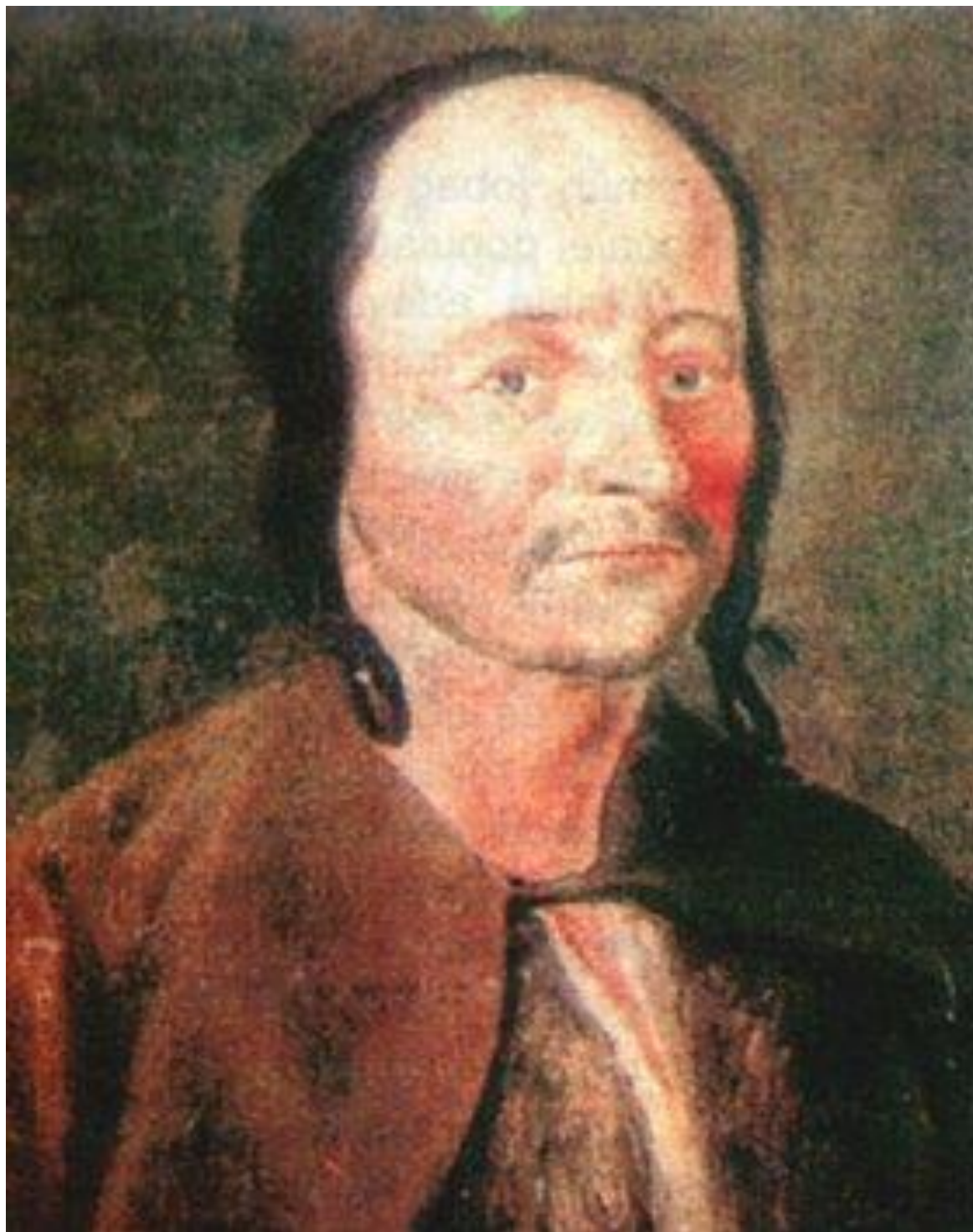

Figura nr. 1: Amplasarea comunei CIZER în județul Sălaj (culoarea roz), sursa: Wikipedia

¹ Galiș Petru, "Cizer – 790 (1219-2009) – file de monografie", Editura Școala Noastră, Zalău, 2009, pagina 13

Din punct de vedere fizico-geografic, comuna Cizer este situată în zona de contact a Platformei Sălăjene, parte a Platformei Someșene, cu cele două penetrații nordice ale Munților Apuseni, Munții Meseșului și Munții Plopișului (XIII). În partea estică în hotarul comunei este situat horstul cristalin al Meseșului, care este despărțit de Munții Plopișului de către subdepresiunea piemontană Oșteana ce atinge o altitudine absolută de peste 600 m (XIII).

Surse istorice atestă faptul că în anul 1784 de numele satului Cizer se leagă și amintirea marelui căpitan al răsculaților Horea, precum și trecerea lui Avram Iancu prin localitățile comunei Cizer îndemnând locuitorii la luptă în Revoluția de la 1848.

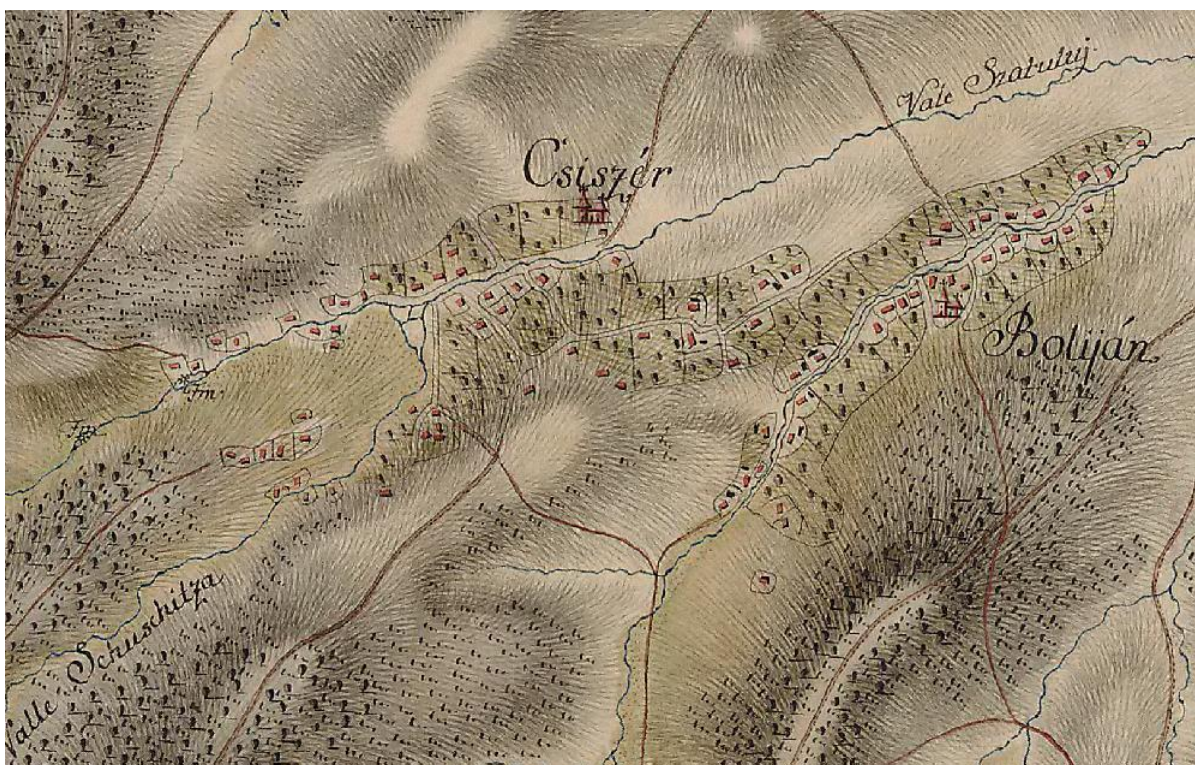

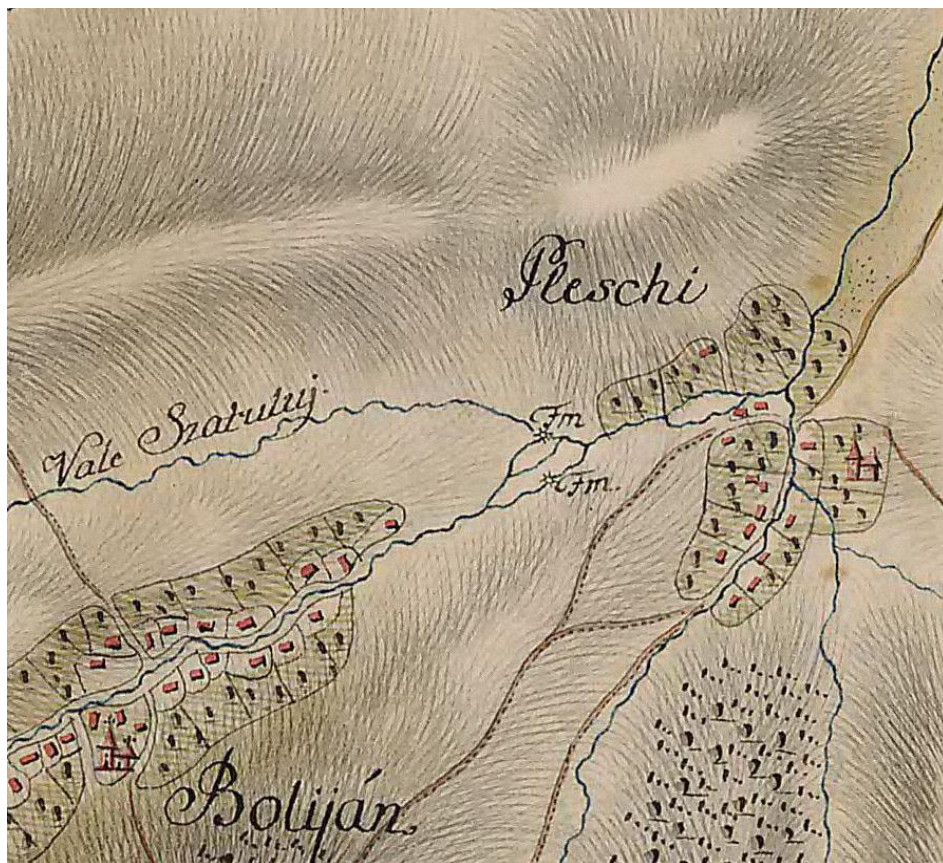
Așezarea Boian, azi inclusă în satul de reședință a comunei este atestată documentar începând din anul 1481, „villa olakalis Bayan” ulterior apare sub diferite forme: Boyan – 1648, Bojan – 1735, Ballyom – 1854.

Satul Pria este amintit tot din anul 1481. În documente se amintește de existența a două așezări cu numele de Pria: Alsaperye și Fesewperye, adică Pria de sus și Pria de Jos².

Începând din anul 1733 întâlnim pomenită această așezare sub un singur nume – Pria (conscripția Klein). Sub forme cu modificări neînsemnate numele satului Pria apare în documentele vremii. În anul 1854 este consemnat așa cum se folosește și azi, adică Pria.

² Suci Coriolan, "Dicționar istoric al localităților din Transilvania", Editura Academiei Republicii Socialiste România, Iași, 1967-1968 (vol. 2, pagina 60)

Ultima așezare aparținând comunei Cizer, satul Pleșca este atestat documentar din 1471, luna mai ziua a-9-a sub numele de „Palychaka”³. Din anul 1554 până la începutul secolului al XIX – lea acest sat nu este pomenit decât în conscripția Bucov (1760 – 1762) când aici figurau 18 familii românești ortodoxe⁴.

b.) Relieful

Pe teritoriul comunei Cizer se disting următoarele forme de relief:

1. Nivelul de eroziune de 500 – 600 m la contactul dintre zona deluroasă și cea montană pe interfluviile care drenează regiunea – Boului și Secăturii. Această suprafață este presărată de înșeuări sau ulucuri depresionare de eroziune. Într-un asemenea uluc depresionar se găsește satul Pria.
2. Nivelul de 300 – 400 m este mai restrâns și se află în apropierea Văii Boului. Această suprafață este folosită pentru culturi.
3. Lunca ocupă o suprafață relativ mică (cca. 4% din suprafața comunei) și se întâlnește în partea de NE și N a comunei, în aval de confluența pârâului Cizer cu pârâul Boului, marcând divagări și alei părăsite.

În partea nordică a satului, lunca atinge câțiva metri lățime (suprafețe: între Văi, Prundar, Șesul) existând posibilități de cultivare a legumelor pentru nevoile locale. Pe suprafețe mai mici lunca se întâlnește și în partea sudică a comunei, de-a lungul pârâului Poicu și pârâului Oșteana, fiind acoperită de pajiști naturale cu fânețe ori pășuni.

³ Petri Mór, „Szilágy vármegye monográphiája” / „Monografia județului Sălaj”, Editura Franklin-Társulat, Budapesta, 1901-1904 (pagina 197)

⁴ Ciobanu Virgil, „Statistica românilor din Ardeal: făcută de administrația austriacă la anul 1760-1762: copiată din archiva de război din Viena”, Editura „Ardealul” Institut de arte grafice, Cluj, 1926

Munții Meseșului, datorită mișcărilor tectonice negative și a acțiunii îndelungate de modelare, au altitudini mici. Valoarea maximă este atinsă în Măgura Priei (996 m), situată în partea de sud-est a comunei. În toponimia locală se utilizează numele de măguri, redând plastic aspectul fragmentar al acestor munți.

Măgura Priei mai este cunoscută și sub numele de Mogoș. Ea este despărțită la nord de Prislop prin Valea Poniței și la sud de Dealul Vlesinului către Valea Poicu. Acest din urmă masiv se găsește chiar în extremitatea sud-estică a teritoriului comunei Cizer.

În extremitatea sudică a teritoriului comunei se individualizează subdepresiunea piemontană Oșteana. Depozitele fluviale depuse aici de Văile Draganului, Săcuieului, Calatei etc., sub formă de conuri de dejecție sunt alcătuite din pietrișuri și nisipuri.

Gradul ridicat de rulare și compoziția mineralogică a acestora indică originea mai sudică, fiind aduse aici de actualii afluenți ai Crișului Repede din inima Munților Apuseni.

Spre nord piemontul Oșteana se racordează cu piemontul Bănișor – Ratin, despărțind Depresiunea Șimleului în Depresiunea Piemontană a Plopișului, drenată de Barcău, în partea de vest și Depresiunea Piemontană a Crasnei, pe râul cu același nume, în partea de sud-est. Teritoriul comunei cuprinde partea sudică a acestei din urmă subdepresiuni și dealurile care fac trecerea spre zona montană.

Procese geomorfologice actuale

Existența unui complex de factori, ca: energia mare a reliefului (200 – 300 m) și prezența unor straturi argiloase intercalate cu formarea unor procese geomorfologice actuale. Dintre acestea, procesele de versant au extensiunea cea mai mare afectând aproape jumătate din suprafața comunei.

În afara eroziunii de suprafață întâlnim procesul de eroziune de adâncime, care dă naștere la ravene. Procesul de ravenare este mai extins în partea de N-V, în locul numit Valea Seacă și în partea estică a comunei în locul numit Valea Râșnovului. Alunecările de teren se mai întâlnesc în mai multe locuri în hotarul comunei și au afectat suprafețe destul de însemnate. Astfel, în Coasta Cheșului se întâlnesc pe aproximativ 12 ha, în locul numit Sub Râpă, pe 7 ha, în Rodina, pe o suprafață de 5 ha. În acest ultim caz, a fost o alunecare stabilizată, plantată cu nuci, celelalte suprafețe, fiind pășuni.

Există și alunecări vechi surprinse în toponimia locală sub denumirea de "Glime", fapt întâlnit și în Depresiunea Colinară a Transilvaniei.

Remarcăm prezența unui relief specific laturii externe a platformei Sălajului cu caractere specifice ceea ce asigură optimizarea spațiului agricol.

c.) Factorii climatici

Elemente climatice

Situată în colțul sudic al Depresiunii Șimleului, comuna Cizer, ca de altfel întreaga Depresiune se găsește sub influența maselor de aer umed din vest încadrându-se în spectrul de climă continental-moderată.

Configurația reliefului determină o ușoară diferențiere climatică în interiorul comunei Cizer. Astfel, în partea nordică, cu văi largi și versanți aliniați spre nord, ce nu depășesc 500 m altitudine, se

întâlnește un climat de dealuri joase, în timp ce în partea sudică, ce cuprinde dealuri de peste 500 – 600 m altitudine, întâlnim un climat de dealuri înalte și chiar submontane.

Diferențierea climatului este oglindită și în modul de repartiție a culturilor. Dacă în partea nordică se întâlnesc suprafețele cultivate chiar și cu viță-de-vie, în partea sudică plantele cultivate ocupă suprafețe întinse.

Întinderea cea mai mare o au pădurile care ocupă peste un sfert din întreaga suprafață a comunei Cizer. Acestea sunt urmate de fânețe și pășuni și mici loturi cultivate cu plante mai puțin pretențioase la condițiile pedoclimatice (secara, ovăzul, cartoful și inul).

Temperatura aerului

Temperatura medie anuală înregistrată la stațiile Zalău, Șimleu Silvaniei și Stârciu pentru perioada 1966-1975 a fost de 9,3 grade, aproape de media pe țară, 10 grade Celsius.

Media temperaturii lunii ianuarie este cuprinsă între -4 și 3 grade Celsius, în timp ce izotermele lunii iunie încadrează teritoriul comunei cu valori de 16-18 grade Celsius.

Urmărind media lunară a temperaturii pe parcursul întregului an, se constată că din luna mai și până în luna octombrie, inclusiv, nu se înregistrează valori medii sub 10 grade Celsius. Există, deci, condiții climatice pentru dezvoltarea normală a plantelor de cultură.

Valoarea maximă negativă, respectiv minima absolută, pentru perioada 1976-1990, s-a înregistrat în februarie 1979 și a fost -21,4 grade Celsius, respectiv -10,9 grade Celsius. Amplitudinea maximă nu înregistrează valori prea mari, datorită influențelor maselor de aer venite dinspre est.

Precipitații anuale

Cea mai mare cantitate de precipitații anuală, în perioada 1971-1990, s-a înregistrat în 1982 și a fost de 772,4 mm și o medie multianuală de 546,8 mm; iar în perioada 1991-2003 s-a înregistrat în 2001 și a fost de 886,5 mm și o medie multianuală de 643,1 mm.

Cele mai mici cantități de precipitații au fost înregistrate în 1973 și au fost de 348,2 mm și 2003 de 442,9 mm.

Ploile sunt, de obicei, de lungă durată. Se întâmplă, mai ales vara, în perioada mai-august, când cad ploi torențiale excepționale, care provoacă viituri mari. Deoarece toate satele comunei au o parte a vetrei așezată de-a lungul văilor, aceste viituri provoacă distrugerii însemnate în gospodăriile personale și a căilor de acces.

Dintre cele mai mari viituri amintim pe cele din 1927 și 1973. Ultima viitură produsă pe 10 iunie 1973 este socotită de locuitorii satelor cea mai mare din ultimii 40 de ani. În numai câteva ore de la o zi relativ frumoasă, puțin înnorată, s-a trecut la o ploaie torențială, care a provocat o creștere rapidă a debitelor pâraielor ce își adună apele de pe culmile Meseșului și Plopișului.

Revărsându-se peste albia minoră apele învolburate ale pâraielor Cizerului, Boianului și Priei și a altor pâraie au provocat mari inundații cu consecințe mult mai grave pentru unitățile economice din comunele Cizer, Horoatu Crasnei, Crasna etc. Au fost distruse gospodăriile și căi de acces. Numai pe teritoriul comunei Cizer a fost distrus drumul județean 108G în 7 sectoare, fiind rupte două poduri mari și avariate alte trei.

Grindina. Sub formă de grindină precipitațiile cad mai rar, dar afectează, mai ales partea sudică a comunei, care este acoperită cu vegetație naturală.

Înghețul. Fenomenul de îngheț apare pe teritoriul comunei Cizer, începând cu luna octombrie. Din informațiile culese de la localnici rezultă că fenomenul de îngheț este însoțit de formarea brumei încă din ultima decadă a lunii august. Primăvara, fenomenul de îngheț se menține până în lunile martie-aprilie, uneori chiar până în prima decadă a lunii mai.

Localnicii afirmă că în primăvara anului 1952, după o încălzire relativă a vremii a urmat un val de frig, însoțit de îngheț și de precipitații sub formă de ninsoare. Zăpada depusă a rezistat mai multe zile în șir, până în a doua decadă a lunii mai. Acest fenomen s-ar putea explica prin pătrunderea aerului de origine polară, care s-a menținut în regiune mai mult timp ca urmare a inversiunii de temperatură.

Zăpada începe să cadă în mod obișnuit în luna decembrie și se menține până la sfârșitul lunii martie, începutul lunii aprilie. Un fenomen deosebit a avut loc în primăvara anului 1989. Merii erau înfloriți. În a doua duminică a lunii mai trebuia să aibă loc "Măsurîșul oilor", eveniment care a fost anulat din cauza unei ninsori abundente. Oficialitățile județene, care au dorit să participe la eveniment s-au întors din drum, iar ciobanii au coborât turmele în sate.

Seceta este un fenomen mai puțin întâlnit în aceste locuri și are un caracter atenuat, putând fi încadrată în secetele de tip dacic.

Nebulozitatea. Ca efect al pătrunderii maselor de aer dinspre est are valori medii 0 și 3,5. Anual se întâlnesc, în medie, 122 de zile cu cer noros și 124 de zile cu cer senin.

Vânturile. Vânturile predominante bat dinspre est spre nord-est. În aceste perioade ale anotimpului rece se întâlnesc și vânturi care bat dinspre apus. Acestea străbat culoarul Meseșului prin văile unor pâraie, ca: Valea Ragului, Valea Sfântă, contribuind la scăderea temperaturilor. Când aceste vânturi bat vara, sunt considerate prevestitoare de secetă.

În concluzie, condițiile climatice de pe teritoriul comunei Cizer sunt favorabile culturilor de cereale, pomi fructiferi și chiar a viței de vie.

d.) Rețeaua hidrografică

Rețeaua hidrografică a comunei Cizer este reprezentată de o rețea de văi, care se varsă în rețeaua de râuri aflată pe teritoriul județului Sălaj: Râul Someș, Râul Crasna și aparține bazinului hidrografic Someș-Tisa.

Depresiunea Șimleului este drenată de două unități hidrografice principale: Barcăul și Crasna. Prin eroziunea pliocene acestea ar da naștere la două subunități depresionare: Depresiunea Piemontană a Plopișului pe Barcă și Depresiunea Piemontană a Crasnei, străbătută de râul cu același nume.

Așezată în partea sudică a Depresiunii Piemontane a Crasnei, comuna Cizer este străbătută de mai multe pâraie care constituie cursul superior al râului Crasna. În extremitatea sudică a teritoriului comunei se întâlnesc câteva pâraie care intră în bazinul hidrografic al râului Crișul Repede. Dintre acestea mai importante sunt: pâraul Poicu ce taie colțul sud estic al comunei formând un mic defileu între Mogoș și Dealul Vlesinului.

Râul Crasna, al doilea ca mărime și importanță din județul Sălaj, izvorăște din nordul înșeurării de la Oșteana și colectează apa adusă de pâraiele ce izvorăsc din Meseș.

Este interesant de urmărit numele dat de localnici râului Crasna până în aval de satul cu acest nume. Pe teritoriul comunei Cizer, porțiunea cuprinsă între Izvor și Dealul Bendrii este denumită Valea Bendrii, apoi sub numele de Valea Secvăturii până la intrare în vatra satului Cizer, împrumutând numele satului amintit curge spre nord primind de pe partea dreaptă afluenți mai importanți ca Valea Rupturii, Valea Boului și în nordul satului Pleșca, Valea Priei.

Dintre acești afluenți pârâul Boului adună apele din partea centrală a teritoriului comunei prin mai multe pâraie mici (pârâul Crucii, afluent pe dreapta, pârâul Ciungilor și pârâul Străchinoasa afluenți pe stânga).

Rețeaua hidrografică aferentă perimetrului comunei Cizer, fiind situată într-o regiune de depresiune, se încadrează în zona în care predomină ca sursă de alimentare cu precipitații lichide în proporție de 75-80%. Alimentarea subterană, în proporție de 10-15% și din topirea zăpezilor, primăvara.

Pe teritoriul comunei se constată că în partea sudică se întâlnește o densitate mai mare a rețelei hidrografice decât în partea nordică, unde izvoarele sunt mai rare, apa fiind scoasă la suprafață prin puțuri. Adâncimea acestora este relativ mică, de la câțiva metri până la câteva zeci de metri.

Unități lacustre de dimensiuni mari nu se întâlnesc pe teritoriul comunei. În zona pădurilor există câteva lacuri mai mici, numite tăuri. Dintre acestea amintim: "Tăul fără Fund", "Tăul lui Leizer", "Tăul Sacului" etc.

e.) Resursele solului

Parte componentă a peisajului geografic, solul este în același timp oglinda acestuia. În funcție de factorii pedogenetici, pe teritoriul comunei Cizer se disting mai multe tipuri de soluri. Acestea se explică prin faptul că într-un teritoriu restrâns cu același condiții climatice, roca mamă a generat o gamă de soluri diferite. Cele mai răspândite sunt solurile brune de pădure. Acestea ocupă aproximativ a treia parte din suprafața comunei.

Dezvoltate sub o vegetație lemnoasă într-un climat cu precipitații bogate, procesul pedogenetic a fost dominat de alterarea puternică a constituienților minerali, prezentând un strat gros de argilă. Cantitatea de humus acumulat în această grupă de soluri este mică și drept urmare au o fertilitate naturală scăzută.

După cercetările efectuate de Florea Nicolae⁵, în categoria solurilor brune silvestre întâlnim pe teritoriul comunei mai multe tipuri de soluri:

Solul brun de pădure slab podzolit

S-a format pe nisipuri și pietrișuri, pe versanții slab înclinați cu expoziție nordică, nord vestică și vestică din partea nordică a comunei. Suprafețele acoperite cu acest tip de sol sunt mecanizabile în proporție de 80-100% și se cultivă cu cereale, plante furajere și pomi fructiferi. Pe rocile acide bogate în cuarț s-au format din cele scheletice prin acidifierea lor rapidă. Sunt caracterizate prin procentul redus de argilă din cauză că transformarea mineralelor primare în minerale argiloase a decurs lent. În schimb, procesele de distrucție a silicaților primari au predominat.

⁵ Florea Nicolae, "Geografia solurilor României", Editura Tehnică, București, 1962

Procesul de descompunere a substanțelor organice și de transformare în substanțe humice este puțin activ în acest tip de soluri din cauza aceleiași acidități ridicate. Acest tip de sol se întâlnește pe versanții împăduriți, cu pajiști invadate în mod frecvent de mușchi.

Solul brun de pădure slab humos, puternic podzolit, pseudogleizat

S-a dezvoltat pe suprafețe mari pe versanții cu expoziție nordică și nord-estică, roca mamă fiind constituită din pietrișuri și nisipuri. Tot în cadrul solurilor brune puternic podzolate pot fi incluse și solurile brune de pădure cu schelet la 60-70 cm.

Solul de pseudorezină, slab levigat, pseudogleizat

Ocupă suprafețe utilizate pentru culturile agricole și pentru pășuni sau suprafețe cu pășuni naturale. Aceste soluri s-au format pe versanții uniformi sau slab ondulați, cu expoziție sud-vestică și nord-vestică și cu înclinarea unghiului de pantă între 2-10 grade, în condițiile unei vegetații de fag. Roca mamă este reprezentată de marne argiloase. Acest sol face parte din grupa solurilor limitrofe.

În luncile umede procesul de solidificare se caracterizează prin împletirea procesului de humificare cu cele de oxidare și reducere, datorate supraumeziri periodice. Stratul acvifer este prezent la mică adâncime (sub 2 metri). În aceste condiții se formează soluri aluvio-colviale puternic gleizate.

Ponderea acestor soluri în cadrul comunei este redusă (3-0,5%) mult sub media județului Sălaj (10%). Roca mamă este alcătuită din pietrișuri, nisipuri fine și mături vineții. Solurile amintite fac parte din grupa solurilor hidromorfe. Pe versanții puternic frământați din cauza prezenței a numeroase microforme de relief delimitarea tipurilor de sol podzolice este deficitară.

În aceste condiții se creează complexe de soluri podzolice în diferite stadii de eroziune. În cadrul comunei aceste soluri le întâlnim pe boturi de deal, pe pante cu ravene și ogașe. Valorificarea acestor terenuri se poate realiza prin plantații de pomi fructiferi. În zona muntoasă a Meseșului s-a format, pe pietrișuri și șisturi cristaline, soluri scheletice. Aceste soluri ocupă suprafețe mai mari în partea de sud-est a teritoriului comunei.

În concluzie se poate spune că procesele pedogenetice sunt dominate de alterări puternice și debazificări înaintate care au generat soluri sărace în humus. Predomină solurile acide care necesită amendamente.

Deși fertilitatea naturală a solurilor răspândite pe suprafața comunei Cizer este relativ scăzută prin efectuarea lucrărilor agrotehnice necesare, prin aplicarea îngrășămintelor naturale și chimice cât și printr-o utilizare rațională a terenurilor se poate obține în viitor producții mult mai sporite în comparație cu cele actuale.

Unele din aceste măsuri nu necesită investiții deosebite și doar o preocupare susținută și continuă din partea celor care răspund de bunul mers al activității economice.

Teritoriul comunei Cizer este situat într-un cadru natural favorabil pentru dezvoltarea așezărilor omenești. Regiunea montană și de dealuri înalte acoperite cu pășuni și fânețe străbătute de numeroase pâraie a constituit din cele mai vechi timpuri un loc prielnic pentru creșterea bovinelor și mai ales a ovinelor.

Cultura plantelor este de asemenea o ramură agricolă cu tradiție, dar s-a practicat în primul rând pentru nevoile locale și în mai mică măsură pentru producția de marfă.

f.) Flora

Pădurile

Teritoriul comunei Cizer se poate încadra în zona pădurilor de foioase, zonă inclusă în provincia dacică. Pădurea ocupă 25,29% din suprafața comunei, procent situat peste media județului (24,4%).

În trecut pădurile ocupau suprafețe mult mai mari, însă au fost defrișate prin tăiere sau ardere.

În cadrul vegetației arborescente ponderea cea mai mare o deține **pădurea de fag**. **Stejarul** ocupă suprafețe restrânse de câteva insule în pădure. **Fagul** (*Fagus sylvatica*), ocupă 90%, urmat de **gorun** (*Quercus petraea*), **carpenul** (*Carpinus betulus*), **paltinul** (*Acesplatanoidea*), **cerul** (*Quercus ceris*) și în număr foarte mic **jugastrul**, **arțarul**, **frasinul**, **ulmul** (*Ulmus carpinifolia*), **teiul** (*Tilia cordata*). În poieni se întâlnesc: **părul pădureț** (*Pirus piraster*), **mărul pădureț** (*Malus silvestris*), iar dintre arbuștii caracteristici: **alunul** (*Corylus avellana*), **lemn câinesc** (*Ligustrum vulgare*), **sângerul** (*Cornus sanguinea*), **măceșul** (*Rosa canina*).

De-a lungul pâraielor și văilor se întâlnește o vegetație arborescentă formată din specii cu lemnul moale, cum ar fi: **anin negru** (*Alnus glutinosa*), **plop tremurător** (*Populus tremula*) și **plop negru**, **pluta** (*Populus nigra*), diferite varietăți de răchită: **răchită albă** (*Salix alba*), **salcie fragedă** (*Salix fragilis*), **răchită roșie** (*Salix purpurea*).

Majoritatea pădurilor sunt formate din arbori tineri, cele seculare fiind exploatate, în special, în perioada interbelică, dar și după cel de-al doilea război mondial.

Sub vegetația arborescentă și în zona pajiștilor se dezvoltă covorul ierburilor, reprezentat prin: **vivarița** (*Asperula odorata*), **laptele câinelui** (*Euphorbia cyparissias*), **urzica moartă** (*Lamium album*). Mai pot fi întâlnite plante ca: **măcrișul iepurelui** (*Oxalis acetosella*), **rogozul** (*Carex riparia*), **murul** (*Rubus hirtus*).

Dintre florile efemere de primăvară, pomenim: **floarea-Paștilor** (*Anemona nemorosa*), **vioreaua** (*Scilla bifolia*), **brândușa de toamnă** (*Colchicum autumnale*).

Vegetația lemnoasă cultivată este reprezentată de: **prun** (*Prunus domestica*), **măr** (*Malus pumila*), **păr** (*Pyrus domestica*), **nuc** (*Juglans regia*), **vișin** (*Prunus mahaleb*), **cireș** (*Prunus avium*), **cais** (*Prunus armeniaca*), **piersic** (*Prunus persica*). În părțile înalte ale versanților, pe suprafețe mici, au fost plantații de **viță de vie** (*Vitis vinifera*).

Dintre pomii fructiferi condițiile cele mai favorabile de dezvoltare le are prunul, care s-a răspândit în mod natural și prin plantații până la 700 m altitudine.

Pajiștile naturale

Pajiștile naturale sunt folosite ca fânețe și pășuni. Vegetația caracteristică este predominant ierboasă, în unele locuri putând apărea, izolat, pâlcuri de arbuști, predominând: **porumbarul** (*Prunus spinosa*), **păducelul** (*Crataegus monogyna*), **socul** (*Sambucus nigra*).

Mai amintim: **ovăzciorul** (*Arhenatherum elatius*), **margareta** (*Chrysanthemum leucanthemum*), **trifoiul sălbatic** (*Trifolium dubium*), **păiușul** (*Festuca altissima*), **măzăricea** (*Vicia creca*),

sunătoarea (*Hypericum perforatum*), **albăstrița** (*Centaurea cyanus*), **tremurătoarea** (*Briza media*).

Terenurile arabile

Vegetația acestora este dominată de plante de cultură, ca: grâul, ovăzul, secara, orzul, porumbul etc. În culturi apar, însă, buruieni care amenință să compromită recoltele: **pirul** (*Agropyron repens*), **pălămida** (*Cirsium arvense*), **troscotul** (*Polygonum aviculare*), **loboda** (*Atriplex hortense*).

Vetrele sătești

Așezările rurale au constituit dintotdeauna un mediu propice creșterii și dezvoltării plantelor ce au asigurat surse de hrană ușor de dobândit.

Pe lângă **porumb** (*Zea mays*), **cartofi** (*Solanum tuberosum*), **floarea-soarelui** (*Helianthus annuus*), gospodinele mai cultivau și **cânepă** (*Cannabis sativa*), **în** (*Linum usitatissimum*) din care își confecționau îmbrăcăminte pentru membri familiei.

Foarte timid se cultivau legumele și zarzavaturile din cauza temperaturilor scăzute din primăvară și toamnă.

Pe lângă gospodăriile oamenilor își găsesc adăpost și hrană: **rândunica** (*Hirunda rustica*), **vrabia** (*Passer domesticus*), **guguștiucul** (*Streptopelia decaecta*) și **porumbelul** (*Columba livia*), perfect adaptate acestui mod de viață.

g.) Fauna

În zona care include teritoriul comunei Cizer se întâlnește o faună specifică pădurilor de foioase. Dintre mamiferele întâlnite amintim: **lupul** (*Canis lupus*), **mistrețul** (*Lus scrofa*), **căprioara** (*Capreolus capreolus*), **viezurele** (*Meles meles*), **veverița** (*Sciurus vulgaris*). O răspândire mai largă o are **iepurele** (*Lepus europaeus*), **vulpea** (*Canis vulpes*) și **nevăstuica** (*Mustela nivalis*), iar dintre **rozătoare**, **șoarecii de pădure** (*Apodemus sylvaticus*).

Dintre păsări amintim: **cocoșul de mesteacăn** (*Lyrurus tetrax*), **fazanul** (*Phasianus colchicus*) originar din Caucaz, **privighetoarea** (*Luscinia luscinia*), **grangurele** (*Oriolus oriolus*), **mierla** (*Turdus merula*), diferite specii de **pițigoii** (*Parus major*), și **ciocănitori** (*Picus canus*), **sturzul**, **cucul** (*Cuculus canorus*), **rândunica** (*Hirundo rustica*), **porumbelul sălbatic** (*Columba palumbus*), **cioara** (*Corvus frugilegus*), **sarca** etc.

Dintre **reptile** amintim diferite **specii de șerpi**, dintre care mai întâlnit este **șarpele orb** (*Anquilis fragilis*), **specii de șopârle** și **salamandre**.

În apele curgătoare fauna este mai săracă. Întâlnim: **raci**, **șerpi de apă** și câteva **specii de pești**, care nu prezintă o valoare economică.

Vânatul se practică la o scară redusă. Mai des sunt vânați: iepuri, vulpi și fazani.

Acest ținut, al Cizerului, cu pășuni bogate și păduri întinse, cu pământ fertil, brădat de ape, de-a lungul cărora omul a statornicit din cele mai vechi timpuri, a străbătut secole, este un loc unde mii de oameni și-au purtat pașii între izvoare, animați de dorința de a cunoaște noi locuri frumoase, pentru unii, sau de a petrece clipe de destindere și liniște pentru cei care cunosc aceste ținuturi și care revin de câte ori au ocazia.

2.2. Audit socio-demografic

Proiectările demografice reprezintă un instrument fundamental în elaborarea programelor și strategiilor de dezvoltare economică și socială.

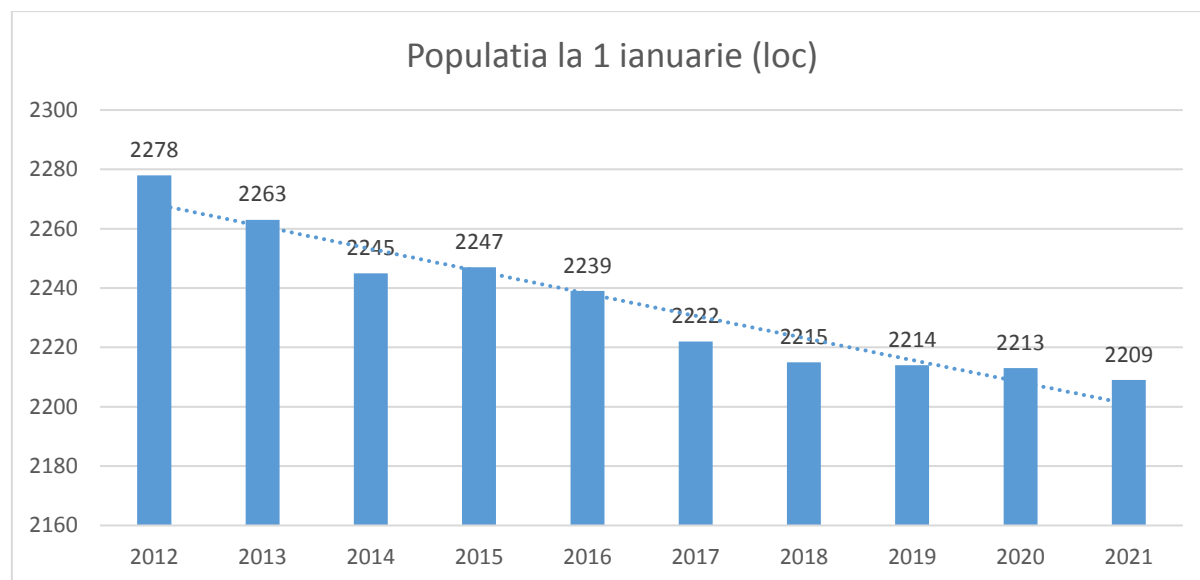
În cadrul localității Cizer, populația cunoaște la ora actuală un proces de regres accentuat datorat îmbătrânirii, scăderii fertilității și migrației, fenomene demografice care se pot constata în toate țările dezvoltate. În perspectivă, aceste fenomene vor crește în intensitate și vor genera efecte multiple în societate.

Conform ultimelor date statistice oficiale, disponibile pentru anul 2021⁶, populația comunei Cizer este de 2.209 locuitori la 1 ianuarie 2021.

Având în vedere suprafața totală a teritoriului comunei Cizer de 71,23 km², densitatea populației este de 31,01 loc./km².

Principalii indicatori demografici la nivelul localității Cizer, în perioada 2012-2021

Sub formă de grafic, la nivelul localității Cizer, pentru perioada 2012-2021, evoluția populației este următoarea:

Tabel nr. 1: Evoluția populației Comunei Cizer în perioada 2012-2021⁷

Indicator	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021
Populatia la 1 ianuarie (loc)	2278	2263	2245	2247	2239	2222	2215	2214	2213	2209

Conform graficului de mai sus, privind evoluția populației stabile în perioada 2012-2021, se poate constata o scădere accentuată a populației, având o evoluție descendentă de la an la an, cauzele principale fiind migrația externă datorată în principal lipsei locurilor de muncă din mediul rural, îmbătrânirii populației și scăderii fertilității.

⁶ Sursa: INS – Fișa localității Cizer

⁷ Sursa: INS – Fișa localității Cizer

Tendințe demografice

Conform graficului de mai sus, privind evoluția populației stabile în perioada 2004-2012, se poate constata o scădere accentuată a populației, având o evoluție descendentă de la an la an, cauzele principale fiind migrația externă datorată în principal lipsei locurilor de muncă din mediul rural, îmbătrânirii populației și scăderii fertilității.

Dinamica populației

Efectivul unei populații suferă modificări în timp, nu este constant, în funcție de intrările (nașterile și imigrările) și ieșirile (decesele și emigrările) din cadrul acesteia.

Rata Natalității

Natalitatea reprezintă numărul de născuți vii și se exprimă prin indicele general de natalitate raportat la 1.000 de locuitori. Natalitatea este dependentă de ponderea populației tinere și de indicele de fertilitate, dar poate fi influențată și de mentalitatea populației, tradiții și factorii sociali economici.

Pentru perioada de analiză, sporul natural al populației⁸ a fost constant negativ, atingând un minim în anii 2012 și 2016.

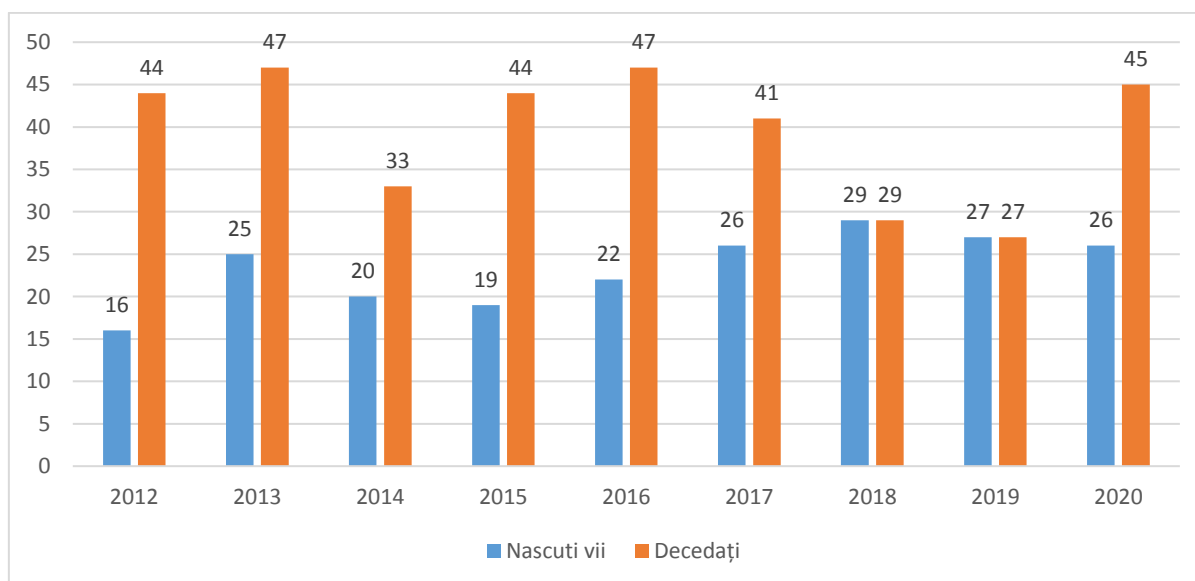

Figura nr. 1: Evoluția numărului de născuți vii și decedați în perioada 2012-2020⁹

Numărul născuților-vii este mai mic decât numărul decedaților pe toată perioada analizată.

Rata mortalității

Mortalitatea reprezintă totalul deceselor în cadrul unei populații într-o anumită perioadă de timp raportat la 1.000 de locuitori.

⁸ Ca valori relative, sporul natural reprezintă diferența dintre natalitate și mortalitate

⁹ Sursa: INS – Fișa localității Cizer

Rata mortalității generale este crescută atât ca urmare a creșterii mortalității specifice la anumite grupe de vârstă, determinată de deteriorarea stării generale de sănătate, cât și ca urmare a modificării structurii pe vârste a populației.

Valoarea maximă a ratei mortalității generale a fost de 23,44‰ și s-a înregistrat în anul 2005, iar valoarea minimă a ratei mortalității a fost de 11,06‰ și s-a înregistrat în anul 2007.

Căsătorii-Divorțuri

În ceea ce privește numărul căsătoriilor, se poate remarca un maxim în anul 2017 (15 căsătorii) și un minim în anul 2012 (2 căsătorii).

În ceea ce privește numărul divorțurilor, se poate remarca un număr maxim de divorțuri în anul 2015 (5 divorțuri) și un număr minim de divorțuri în anul 2010 (0 divorțuri), conform figurii de mai jos:

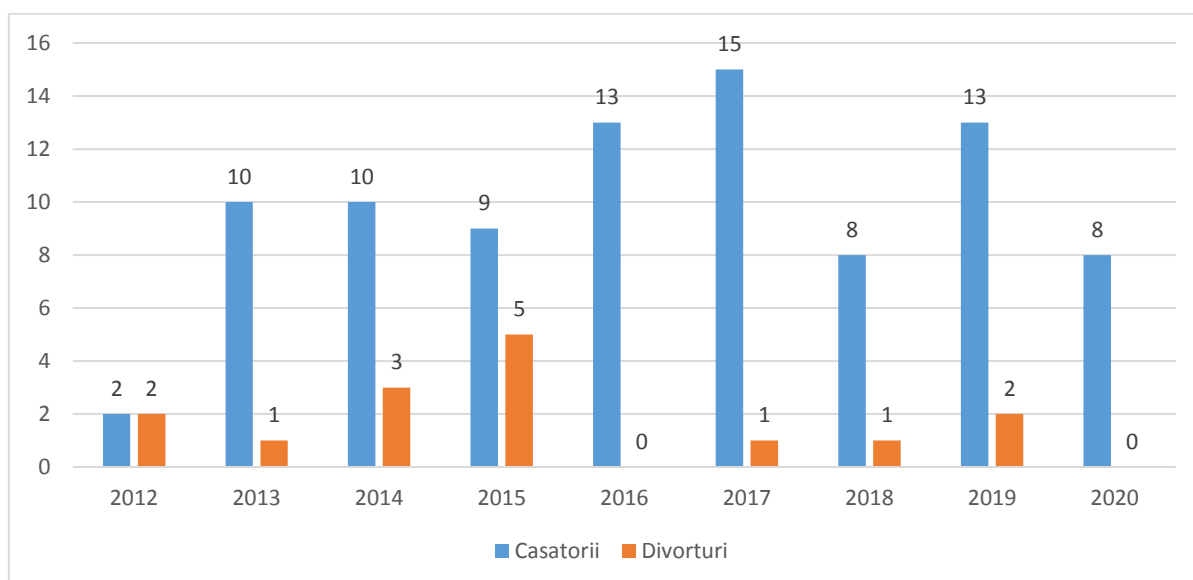

Figura nr. 2: Raportul căsătorii-divorțuri, în perioada 2004-2012¹⁰

Stabiliri de domiciliu/Plecări cu domiciliul din localitate

În perioada de analiză, numărul de plecări cu domiciliul din localitate (inclusiv migrația externă) a fost inferior numărului de stabiliri de domiciliu (inclusiv migrația externă), exceptând anul 2018, când numărul de stabiliri de domiciliu în localitate a fost inferior numărului de plecări cu domiciliul din localitate.

În graficul de mai jos, se poate observa raportul stabiliri de domiciliu/plecări cu domiciliul, în orizontul de timp analizat:

¹⁰ Sursa: INS – Fișa localității Cizer

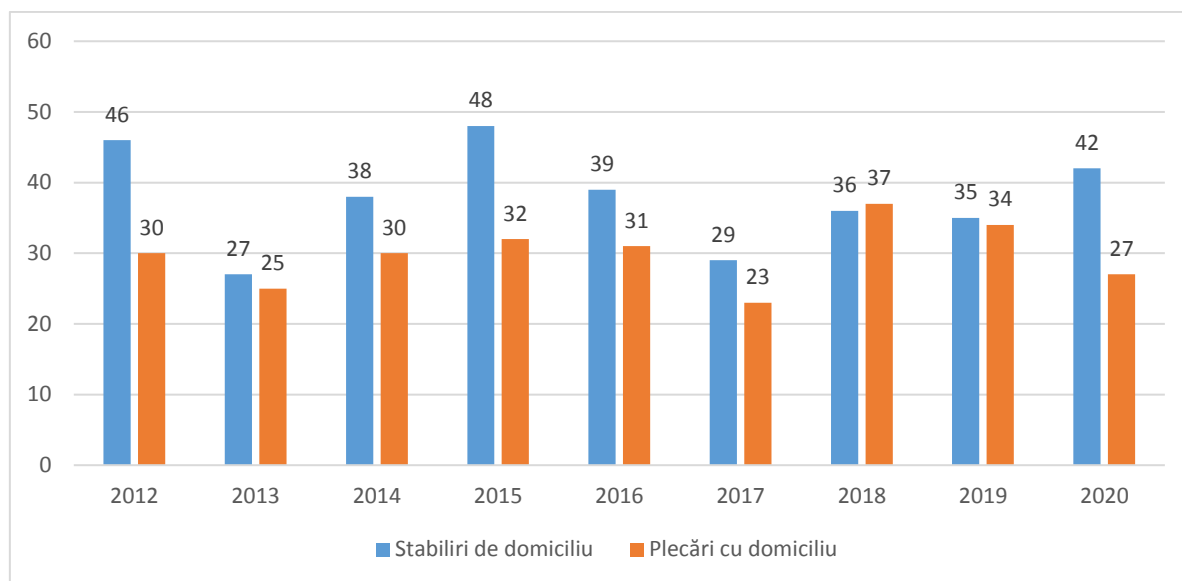

Figura nr. 3: Raportul stabiliri de domiciliu/plecări cu domiciliul (inclusiv migrația externă) în perioada 2004-2012¹¹

Stabiliri de reședință la 1 ianuarie-Plecări cu reședința la 1 ianuarie

În perioada de analiză, numărul de plecări cu reședința din localitate la 1 ianuarie a fost constant inferior raportat la numărul de stabiliri de reședință în localitate la 1 ianuarie, conform figurii de mai jos:

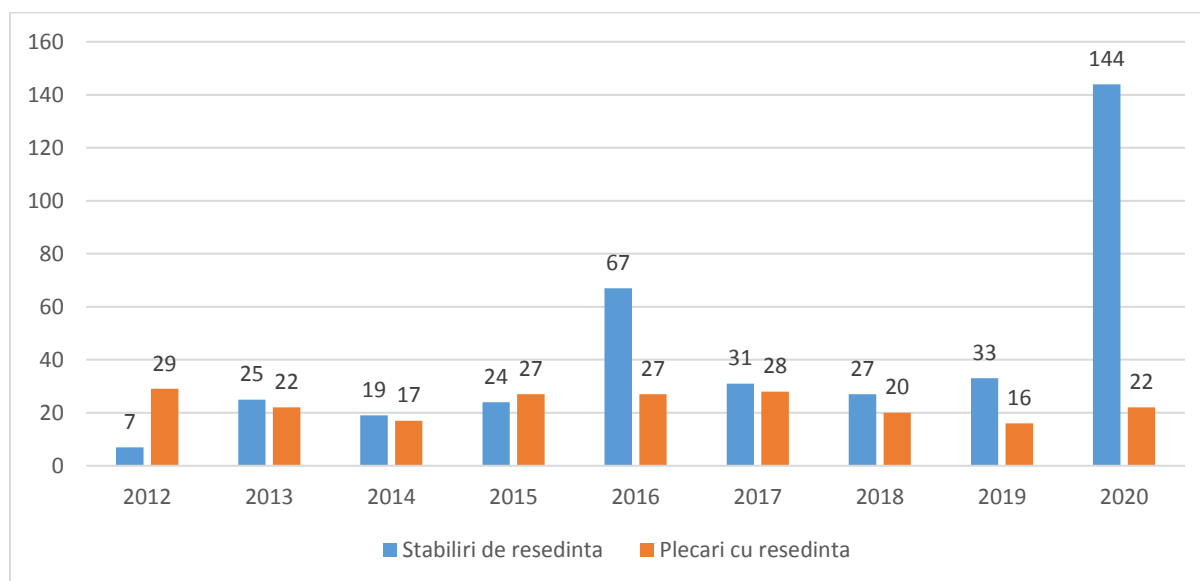

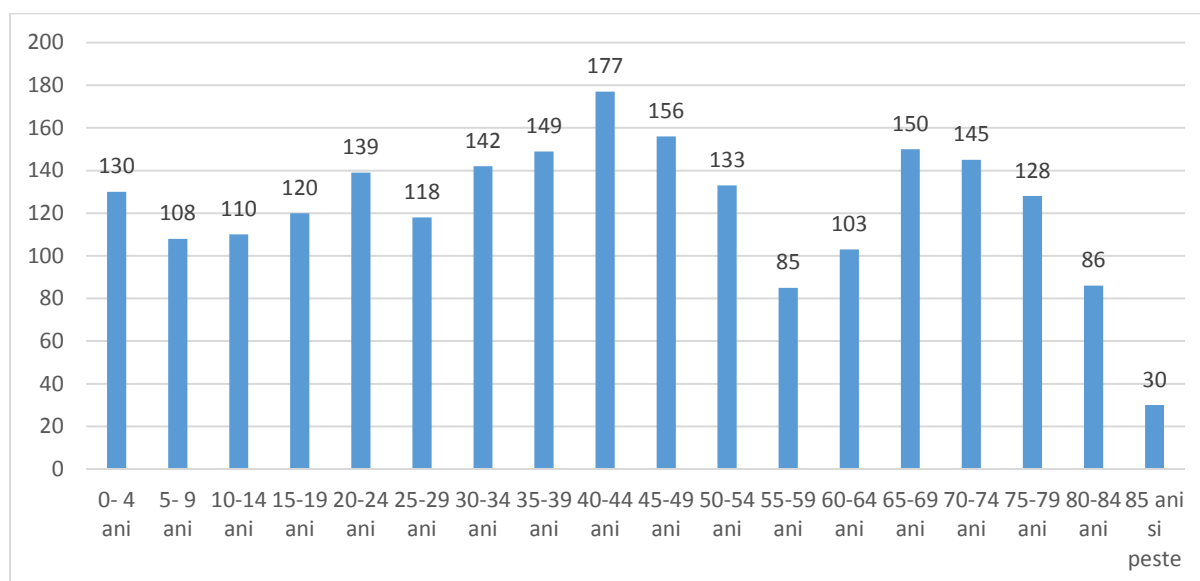
Figura nr. 4: Stabiliri de reședință la 1 ianuarie-Plecări cu reședința la 1 ianuarie, în perioada 2004-2012¹²

¹¹ Sursa: INS – Fișa localității Cizer

¹² Sursa: INS – Fișa localității Cizer

Populația stabilă pe sexe și grupe de vârstă

Populația stabilă pe sexe și grupe de vârstă pentru comuna Cizer, la 1 ianuarie 2021, se prezintă astfel:

Tabel nr. 2: Populația stabilă pe segmente de vârstă potrivit Recensământului din octombrie 2011-valori absolute¹³

Structura populației stabile pe etnii la 20 octombrie 2011

Naționalitatea este un element important de luat în considerare în studiul structurilor populației. Aceasta reflectă condițiile în care s-a realizat popularea unei zone cu diferite etnii.

Conform datelor furnizate de Institutul Național de Statistică, potrivit Recensământului populației și al locuințelor efectuat în octombrie 2011, în comuna Cizer populația stabilă se ridică la 2.196 locuitori, dintre care 1.905 români (86,75%), 252 de romi (11,48%), iar pentru 39 de persoane (1,77%) apartenența etnică nu este cunoscută (informație nedisponibilă).

Sub formă grafică, situația se prezintă astfel:

¹³ Rezultatele finale ale Recensământului din 2011: „Tab31. Populația stabilă pe sexe și grupe de vârstă – județe, municipii, orașe, comune”, sursa: Institutul Național de Statistică din România

Repartizarea populației stabile pe etnii în 2011

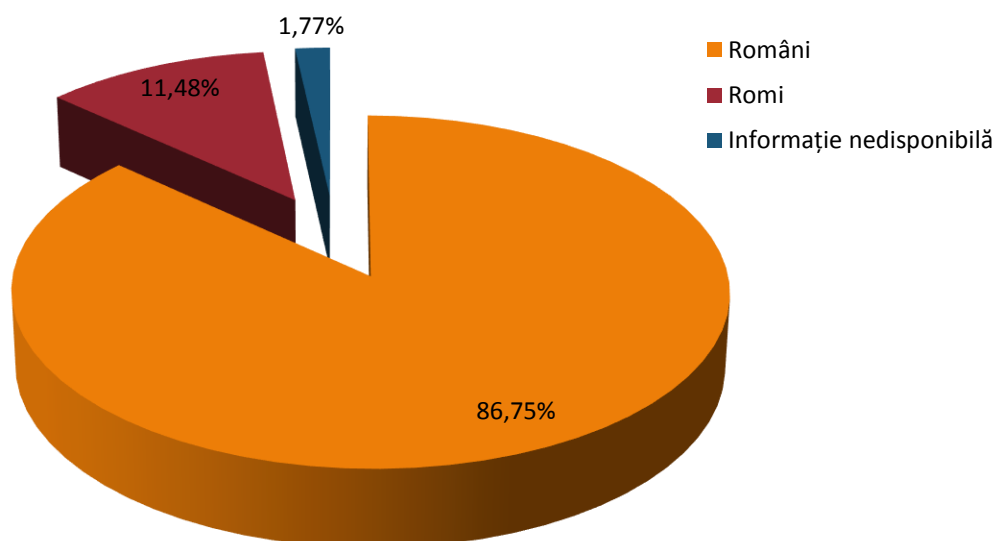

Figura nr. 5: Repartizarea populației stabile pe etnii¹⁴

Populația stabilă după religie la 20 octombrie 2011

Confesiunea prezintă și ea importanță în cadrul structurilor de populație, chiar dacă este mai puțin studiată la nivelul unor țări.

Din punct de vedere confesional, majoritatea locuitorilor sunt ortodocși - 2.005 locuitori, (91,30%), dar există și minorități de penticostali – 67 locuitori (3,05%), greco-catolici – 64 locuitori (2,91%), Martorii lui Iehova – 8 locuitori (0,36%), religie creștină după Evanghelie – 5 locuitori (0,23%), iar fără religie – 3 locuitori (0,15%). Pentru 44 de locuitori (2,00%) nu este cunoscută apartenența confesională.

Sub formă grafică, situația se prezintă astfel:

¹⁴ Rezultatele finale ale Recensământului din 2011: „Tab8. Populația stabilă după etnie – județe, municipii, orașe, comune”, sursa: Institutul Național de Statistică din România

Repartizarea populației stabile după religie în 2011

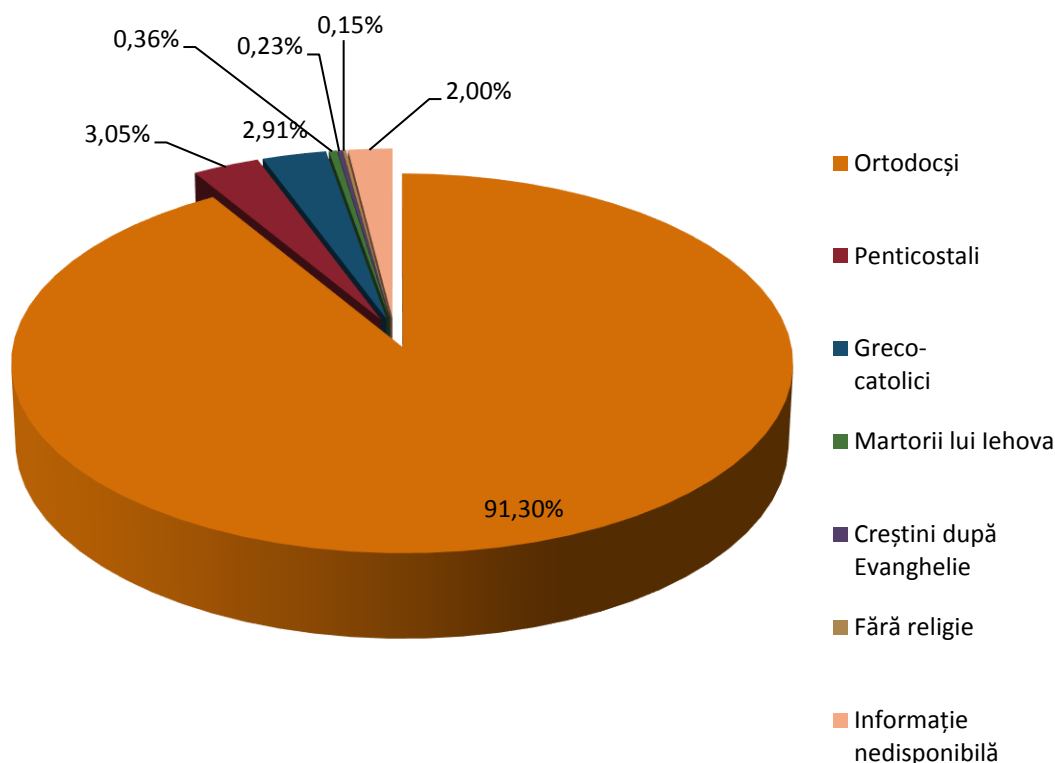

Figura nr. 6: Repartizarea populației stabile după religie¹⁵

Structura pe nivel de educație a populației stabile de 10 ani și peste

Analizând rezultatele Recensământului din anul 2011, în ceea ce privește nivelul de educație al populației din comuna Cizer, se pot contura următoarele concluzii: ultima școală absolvită de majoritatea populației aparține învățământului secundar – 1.273 persoane (64,49%), urmat de învățământul primar – 435 persoane (22,04%), apoi de învățământul superior – 65 persoane (3,29%), cei mai puțini absolvenți aparținând învățământului post-liceal și de maiștri – 16 persoane (0,81%).

De asemenea, se remarcă faptul că ponderea persoanelor fără școală în populație este destul de ridicată, 9,37% din locuitorii comunei nu au absolvit nicio școală, adică 185 persoane, iar un procent de 3,65% din populația comunei este analfabetă, respectiv 72 persoane.

¹⁵ Rezultatele finale ale Recensământului din 2011: „Tab13. Populația stabilă după religie – județe, municipii, orașe, comune”, sursa: Institutul Național de Statistică din România

Categorie	TOTAL	NIVELUL INSTITUȚIEI DE ÎNVĂȚĂMÂNT ABSOLVITE									
		Superior		Post-liceal și de maiștri	Secundar			Primar	Fără școală absolvită		
		Total ¹⁶	din care:		Total	Superior			Inferior (gimnazial)	Total	din care:
			Universitar de licență			Liceal	Profesional și de ucenici	Persoane analfabete ¹⁷			
Ambele sexe	1.974	65	60	16	1.273	257	253	763	435	185	72
Masculin	1.001	26	23	10	696	130	203	363	187	82	33
Feminin	973	39	37	6	577	127	50	400	248	103	39

Tabel nr. 3: Structura pe nivel de educație a populației în comuna Cizer la data de 20 octombrie 2011¹⁸

Se pot deduce câteva puncte slabe, din punct de vedere al potențialului de școlarizare în raport cu cerințele școlii:

- distanța foarte mare de la domiciliul elevilor până la școală;
- accesul către școală mult îngreunat – din unele zone – pe timp ploios sau friguros;
- suprasolicitarea elevilor în activități gospodărești în detrimentul învățării;
- slabe resurse materiale pentru susținerea cerințelor minime ale școlii – rechizite, cărți etc.;
- familia nu constituie întotdeauna un suport prea solid în favoarea frecvenței cu regularitate a cursurilor.

¹⁶ Inclusive masterat și doctorat

¹⁷ Nu știu să scrie și să citească; citesc numai

¹⁸ Rezultatele finale ale Recensământului din 2011: „Tab161. „Populația stabilă de 10 ani și peste, pe sexe, după nivelul de educație - județe, municipii, orașe, commune”, sursa: Institutul Național de Statistică din România

Structura pe nivel de educație la 20 octombrie 2011

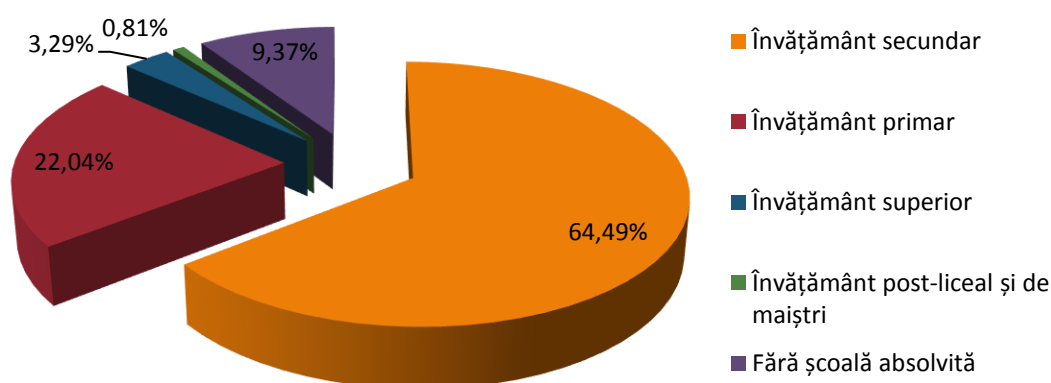

Figura nr. 7: Structura pe nivel de educație a populației în anul 2011-în valori relative¹⁹

2.3. Caracterizarea economică

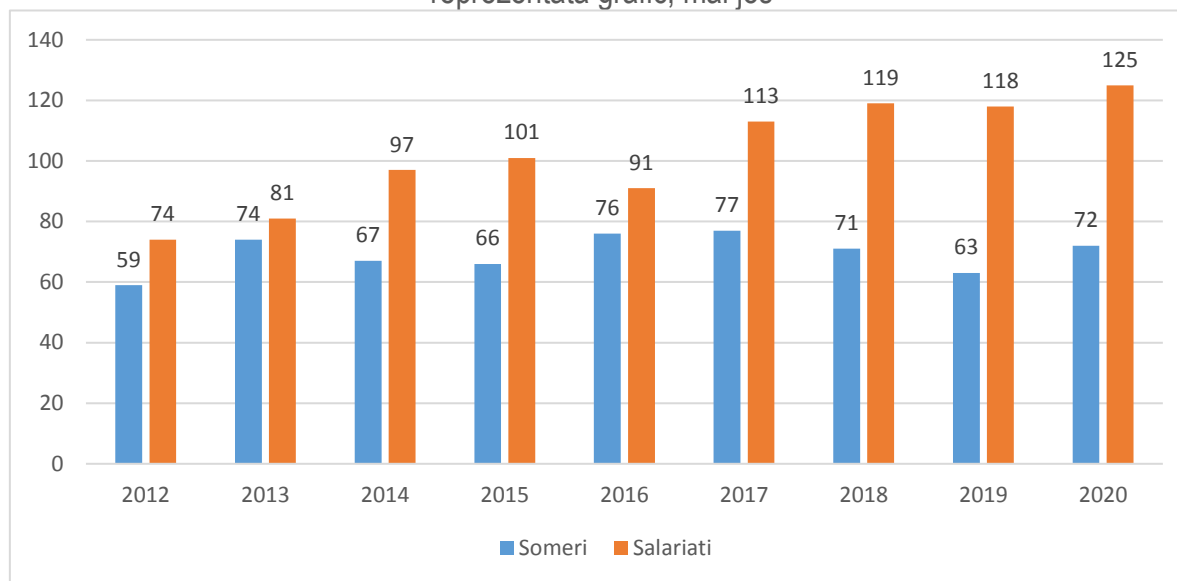
Cunoașterea și analizarea evoluției resurselor de muncă și a populației active este necesară pentru fundamentarea programelor de dezvoltare economică și socială.

Este foarte importantă ținerea din timp sub observație a acestor fenomene și aducerea lor la cunoștința factorului politic, în vederea evitării efectelor negative pe care aceste procese demografice le determină.

Structura populației active pe domenii de activitate se determină raportând numărul populației active dintr-un domeniu de activitate la numărul total al populației active.

¹⁹ Rezultatele finale ale Recensământului din 2011: „Tab161. ”Populația stabilă de 10 ani și peste, pe sexe, după nivelul de educație - județe, municipii, orașe, comune”, sursa: Institutul Național de Statistică din România

Numărul mediu de salariați și al șomerilor înregistrați pentru perioada 2012-2021 este reprezentată grafic, mai jos

Tabel nr. 4: Repartizare populație activă pe domenii de activitate 2004-2012²⁰

Indicator	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020
Someri	59	74	67	66	76	77	71	63	72
Salariați	74	81	97	101	91	113	119	118	125

Activitatea de comerț este răspândită în teritoriul comunei, localitatea Cizer dispunând de unități de alimentație publică (magazine mixte de tip ABC, baruri), specifice mediului rural.

În cadrul teritoriului, sectorul terțiar este caracterizat printr-un număr mai mic de firme față de sectorul comercial, diversificate însă, din punct de vedere al tipurilor de servicii oferite.

Comentarii privind economia locală

Prezența pășunilor întinse și a fânețelor de pe culmea Meseșului și dealurile din apropiere drenate de păduri numeroase au permis locuitorilor acestor locuri să se ocupe din cele mai vechi timpuri cu creșterea animalelor. Condițiile de climă și sol fac posibilă cultivarea plantelor și a pomilor fructiferi.

În cartea „Județului Sălaj” apărută sub semnătura profesorului universitar Tiberiu Morariu, comuna Cizer a fost cuprinsă în cadrul comunelor cu profil zootehnic.

Economia comunei Cizer are în prezent un caracter agrar - industrial. Importanța economică în cadrul județului Sălaj a crescut printr-o valorificare eficientă a resurselor naturale, precum și prin noile dimensiuni pe care le-au cunoscut agricultura și sectorul serviciilor în ultima perioadă.

Datorită solurilor neprielnice agriculturii și poziției geografice oarecum nefavorabile, în interiorul spațiului montan, cultura plantelor se reduce la strictul necesar fiecărei familii până la cultura viitoare. Creșterea animalelor este ramura cea mai importantă a agriculturii. Produsele acestui

²⁰ Sursa: INS – Fișa localității Cizer

sector măresc, într-o oarecare măsură veniturile personale ale locuitorilor, existând, spre deosebire de cultura plantelor, surplus de produse.

Așadar, populația din zonă în general își câștigă existența din valorificarea produselor agricole și animaliere.

Datorită condițiilor fizico – geografice mai aspre, culturile agricole dau producții mici, de asemenea necesitând muncă foarte multă.

Mediul economic este dominat de societăți fără salariați. Acest aspect indică puternica lipsă a viabilității sectorului economic.

Majoritatea companiilor sunt afaceri de familie, concentrate pe sectorul serviciilor și al industriei ușoare, dar și în sectorul turismului.

Cadrul economic al localității Cizer este caracterizat prin următoarele aspecte generale:

- valori ale unor indicatori ai dezvoltării economice sub cele existente la nivel de țară;
- preponderența agriculturii;
- declinul ocupațiilor și meșteșugurilor tradiționale;
- apariția și dezvoltarea inițiativei private locale.

Agricultura

Agricultura prin cele două ramuri ale sale, cultura plantelor și creșterea animalelor, a constituit din cele mai vechi timpuri o îndeletnicire de bază și principală sursă de hrană pentru locuitorii comunei Cizer.

Datorită condițiilor podologice, în paralel cu cultura plantelor s-a practicat și se practică încă la scară mare creșterea animalelor, în special bovine și ovine.

Agricultura practică în teritoriul comunei Cizer este una de subzistență și semi-subzistență, în marea majoritate a cazurilor, constituită din mici exploatații agricole gestionate în familie, asociate cu producția pentru propriile nevoi alimentare și cu un grad scăzut de participare pe piață.

Dimensiunea modestă a exploatațiilor agricole și dotarea tehnică necorespunzătoare, caracteristicile solului (care necesită fertilizări și lucrări mecanizate intense) determină o productivitate agricolă scăzută. Numărul societăților comerciale cu profil agricol este redus, valoarea adăugată a produselor agricole fiind și ea redusă.

Acestea se datorează faptului că o mare parte din suprafața agricolă a teritoriului prezintă limitări naturale ale productivității agricole.

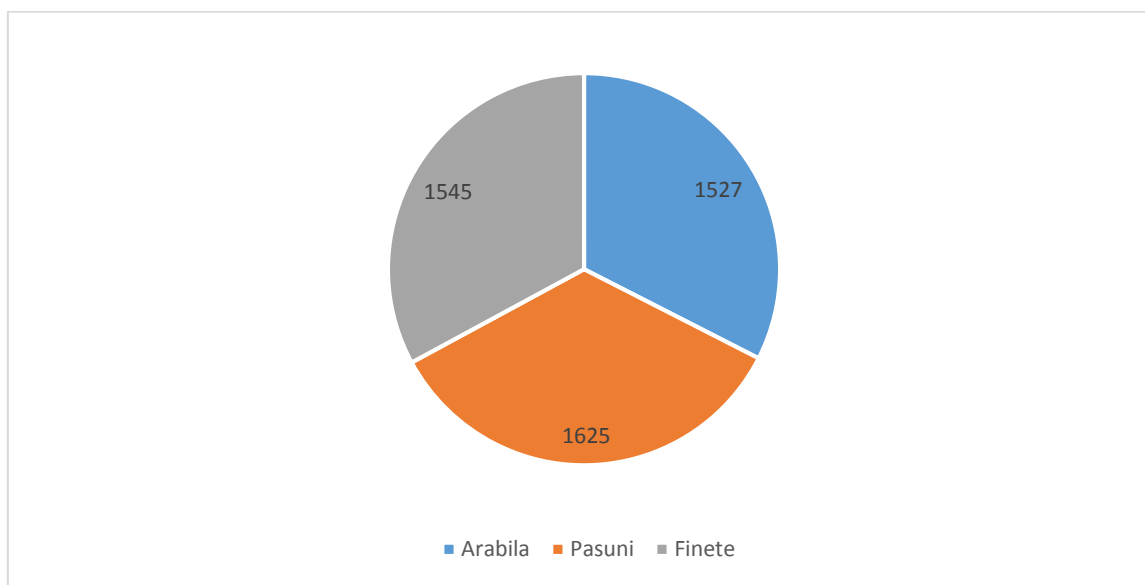
În tabelul următor este prezentată detaliat structura fondului funciar în anul 2014 (ultimul an disponibil pe portalul INSSE):

Categorie	Anul 2014
Agricola	4697
Arabila	1527
Pasuni	1625
Finete	1545
Terenuri neagricole total	2426
Paduri si alta vegetatie forestiera	1860
Ocupata cu ape, balti	100

Ocupata cu constructii	87
Cai de comunicatii si cai ferate	109
Terenuri degradate si neproductive	270
TOTAL	7123

Tabel nr. 5: Structura fondului funciar agricol în localitatea Cizer pentru perioada 2004-2012²¹

În graficul următor este prezentată structura fondului funciar agricol în localitatea Cizer pentru fiecare an din perioada de referință selectată:

Figura nr. 8: Structura suprafețelor agricole în Comuna Cizer în anul 2014²²

Culturi agricole

SITUAȚIA CULTURILOR AGRICOLE 2014							
Porumb (ha)	Ovăz (ha)	Grâu (ha)	Triticale (ha)	Orz (ha)	Cartofi (ha)	Legume (ha)	Plante de nutreț (ha)
270	150	100	50	10	150	70	300

Tabel nr. 6: Situația culturilor agricole în anul 2014 în comuna Cizer²³

Din punct de vedere al suprafețelor cultivate predomină culturile de plante de nutreț.

O pondere însemnată în totalul suprafețelor cultivate o reprezintă culturile de porumb și cartof. Înființarea acestor culturi este foarte ușoară și nu necesită cunoștințe tehnice deosebite.

Cartoful face parte din rândul plantelor care dau recolte foarte bune, și este cultivat de către agricultori pentru consum propriu, comercializare sau pentru hrana animalelor.

Deși în zonă, suprafața cultivată cu acest tip de legumă este una însemnată, depășind de câteva ori necesitățile de consum ale populației din microregiune, nu există spații de depozitare pentru păstrarea și condiționarea cartofilor, având în vedere perisabilitatea acestora.

²¹ Sursa: INS – Fișa localității Cizer

²² Sursa: INS – Fișa localității Cizer

²³ Adresă Primăria comunei Cizer-Adresa nr. 3176/22.09.2014

Suprafețele reduse sunt cultivate cu orz și ovăz în scopul hrănirii animalelor din gospodării (suine, păsări) și legume, pentru consum propriu al populației.

Ponderea fiecărei culturi agricole, la nivelul anului 2014, în localitatea Cizer, este următoarea:

Culturi agricole 2014

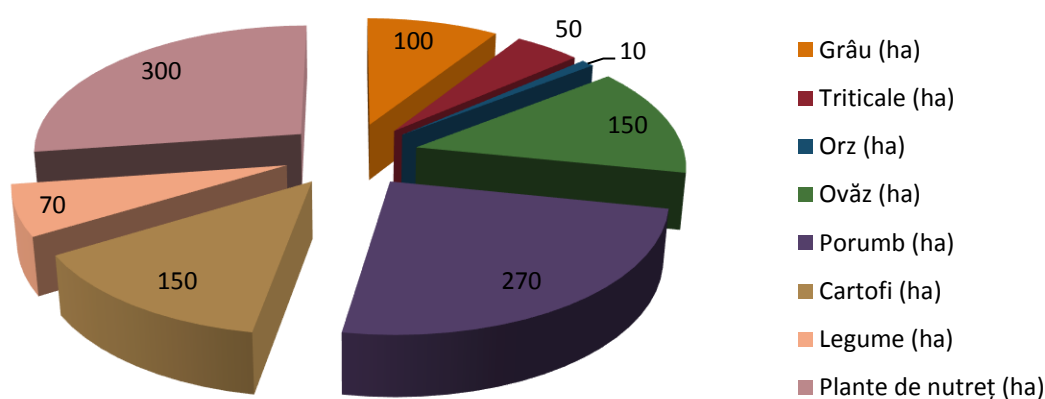

Figura nr. 9: Situația culturilor agricole la 22.09.2014²⁴

Creșterea animalelor

În cadrul teritoriului localității Cizer, predomină creșterea păsărilor și a ovinelor, datorită în principal caracteristicilor de relief.

EFFECTIV DE ANIMALE LA 19.09.2014						
Bovine (capete)	Ecvine (capete)	Suine (capete)	Ovine (capete)	Caprine (capete)	Păsări (capete)	Familii de albine (număr)
449	116	739	1.844	879	5.315	40

Tabel nr. 7: Situația efectivelor de animale din comuna Cizer la 19.09.2014 ²⁵

Ovinele au o arie de răspândire foarte mare, întâlnindu-se în aproape toate gospodăriile țărănești, datorită produselor variate care pot fi valorificate: lapte, lână, carne și piei.

Creșterea păsărilor (avicultura) a prezentat un interes sporit, cu precădere în ultima perioadă de timp, când numărul păsărilor din fiecare gospodărie a crescut considerabil.

Ele sunt crescute pentru a asigura necesarul de carne și ouă în orice anotimp.

²⁴Adresă Primăria comunei Cizer-Adresa nr. 3176/22.09.2014

²⁵ Direcția Sanitară Veterinară și pentru Siguranța Alimentelor Sălaj (Adresa nr. 17277/19.09.2014)

Ponderea efectivelor de animale în localitatea Cizer, este următoarea:

Situația efectivelor de animale în anul 2014

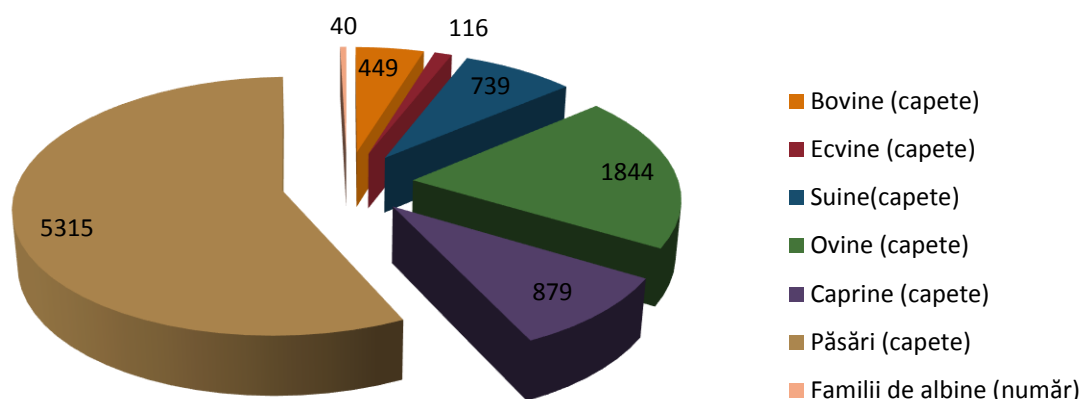

Figura nr. 10: Situația efectivelor de animale din comuna Cizer la 19.09.2014²⁶

Industrie

Dezvoltarea industriei a fost condiționată de existența materiilor prime locale, respectiv de resursele subsolului, care au contribuit la dezvoltarea industriei extractive, și mai puțin de resursele oferite de agricultură.

Principala funcție economică a comunei Cizer este agricultura, funcție accentuată și de faptul că pe teritoriul comunei Cizer nu există nicio unitate economică cu profil industrial. În prezent, pe raza comunei, își desfășoară activitatea unități economice în domeniul comerțului cu amănuntul și în domeniul prestărilor de servicii.

În consecință, pe teritoriul comunei Cizer, nu există combinate și fabrici de prelucrare a produselor agricole sau întreprinderi prestatoare de servicii în domeniul agriculturii. În general, întreprinderile din zonă activează în domeniul industriei ușoare și nu utilizează produsele rezultate din agricultură.

2.4. Infrastructura publică

Infrastructura medicală / Sănătate

La nivelul anului 2020, în Comuna Cizer funcționa 1 cabinet medical de familie și 1 punct farmaceutic.

Cultură și artă

La nivelul anului 2020, în Comuna Cizer funcționa o bibliotecă, cu un număr de 21.527 volume.

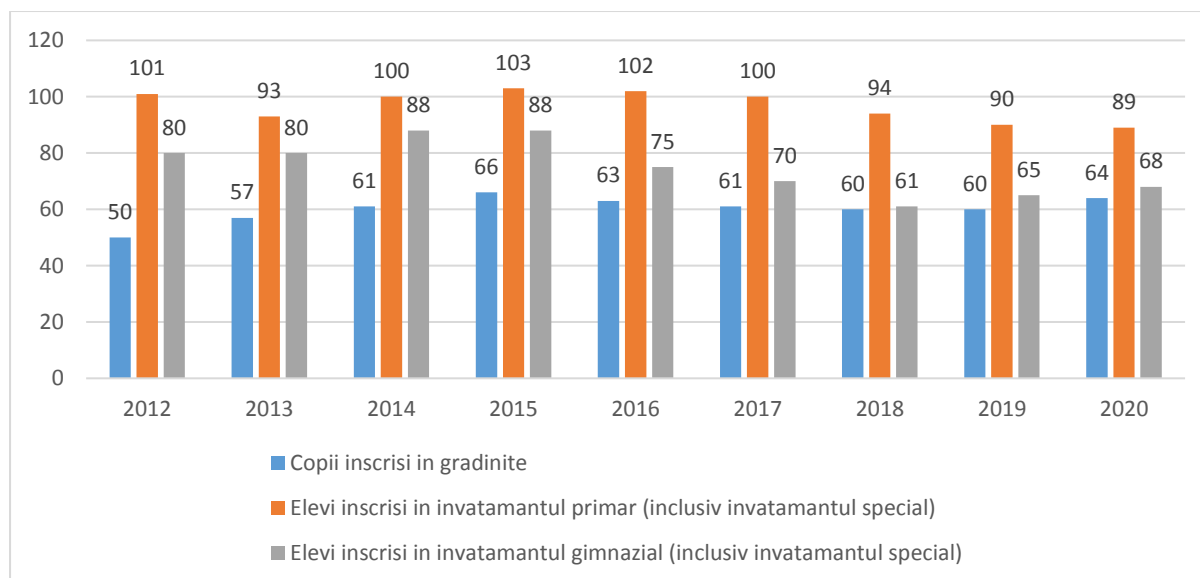
²⁶ Direcția Sanitară Veterinară și pentru Siguranța Alimentelor Sălaj (Adresa nr. 17277/19.09.2014)

Penetrarea tehnologiei informației și comunicațiilor are un nivel destul de redus, atât din cauza unei cereri deficitare, determinată parțial și de puterea scăzută de cumpărare a populației, de educația TIC deficitară, cât și de disponibilitatea redusă a infrastructurii din punct de vedere al accesului și al costului utilizării.

Conform datelor pe care le deținem, există la nivel de comună o slabă dotare cu calculatoare, iar accesul la internet este insuficient, atât pe plan individual în ceea ce privește gospodăriile din comună, cât și pe plan instituțional, ceea ce reprezintă o tendință insuficientă pentru o societate informațională și o economie bazată pe cunoaștere.

În ceea ce privește informatizarea învățământului din comună, cu privire la unitățile de învățământ dotarea cu calculatoare este deficitară având în vedere numărul de elevi din școlile din comună.

Situația detaliată privind populația școlară, pe niveluri de educație la nivelul localității Cizer este prezentată în tabelul următor:

Tabel nr. 8: Populația școlară, pe niveluri de educație pentru perioada 2012-2021²⁷

În tabelul de mai jos este prezentată evoluția copiilor și a elevilor înscriși în învățământ în perioada 2012-2021, astfel:

Niveluri de educație	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020
Copii înscriși în grădinite	50	57	61	66	63	61	60	60	64
Elevi înscriși în învățământul primar (inclusiv învățământul special)	101	93	100	103	102	100	94	90	89

²⁷ Sursa: INS – Fișa localității Cizer

Elevi înscriși în învățământul gimnazial (inclusiv învățământul special)	80	80	88	88	75	70	61	65	68
TOTAL	231	230	249	257	240	231	215	215	221

Activități sociale și instituții locale

La nivelul localității Cizer, există expertiză locală în gestionarea problemelor locale și comunitare.

Autoritățile administrației publice locale sunt:

- *Consiliul Local* - ca autoritate deliberativă;
- *Primarul* - ca autoritate executivă.

Sediul acestor autorități prin care se realizează conform Constituției, autonomia locală, este în localitatea Cizer, str. Principală nr. 277, județul Sălaj.

Siguranță publică

Localitatea Cizer este arondată secției nr. 6 de Poliție Rurală Crasna (aprox. 14 km distanță).

ONG-urile înregistrate în teritoriu nu au activitate intensă de asemenea în mare măsură datorită lipsei surselor de finanțare.

Comentarii privind serviciile și infrastructura medico-socială

Localitatea prezintă o situație echilibrată din punct de vedere al serviciilor și infrastructurii medicale.

În comuna Cizer există o școală generală, două biblioteci, cabinet medical și farmacie, etc. Totuși, la fel ca în majoritatea comunităților din mediul rural, baza materială este învechită și depășită, necesitând investiții.

Datorită apropierii de zone urbane importante (Cluj-Napoca, Oradea, Zalău, dar și Șimleu-Silvaniei, Huedin sau Aleșd), o mare parte din serviciile de sănătate sunt furnizate în mediul urban.

Serviciile de relaxare și sportive sunt în dezvoltare.

Din punct de vedere al serviciilor sociale, se constată lipsa căminelor de bătrâni și a centrelor de copii în zonă.

Infrastructura de drumuri

1. Drumuri comunale în comuna Cizer

Comuna Cizer are cuprins în Inventarul Domeniului Public, drumul comunal DC 78 CIZER-PRIA (DJ 108G-Pria), în lungime de 5,5 km.

2. Drumuri vicinale în comuna Cizer

Comuna Cizer dispune de o rețea de drumuri vicinale în lungime totală de 118,4 km (loc. Cizer 72,9 km + loc. Pleșca 7,5 km + loc. Pria 38 km), drumuri înscrise în Inventarul Domeniului Public.

Nr. crt.	Denumirea bunului (drumuri vicinale CIZER)	Lungime (km)
1	Culme I	3
2	După deal	4
3	Sub Muruna	1.3
4	Vitinal	2
5	Calea Galbenă	0.8
6	Peste Valea Seacă	1.5
7	Văii seci	1.5
8	Luncilor	0.5
9	Colt I	2
10	Colt II	1.2
11	Colt III	1
12	Răcoarei	1.2
13	Prin Livadă	4
14	Cimitirului	0.8
15	Heghedușului	0.8
16	Culme II	7
17	Coasta Borii	1
18	Petruț	0.8
19	Herlii	1
20	Secăturii	4
21	Crasnișorii	1.5
22	Tocului	1.7
23	Vechi	5
24	Dealul Omului	1
25	Capurilor	3
26	După Gropi	1.5
27	Rumaturlui	1
28	Rumat – Calea Lată	3
29	Ostenii	3.5
30	Dealul Satului	3.5
31	La Tier	1.8
32	Ratu Cailor	2.5
33	Valea Crucii	2.5
34	Iezurelelor	2
TOTAL CIZER		72.9 km
Nr. crt.	Denumirea bunului (drumuri vicinale în satul Pleșca)	Lungime (km)
1	Jidăanii I	2
2	Jidăanii II	1
3	Bercului	2
4	Majarului I	1.5
5	Majarului II	1
TOTAL PLEȘCA		7.5 km
Nr. crt.	Denumirea bunului (drumuri vicinale în satul Pria)	Lungime (km)
1	Bercului	1.5
2	La Arinii	0.2
3	Coaste I	0.3
4	Coaste II	0.8

5	Dumbrăvii	0.8
6	Dealul Jocului	0.7
7	Zopodelor	1
8	Pe Deal	3
9	Măgurii	5
10	Măguricii	1.5
11	Culmii I	5
12	Culmii II	1.5
13	Raparului	1.5
14	Orzinelor	2.5
15	Hagaului	4
16	Sub Costii	3
17	Sub Piatră	2
18	Vitălarului	3
19	Lupiștei	0.7
TOTAL PRIA		38 km
TOTAL COMUNA CIZER (loc. CIZER + loc. PLEȘCA + loc. PRIA)		118.4 km

Tabel nr. 9: Drumuri vicinale în comuna Cizer

3. Străzi în comuna Cizer

Comuna Cizer dispune de 28,6 km străzi, astfel: Cizer 15,5 km + Pleșca 1,6 km + Pria 11,5 km.

Nr. crt.	Denumirea bunului (străzi CIZER)	Lungime (km)
1	Natitii	0.15
2	Irimnioaii	0.15
3	Toaderii Onții	0.2
4	Guzului	0.2
5	Bumbășeștilor	1.5
6	Bisericii	1
7	Cojoc	1
8	Primăriei	0.5
9	Dumii	0.3
10	Căciuneștilor	0.5
11	Susanilor	5
12	Lăloaiei	0.2
13	Vesii	0.3
14	Pietrișului	0.4
15	Rupturii	0.3
16	Fodochii	0.8
17	Rodinii	0.3
18	Fusăreștilor	0.3
19	Sârbului	0.5
20	Haiului	0.3

21	Cooperativei	0.3
22	Ciocanii	0.1
23	Țiganilor	0.2
24	Carcii	0.2
25	Homoraci	0.2
26	Pizlii	0.3
27	Todichii	0.3
TOTAL CIZER		15.5 km
Nr. crt.	Denumirea bunului (străzi Pleșca)	Lungime (km)
1	Principală	1
2	Morii	0.6
TOTAL PLEȘCA		1.6 km
Nr. crt.	Denumirea bunului (străzi Pria)	Lungime (km)
1	Principală	2.5
2	Scurtii I	1.5
3	Scurtii II	1.2
4	La Țigani	0.3
5	Vasiu	0.2
6	Farcaș	0.15
7	Școlii	0.15
8	Drenului	0.1
9	Sandrichii	0.3
10	Băicăneștilor	0.2
11	Ungurului	0.15
12	Vilestilor	1
13	Petreei Villii	0.1
14	Gilighii	0.5
15	Vasichii	0.5
16	Roschii	0.8
17	Petreștilor	0.5
18	Dihoreștilor	0.5
19	Tureac	0.05
20	Strâmtului	0.5
21	Todichii	0.3
TOTAL PRIA		11.5 km
TOTAL COMUNA CIZER (loc. CIZER + loc. PLEȘCA + loc. PRIA)		28.6 km

Tabel nr. 10: Străzi în comuna Cizer

4. Poduri și podețe în comuna Cizer

Comuna Cizer dispune de un număr de 3 poduri înscrise în domeniul public, din care 2 poduri în satul Cizer și 1 pod în satul Pria.

De asemenea, comuna Cizer dispune de un număr de 39 podețe înscrise în domeniul public, din care 26 podețe în satul Cizer, 1 podeț în satul Pleșca și 12 podețe în satul Pria.

5. *Văi principale comunale în comuna Cizer*

Comuna Cizer dispune de o rețea bogată de văi, care însă nu sunt cuprinse în Inventarul domeniului public, publicat în Monitorul Oficial.

Infrastructura de transport

Transportul public este asigurat prin intermediul microbuzelor, autobuzelor și al trenurilor. Având în vedere infrastructura drumurilor rutiere și feroviare putem afirma că legăturile cu centrele urbane din apropiere sunt asigurate.

Infrastructura de telecomunicații

În ceea ce privește infrastructura de telecomunicații, locuitorii comunei Cizer au acces atât la servicii de telefonie fixă și mobilă, cât și la servicii de internet și la servicii de televiziune prin cablu și fibră optică. Astfel, la nivelul comunei Cizer și a satelor care intră în componența sa, nu există probleme în ceea ce privește infrastructura de telecomunicații.

2.5. Patrimoniul cultural

Biserica de lemn din Cizer este una dintre cele mai cunoscute construcții de lemn din Transilvania, datorită meșterului ei, Vasile Nicula Ursu, zis Horea, conducătorul răscoalei țărănești de la 1784. Ea a dăinuit în cimitir până în 1968 când a fost transferată la muzeul din Cluj.

La Cluj, în capitala de suflet a Transilvaniei, biserica servește drept un prețios ambasador al satului și al Sălajului.

Comuna Cizer are pe teritoriul ei o *Casă de lemn* acoperită cu paie datând din secolul 18 și care se află pe noua listă a monumentelor istorice sub codul LMI: SJ-II-m-B-05041. Tradiția orală susține că în această casă s-a ținut slujbă în timpul ridicării bisericii de lemn la 1773. Ultimul ei locuitor a fost Lupuț Ioan a Giurchii Floroae din Cizer. Ea a fost mutată și salvată în spatele școlii noi în 1987.

Casa a fost declarată monument istoric în anul 2004, pusă deci sub protecția legii.

În perioada 2017-2020, Casa de lemn a făcut obiectul unui proces de restaurare, construindu-se totodată și alte anexe, specifice unei gospodării.

Casa este ridicată din bârne rotunde de stejar, încheiate la colțuri cu cheotori simple, scobite semicirculare și cu capete lungi de încheiere ieșind afară din pereți. O parte din bârne sunt dăltuite cu barda, într-o tehnică mixtă de lemn parțial lăsat rotund și parțial fățuit. Izolarea se face printr-un strat de lut aplicat pe pereți atât în interior cât și în exterior. Încăperile sunt podite, iar pe jos sunt unse cu pământ.

Planul casei este compus dintr-o încăpăre de locuit, o tindă și un târnaț de-a lungul lor, deschis spre miazăzi. Construcția se remarcă prin dimensiunile mari, 8,92 m lungime și 6,16 m lățime, din care numai casa de locuit formează un dreptunghi de 6,35 m lungime x 5,26 m lățime.

Acoperișul este deosebit de înalt și greu, învelit cu paie într-o tehnică specifică zonei. Ca mai peste tot la casele apăsate sub acoperișuri grele de paie, nu lipsește nici aici meștergrinda, ce leagă butea de-a lungul ei, pe sub grinzile podului. Cum greutatea acoperișului joacă un rol însemnat în construcția butei, adică a structurii de lemn culcate și închetorate, golurile casei sunt făcute în așa fel încât încălecare pieselor lor verticale să nu împiedice presarea egală a lemnurilor din pereți. Din acest motiv șoșii ușilor, cadrele frumoaselor ferestre și stâlpii intră cu cozile lor atât în lemnele de deasupra lor cât și în cele de dedesubt lor.

Specificul etnografic al comunei este variat, aceasta datorită, atât întinderii mari a comunei cât și faptul că se găsește într-o zonă de interferență cu specific etnografic bihorean și clujean.

Școala veche, la Drumul Țării, a fost ridicată în 1872 și este declarată monument istoric. În fața școlii se păstrează un clopot cu inscripția "Scolei Românești din Cizeru 1867" care a aparținut

școlii confesionale când aceasta încă își avea sediul într-o construcție de lemn. Aceasta a fost demolată în perioada 2018-2019.

Personalități

Bogația culturală, dar și frumusețile acestor locuri se pare că au avut un rol fundamental în evoluția operei sculptorului Victor Gaga, a scriitorului Costel Baboș, oameni de cultură ai acestor meleaguri și a binecunoscutul interpret de muzică populară Vasile Coca, fiu al comunei Cizer.

Turism

Comuna Cizer dispune de un potențial turistic mai mult decât remarcabil, caracterizat de o situație geografică favorabilă, plină de pitoresc și diversitate ale peisajului.

Prin așezarea sa, comuna Cizer se găsește la interferența a trei județe (Sălaj, Cluj, Bihor și la 20 km de drumul european E60, Oradea - Cluj), într-o zonă cu un potențial turistic deosebit, comuna Cizer are perspective mari de dezvoltare prin turism. Resursele turistice prin varietatea și complexitatea lor, au o valoare ridicată ceea ce conferă zonei un grad ridicat de interes turistic atât vara cât și iarna (stratul de zăpadă persistă circa 4-5 luni pe an, având o grosime medie de circa 30-50 cm).

Pentru evaluarea potențialului turistic trebuie luat în considerare potențialul natural și potențialul antropic atât pe plan local cât și al vecinătăților.

Fondul turistic de care dispune comuna Cizer este caracterizat de bogăția elementelor naturale și antropice existente la nivelul comunei. Fondul turistic natural este reprezentat de peisajele montane ale Meseșului, de pitorescul văilor Poicu, Pria și Crasna, de armonia vegetației cu relieful și nu în ultimul rând de prezența unei faune de excepție.

Cel mai important obiectiv turistic al comunei este Biserica de lemn "Sfântul Nicolae" din Cizer, datată în anul 1772, care pe lângă valoarea arhitecturală are și o valoare istorică, fiind construită de o echipă de dulgheri condusă de Horea, simbol al românilor din Transilvania, conducător al unei mișcări populare de proporții, a fost strămutat spre expunere în parcul Muzeului Etnografic din Cluj-Napoca.

Comuna dispune de resurse turistice de natură antropică foarte variate și atractive. Fondul construit, de excepție, cu elemente păstrate atât pe culmile munților cât și în sate, obiectele de colecție adunate în "muzeul satului" din Cizer, găzduit într-o casă de lemn datată din anul 1780 (monument de arhitectură), folclorul și obiceiurile strămoșești ale românilor de pe aceste meleaguri, fac indubitabil din comuna Cizer un areal de convergență turistică de necontestat. În comuna Cizer, turismul poate fi axat pe drumeții în aer liber, practicarea pescuitului (fiind o zonă foarte accesibilă, pe poteci și cărări din acest punct de vedere) și putând deveni una dintre cele mai importante baze cu acest profil din Munții Meseș, și putând fi căutată de turiști din Zalău, Satu Mare, Cluj, Oradea, Arad, Timișoara, dar și din țara vecină Ungaria, datorită distanței mici de la granița cu aceasta, precum și datorită acesului pe căile auto foarte bune.

Deși localitatea Cizer dispune de un potențial turistic important, oferta de cazare este relativ redusă.

În consecință, resursele turistice antropice reprezintă o sumă de elemente cu funcție recreativă, create de om. Inițial, unele dintre aceste elemente nu aveau valențe turistice, dar le-au câștigat pe parcurs datorită vechimii, unicității, dimensiunii.

Resursele turistice antropice existente în cadrul zonelor montane și premontane ale județului Sălaj sunt foarte variate și se pot clasifica astfel:

- elemente etnografice și manifestări tradiționale și locale: ocupații tradiționale, tehnici tradiționale, manifestări folclorice;
- monumente istorice și de arhitectură: castele, biserici etc.;
- construcții hidrotehnice cu funcție turistică.

Oferta agroturistică este foarte diversificată datorită potențialului natural ridicat și bogăției componentei antropice, fapt ce determină crearea varietății atracțiilor turistice naturale și antropice.

Zona montană a comunei Cizer, din județul Sălaj prezintă un potențial turistic complex. Aici sunt îndeplinite toate condițiile necesare dezvoltării agroturismului: un cadru natural atrăgător și nepoluat, resurse turistice naturale și antropice numeroase și variate.

Viața cultural-artistică (obiceiuri folclorice, tradiții și evenimente)

Locuitorii din aceste sate, ca de altfel marea majoritate a poporului din întreaga lume feudală-multe secole au fost ținuți în întuneric sub aspect cultural.

Nobilii, stăpânii de moșii, n-aveau niciun interes ca să-i lumineze, ci dimpotrivă, cunoscut fiind faptul că cu cât este mai multă ignoranță cu atât masele pot fi mai ușor menținute în stare de dependență față de stăpâni.

Acești țărani, iobagi și slugi, multe veacuri n-au învățat carte și nici nu-și puteau închipui că și ei ar putea să învețe câte ceva de prin cărți ca și domnii. Totuși s-ar putea, ca începând cu secolul al XVII-lea, câțiva dintre ei (probabil 2-3) să fi învățat să descifreze cărțile bisericești. Aceștia vor fi învățați cu preoții satului, în aer liber, așa cum era obiceiul și prin alte părți.

În cadrul comunei Cizer, din județul Sălaj, se păstrează obiceiuri locale, transmise din generație în generație.

Datinile și obiceiurile strămoșești, transmise din generație în generație, erau respectate cu sfințenie. Așa se explică, faptul că acestea, au rezistat secolelor, păstrându-și puritatea și multe din ele și frumusețea.

Cele mai multe obiceiuri au fost legate de ocupațiile țăranilor: munca la câmp sau la pădure, păstoritul, construcția caselor, pregătirea cânepii sau a lânii pentru confecționarea îmbrăcăminte. Pentru astfel de activități, încă din perioada când predomina economia naturală și apoi industria casnică, s-a statornicit o formă de executare rapidă a unor lucrări printr-o formă de întrajutorare numită clacă.

Obiceiurile de iarnă păstrează trăsături străvechi, printre acestea datinile sărbătoririi Crăciunului sunt cele mai active și mai bine conservate produse etno-folclorice.

Anual, în teritoriul comunei Cizer se desfășoară o serie de evenimente de amploare națională sau locală. Dintre acestea amintim următoarele:

Sărbătoarea pastorală "Măsurișul oilor de la Pria", are loc anual în localitatea Pria. Conform unei vechi tradiții, sărbătoarea marchează ieșirea oilor la Măgură și măsurarea laptelui și adună la "Purcăreț" sub poalele Măgurii Priei, peste 10.000 de oameni anual.

În tabelul următor sunt prezentate cele mai importante manifestări care se desfășoară pe teritoriu:

Nr. crt.	Denumire	Perioada	Organizator	Importanță	Nr. participanți
1.	Zilele Satului	Anual	Primăria Cizer	Locală	3.000
2.	“Măsurișul oilor” de la Pria	Anual, în luna Mai	Primăria Cizer	Națională	15.000

Tabel nr. 11: Evenimente pe teritoriul comunei Cizer²⁸

²⁸ "Planul de dezvoltare locală al Grupului de Acțiune Locală POARTA TRANSILVANIEI", aprilie 2012 –versiunea 05 (pagina 63)

Datinile și obiceiurile strămoșești, transmise din generație în generație sunt *hora*, *claca*, *nunta*, *furatul fetelor*, *superstiții* etc.

Hora

În fiecare sărbătoare după masă, fie duminică sau altă zi, mai puțin în perioada de post, flăcăii și fetele, îmbrăcați în frumoase costume naționale, se adunau la horă, care se ținea la una din case și aici înconjurați de cei mai vârstnici jucau învârtita până noaptea târziu.

Tot la horă, părinții, în special mamele, însurau și măritau.

Pe atunci cuvântul părinților era "sfânt", în materie de însurătoare; pe cine alegeau ei, fată sau băiat, fie frumoasă sau urâtă, cu aceea îl însurau pe tânăr. Se pomeneau căsătoriți apoi veneau copiii, de obicei de la 4 până la 10.

La horă în timp ce se juca învârtita sau sârba, flăcăii strigau fel de fel de chiuituri, în care-și spuneau greul vieții, batjocoreau pe oamenii bogați și răi, pe fetele care umblau "cu nasul pe sus", ori greul cătăniei care-i aștepta.

Când veneau la horă, flăcăii și fetele, se îmbrăcau în cele mai frumoase haine.

Flăcăii purtau cămăși făcute din bumbac sau in, scurte, largi, pline de motive florale; laibere (un fel de vestă) din lână țesută în casă, pe care erau cusute diferite modele din piele de animale; izmene largi din cânepă sau in, cu ciucuri pe la poale – pe unele se coseau flori; în picioare purtau opinci de piele prinse cu curele; pe de-asupra purtau o haină de suman țesut în casă, pe care de asemeni, erau cusute, fie motive din piele, fie din postav; iarna purtau ȋțari (cioareci) albi, care aveau pe la cusăturile din afară bucăți de postav de diferite culori; pe cap purtau pălării de paie (clop), iar iarna căciuli de oaie.

Fetele aveau o cămașă (bluză) din cânepă sau in, largă, pe care erau cusute tot felul de flori și care era prinsă-n brâu; purtau poale lungi din cânepă, cusute cu flori; pe cap bazma înflorată sau cu capul descoperit; iar în picioare purtau opinci sau desculțe dacă era cald.

Acest port este asemănător cu cel din alte sate românești din regiunea Cluj și Maramureș, și care în bună măsură se mai

păstrează și astăzi.

La horă, de regulă, cânta câte un om din sat sau din satele vecine. Instrumentele din care se cânta erau vioara (ceatără, hegheadă), clarinetul, fluierul. Uneori se cânta și numai din frunză. Mai târziu-după așezarea ȝiganilor pe aceste locuri-cânta unul sau doi ȝigani. Meșteșugul de lăutar se moștenește din tată-n fiu și era una din sursele lor de trai.

Claca

Claca se organiza în serile de iarnă, după postul Crăciunului. Ea și-a primit numele de la munca în clacă. Femeile care aveau mai multă cânepă de tors și nu puteau face singure acest lucru, organizau în casa lor asemenea clăci. Aici se adunau fete și flăcăi. Fetele torceau cânepa, în timp ce băieții stăteau de vorbă cu ele, organizau jocuri între ei, iar din timp în

timp, lăutarul care fusese chemat cânta, iar tinerii luau fetele la joc. În clăci, tinerii învățau și să joace. Spre miezul nopții, lucrul înceta și se termina și jocul.

Nunta

Spre deosebire de horă, nunțile comportau un ritual întreg, începând de la mersul în pețit și până la căsătoria propriu-zisă.

După ce părinții flăcăului stabileau cu care fată să se însoare aceștia, îl trimiteau în pețit împreună cu un om mai vârstnic. Mersul la pețit putea fi anunțat din timp sau nu. Aceasta depindea dacă tinerii se plăceau sau nu. Fata și părinții ei se pregăteau să primească pețitorii (dacă aceștia erau anunțați). Pregăteau mâncare și băutură, se îmbrăcau în straie de sărbătoare. Pețitorul intra în

casă, spunea cu cine și pentru ce a venit, apoi întreba dacă-i primește, ori ba. Dacă-i primea, intrau în casă; dacă nu, plecau înapoi.

Cele două părți stabileau precis ce vor da tinerilor drept zestre, uneori discuția fiind purtată față de martori, pentru a da mai multă greutate "târgului" încheiat.

Până la 1785, pentru a se putea căsători, tinerii trebuiau să aibă și asentimentul stăpânului de pământ, fără de care nu puteau încheia acest act.

Prin patentă împăratului Iosif al II-lea, din 22 septembrie 1785, iobagii primesc dreptul de a se căsători și fără consimțământul stăpânului feudal.

Furatul fetelor

Furatul fetelor se practica atunci când cei doi tineri ce se iubeau întâmpinau opoziția părinților. În aceste cazuri, flăcăul se înțelegea cu fata și sfătuit și de alții "o fura" într-o seară, după care o ducea la cineva cunoscut dintr-un sat vecin. Acolo stăteau câteva zile, până la o săptămână, așteptând să se mai liniștească părinții. După ce trecea o săptămână-două, părinții n-aveau

încotro și se împăcau cu faptul împlinit. Totuși mai țineau ei seamă când era vorba de zestre: ori le dădeau pământ mai puțin, ori din locuri mai rele.

Tinerii erau chemați acasă și lucrurile intrau în normal.

Superstiții

Locuitorii din aceste sate – ca de altfel și din alte părți – în veacurile trecute, din cauza neștiinței erau superstițioși. Această situație a dat naștere unor obiceiuri care n-aveau niciun suport științific.

Folclor muzical din Sălaj

Sălajul are un folclor al său specific, o creație a sa locală, un stil propriu care îi conferă un colorit aparte, atât atunci când se manifestă prin creații proprii, cât și atunci când integrează stilului local melodii cu o circulație de pe o arie transilvăneană mai largă.

Astfel, zona sub Meseșului se remarcă prin *dansurile de femei*, necunoscute în această formă, până în prezent, în alte locuri din țarăși denumite *Muiereasca*, *Muiereasca rară*, *Muiereasca pe sărite* etc. Acest dans reprezintă de fapt o manifestare sincretică, muzical-literar-coregrafică, toate cele trei aspecte fiind strâns legate între ele și determinându-se reciproc. Executat numai la nunți sau la petreceri, fapt care pledează pentru vechimea lui, el poate fi precedat de strigături, numite în partea locului "descânțece", interpretate de grupuri de femei, care le scandează, însoțindu-le de bătaia din palme, de balansarea trupului, de săltarea picioarelor, apo de dansul propriu-zis. Melodia este cântată de către lăutari, uneori femeile alternând scandarea strigăturilor cu cântarea lor pe melodiile dansului *Muiereasca*.

Portul popular

Portul popular femeiesc este format dintr-un spăcel (ie) din pânză albă de cânepă, cu mâneci largi cu broderie înflorată sau cu aplicații ornamentale și manșetă lată cu broderie. Peste spăcel se purta un pieptar confecționat din blană de miel cu diverse modele populare în culori diferite, iar vara se purta un laibăr (vestă) cu

aplicații de ornamente florale și geometrice din piele de oaie. Poalele (fusta) erau făcute din pânză de cânepă cu o bordură din broderie aplicată în partea de jos. Peste poale, în partea din față se purta ozadie (șorț) de lână, de obicei de culoare roșie ori albastră, încrețită în partea de sus, cu panglici cusute în partea de jos, iar în părțile laterale sunt brodate sau cusute două prime (panglici) cu ornamente florale în culori vii. În jurul gâtului se purtau de la unu la câteva rânduri de mărgele sau stoli, iar pe cap cunună (coroniță). În perioada iernii se purta suman sur (gri) făcut din lână de oaie, ornamentat la încheieturi cu prime subțiri de postav de culori diferite.

Încălțăminte era alcătuită din cizme sau ghetete din piele neagră, purtate la sărbători, iar în zilele de lucru se purtau opinci. La portul femeilor mai în vârstă culorile erau alb și negru.

Portul bărbătesc este alcătuit dintr-o chimeșe (cămașă), de obicei purtată peste pantalon, din pânză albă de cânepă cu guler strâns la gât, mâneci largi cu manșetă și broderie de culoare albă, albastră sau galbenă. Peste chimeșe se purta un laibăr (vestă) de lânăsură (gri). Cioarecii (pantalonii) erau de culoare albă, din pânză de cânepă, sau suri, din lână. În picioare se purtau cizme sau bocanci din piele neagră, în sărbători și opinci în zilele de lucru. În perioada anului când vremea era călduroasă, pe cap se purta clop (pălărie) de paie sau postav, iar în timpul iernii, cușmă (căciulă) neagră sau sură, din blană de miel.

Concluzii privind patrimoniul arhitectural și cultural

Tradițiile, obiceiurile și portul popular ca elemente ale culturii spirituale a locuitorilor comunei Cizer, în condițiile unei promovări și exploatări turistice eficiente, ar putea constitui obiective de atracție pentru turiști.

O notă de pitoresc o dau obiceiurile și tradițiile legate de sărbătorile de iarnă, manifestările culturale de tipul „umblatului cu Steaua” și Plugușorul având reale valențe de atractivitate turistică.

Datinile, folclorul și obiceiurile strămoșești ale românilor de pe aceste meleaguri, fac din comuna Cizer un areal de convergență turistică de necontestat.

Lăcașurile de cult au în patrimoniu obiecte specifice și publicații cu valoare religioasă, istorică și culturală.

Obiectivele de proveniență antropică au un anumit potențial turistic, sunt elemente ce derivă din intercondiționarea în natură, proces care se desfășoară într-un timp istoricește determinant. Aceste obiective aparțin atât culturii materiale cât și culturii spirituale a comunității din comuna Cizer, fiind o varietate deosebită.

Arhitectura populară este reflectată în modul de construcție al gospodăriilor și anexelor relevând caracteristici proprii.

Ocupațiile locuitorilor pot deveni o importantă resursă turistică, mai ales prin produsul lor, rezultat din prelucrarea lemnului, din țesutul în război sau prelucrarea primară a alimentelor tradiționale.

Produsele obținute în gospodării, majoritatea pentru nevoile și consumul propriu, prin transformarea lor în produse de consum turistic, pot avea o latură atractivă indiscutabilă. În același timp însăși obiceiurile și modul de realizare, uneori rudimentar, pur și natural, se pot constitui în atracții turistice pentru locuitorul urban, sau pentru cel al Europei Occidentale.

Cea mai bună piață de desfacere pentru acest produs turistic este indiscutabil, locul lui de producere, constituindu-se în punct de atracție pentru turiștii dornici de a vedea și cunoaște aceste îndeletinciri, de a participa la ele, sau chiar de a acționa direct de la sursă produsele rezultate astfel.

Capitolul 3.

ANALIZA SWOT

3.1. Introducere

Este fundamental ca dezvoltarea pe termen mediu și lung a comunității să fie concepută prin prisma unor strategii coerente, elaborate pornind de la potențialul și resursele existente și ținând cont de oportunitățile, dar și de amenințările care se prefigurează.

Analiza diagnostic de tip SWOT a economiei comunei Cizer din județul Sălaj, reprezentând o radiografie la un moment dat, este concepută printr-o serie de comentarii concentrate asupra principalilor factori care influențează dezvoltarea acestui teritoriu, în vederea atingerii unor importante obiective strategice.

Acest tip de analiză ilustrează stările interne distinctive de forță sau slăbiciune în raport cu unele oportunități sau amenințări externe.

Analiza SWOT este o metodologie de analiză a unui proiect. Numele descriptiv este: Strengths (puncte tari), Weaknesses (puncte slabe), Opportunities (oportunități) și Threats (amenințări).

Analiza SWOT permite concentrarea atenției asupra zonelor cheie și realizarea de prezumții în zonele asupra cărora există cunoștințe și informații mai puțin detaliate. În urma acestei analize se poate decide dacă o zonă, își poate îndeplini planul și în ce condiții.

Unele "oportunități" și "amenințări" pot să provină din "punctele tari" și "punctele slabe" ale comunei. Amenințările pot fi concrete sau potențiale.

Implicațiile sociale atât ale "punctelor forte", cât și ale "punctelor slabe" determină semnificativ dezvoltarea economică ulterioară a comunei.

În urma analizelor efectuate, pentru perioade semnificative din evoluția economico-socială a comunei Cizer, se pot sistematiza următoarele elemente ale analizei SWOT.

3.2. Așezarea geografică și cadrul natural

PUNCTE TARI	PUNCTE SLABE
- Așezarea comunei în cadrul județului și a Regiunii de Nord-Vest, la intersecția a trei județe Sălaj, Cluj și Bihor; - Accesibilitatea în comună: E81 - Zalău - Crasna - Cizer; E60 - Ciucea - Cizer; - Autostrada Brașov - Borș (în construcție): traversează județul;	- Acces dificil în lipsa unor drumuri în punctele pitorești ale comunei; - Prezența unor poli de atracție urbană: Cluj-Napoca, Huedin, Oradea.

▪ Așezare în imediata apropiere a Munților Apuseni; ▪ Relief variat, incluzând pe teritoriul său toate formele de la luncă la munte, propice pentru încurajarea turismului; ▪ Vegetație forestieră abundentă și variată, produse accesorii pădurii; ▪ Comuna Cizer se încadrează în spectrul de climă continental-moderată; ▪ Rezervă de teren pentru amenajări ulterioare; ▪ Comuna Cizer are un potențial de dezvoltare considerabil, exprimat în resurse naturale: rețea hidrografică bogată, materii prime precum: piatră, balast, nisip și lemn.	
OPORTUNITĂȚI	AMENINȚĂRI
▪ Centralitatea spațială în Regiunea Nord-Vest și accesibilitatea la culoarele europene - avantaje pentru parcuri tematice, interporturi (servicii de tranzit, turism de tranzit, procesare primară), dezvoltarea IMM și atragerea investițiilor străine directe; ▪ Programe ale autorităților județene și centrale destinate mediului rural; ▪ Înființarea Parcului Natural Munții Apuseni; ▪ Încadrarea ariei geografice a comunei în aria de eligibilitate a programelor de finanțare din fonduri structurale ale Uniunii Europene; ▪ Exploatare și culturi forestiere, producerea de energie electrică, construcții.	▪ Extinderea fenomenului de eroziune a solului cu posibile consecințe grave pe termen lung; ▪ Poluarea care a scăpat de sub control în special datorită flacoanelor PET și a depozitării în locuri neamenajate a diferitelor deșeuri (rumeguș și materiale provenite din demolări); ▪ Exploatarea uneori necontrolată a resurselor pădurii, aceasta putând influența în viitor potențialul economic al comunei.

Tabel nr. 12: Analiza SWOT-Așezarea geografică și cadrul natural

3.3. Populația și resursele umane

PUNCTE TARI	PUNCTE SLABE
▪ Nivel relativ ridicat al gradului de calificare în anumite domenii; ▪ Existența unor specialiști în domenii variate de activitate; ▪ Populația are ca ocupații principale: creșterea animalelor, pomicultura, apicultura, legumicultura (mai degrabă pe terenurile din jurul gospodăriilor); ▪ Rata infrafracționalităților relativ redusă; ▪ Ospitalitatea proverbială a locuitorilor.	▪ Îmbătrânirea accentuată a populației; ▪ Depopularea (spor natural negativ și migrarea tinerilor spre centre urbane); ▪ Mentalitatea populației față de schimbare în general și reconversie profesională în special; ▪ Migrarea persoanelor tinere spre mediul urban și străinătate, cu predilecție a celor cu pregătire profesională înaltă; ▪ Nivelul relativ redus al pregătirii școlare și civice, respectiv profesional a multor cetățeni; ▪ Nivel scăzut al învățării continue, structuri organizaționale insuficiente pentru educația adulților.
OPORTUNITĂȚI	AMENINȚĂRI
▪ Dezvoltarea învățământului liceal la nivel de comună și a celui universitar (noi filiale, specializări tehnice) la nivel de județ, va îmbunătăți ponderea forței de muncă superior calificată; ▪ Existența unor exemple de succes ale unor localnici cu inițiativă; ▪ Existența unor programe de finanțare guvernamentale pentru reconversie profesională; ▪ Grad redus de ocupare profesională, deci potențial important al forței de muncă la salarii competitive în plan regional; ▪ Implicarea autorităților locale în problemele comunității, disponibilitate spre realizarea de parteneriate.	▪ Riscul accentuării fenomenului sărăciei și marginalizării sociale; ▪ Reducerea ponderii populației active; ▪ Natalitate scăzută; ▪ Creșterea șomajului în rândul tinerilor; ▪ Scăderea gradului de instruire a populației tinere; ▪ Estomparea tradițiilor locale; ▪ Creșterea ponderii muncii la negru, cu efecte negative asupra pieței muncii, economiei locale și asistenței sociale în perspectivă, datorită fiscalității ridicate.

Tabel nr. 13: Analiza SWOT- Populația și resursele umane

3.4. Infrastructură

PUNCTE TARI	PUNCTE SLABE
▪ Existența drumului european E60, la marginea comunei cu posibilități de acces în toate direcțiile; ▪ Existență de drum județean modernizat; ▪ Existența rețelei de distribuție a energiei electrice; ▪ Existența telefoniei fixe și mobile; ▪ Amenajarea hidrografică corespunzătoare, efecte reduse ale viiturilor și inundațiilor.	▪ Rețea rutieră necorespunzătoare între județe, deoarece comuna Cizer este situată la interferența a trei județe; ▪ Starea tehnică necorespunzătoare a rețelei de drumuri comunale; ▪ Alimentarea cu apă în rețeaua publică este limitată; ▪ Rețeaua de canalizare inexistentă; ▪ Zonă fără acces la gaze naturale.
OPORTUNITĂȚI	AMENINȚĂRI
▪ Valorificarea autostrăzii ca traseu și vector al creșterii economice; ▪ Programe comunitare ale Uniunii Europene pentru sprijinirea dezvoltării în mediul rural; ▪ Programe guvernamentale pentru încurajarea inițiativelor locale; ▪ Programe de modernizare a infrastructurii rutiere; ▪ Valorificarea resurselor de materiale de construcții din comună pentru reducerea costurilor de infrastructură.	▪ Orientarea programelor europene și guvernamentale spre alte zone considerate prioritare; ▪ Interes redus al investitorilor pentru comună datorită infrastructurii fizice și sociale neadecvate raportate la potențialul comunei.

Tabel nr. 14: Analiza SWOT-Infrastructura

3.5. Economia

PUNCTE TARI	PUNCTE SLABE
▪ Vechi tradiții în prelucrarea unor resurse locale (exploatarea și prelucrarea lemnului); ▪ Tradiții locale în creșterea animalelor, în special bovine și ovine; ▪ Existența unei comunități de afaceri locale în fază incipientă reprezentată prin câteva societăți comerciale; ▪ Crearea de asociații ale crescătorilor de animale, organisme ce vor avea în viitor ca principală activitate modernizarea zootehniei locale.	▪ Potențialul turistic al comunei nu este suficient valorificat; ▪ Resurse financiare insuficiente, investiții autohtone și străine limitate; ▪ Absența structurii organizaționale antreprenoriale și de afaceri; ▪ Dificultăți de stabilizare a tineretului superior calificat în economia comunei; ▪ Infrastructura necorespunzătoare, absența canalizării, stare improprie a drumurilor comunale și vicinale; ▪ Sistemul exploataților agricole fărâmițate, de dimensiuni mici, insuficient dotate cu tehnologie modernă, pune în pericol capacitatea de a regenera și diversifica mediul economic rural (echipamente și tehnologii învechite); ▪ Productivitatea industrială este încă scăzută raportat la cea din Uniunea Europeană (suprafețele agricole nu pot fi întodeauna lucrate mecanizat- mecanizare agricolă - foarte scăzută; ▪ Număr redus de locuri de muncă.

OPORTUNITĂȚI	AMENINȚĂRI
▪ Valorificarea mediului natural nepoluat, a habitatului rural bine conservat, în activități economice inovative, ecologice și de nișă; ▪ Înființarea Parcului Natural Munții Apuseni; ▪ Existența unor spații și terenuri disponibile pentru dezvoltări antreprenoriale; ▪ Existența de resurse locale puțin sau necorespunzător valorificate în prezent, produse accesorii pădurii; ▪ Dezvoltarea prin susținerea producătorilor locali a activităților agro-zootehnice pentru producerea de alimente și produse ecologice; ▪ Utilizarea programelor de finanțare a UE și autorităților naționale; ▪ Extinderea colaborării cu organizații neguvernamentale care au capacitatea să atragă fonduri extrabugetare; ▪ Dezvoltarea de relații de parteneriat economic și administrativ cu unități teritoriale (similare sau asemănătoare) din țară și străinătate; ▪ Disponibilitatea autorităților locale de a încheia relații de parteneriat cu investitori locali sau străini.	▪ Migrarea forței de muncă cu studii superioare și calificată; ▪ Creșterea șomajului; ▪ Lipsa de receptivitate și flexibilitate a populației locale la cerințele pieței, fenomen care determină decalaje economice greu de recuperat; ▪ Reducerea ponderii populației active, fapt care angrenează pierderi economice substanțiale; ▪ Creșterea ponderii muncii la negru, cu efecte negative asupra pieței muncii și economiei locale datorită fiscalității ridicate; ▪ Lipsa predictibilității fiscale.

Tabel nr. 15: Analiza SWOT-Economia

3.6. Turism

PUNCTE TARI	PUNCTE SLABE
- Potențial turistic deosebit datorită prezenței pe teritoriul comunei a unor obiective turistice-monument istoric, tradiții locale, meșteșuguri populare; potențial ridicat pentru un turism diversificat (cultural, rural); - Resurse pentru dezvoltarea ramurilor de potențial: agricultură - zootehnie; silvicultură, pomicultură, industria de procesare a produselor agricole; - Potențial turistic peisagistic datorită apropierii de zona Munților Apuseni.	- Resurse financiare insuficiente, investiții autohtone și străine limitate; - Lipsa de preocupare a cetățenilor de conservare a mediului; - Potențialul turistic este în proporție covârșitoare nevalorificat datorită: inerției de inovare și diversificare a economiei rurale; lipsa unor mărci, branduri locale și a produselor turistice proprii; lipsa agenților de turism și de activități promoționale.
OPORTUNITĂȚI	AMENINȚĂRI
- Extinderea rețelei de gospodării autorizate pentru practicarea agroturismului; - Înființarea Parcului Natural Munții Apuseni; - Punerea în valoare a patrimoniului istoric al comunei; - Definirea turismului ca sector economic prioritar, poate antrena creșterea capacității de cazare și a fluxului de turiști; - Parcurgerea primei etape în procedura de atestare a localității ca stațiune turistică; - Disponibilitatea de a încheia relații de parteneriat a autorităților locale cu investitori; - Posibilitatea practicării unor activități sportive cu caracter turistic, pescuit, vânătoare; - Utilizarea programelor de finanțare a UE și autorităților naționale; - Extinderea colaborării cu organizații neguvernamentale care au capacitatea să atragă fonduri extrabugetare.	- Dispariția treptată a meșteșugurilor tradiționale, în concurență cu industrializarea anilor 1960-1970; - Reacția redusă a mediului local la provocările actuale, conducând la scăderea competitivității comunei, în favoarea altor localități considerate mai interesante de turiști; - Lipsa unor programe curente de dezvoltare a turismului rural și implicit nealocarea de fonduri pentru infrastructura locală; - Fiscalitatea și birocrăția.

Tabel nr. 16: Analiza SWOT-Turism

3.7. Mediul înconjurător

PUNCTE TARI	PUNCTE SLABE
▪ Autorități locale deschise, preocupate de problemele de mediu; ▪ Existența pe teritoriul comunei a suprafețelor silvice în proporție mare.	▪ Suprafețe defrișate pentru accesul la resurse (ale solului și subsolului); ▪ Neefectuarea de lucrări de stabilizare în zonele ce prezintă pericole de alunecări de teren; ▪ Neefectuarea de plantații forestiere la timp și cu specii valoroase; ▪ Colectarea neselectată a deșeurilor, în vederea reciclării, refolosirii, recuperării sau valorificării lor; ▪ Nu există o rampă ecologică în apropiere care să deservească și comuna; ▪ Educația ecologică este superficială; ▪ Educația precară a a locuitorilor cu privire la protejarea mediului.
OPORTUNITĂȚI	AMENINȚĂRI
▪ Utilizarea programelor UE destinate reabilitării condițiilor de mediu din mediul rural; ▪ Înființarea Parcului Natural Munții Apuseni; ▪ Extinderea colaborării și implicarea organizațiilor neguvernamentale și a școlilor în programe comune de educație ecologică.	▪ Extinderea eroziunii solului cu consecințe grave pe termen lung dacă nu se intervine la timp; ▪ Exploatarea fără niciun control al pădurilor va avea urmări asupra dezvoltării durabile.

Tabel nr. 17: Analiza SWOT-Mediul înconjurător

Capitolul 4.

PRIORITĂȚI

Localitatea Cizer din județul Sălaj, constituie un spațiu exclusiv rural în care se desfășoară activități proprii sectoarelor primare – agricultura și creșterea animalelor – și care reprezintă un suport pentru alte activități și servicii.

Teritoriul localității comunei Cizer încorporează importante aspecte legate de patrimoniul natural, peisagistic și cultural, contribuind, în mare măsură, la creșterea uniformă a culturii rurale tradiționale.

Prin consultarea publică a comunității, în urma analizei diagnostic și a analizei SWOT s-au elaborat *trei scenarii de dezvoltare posibile ale zonei*, astfel:

4.1. Scenariul dezvoltării inerțiale

Scenariul dezvoltării inerțiale este acela în care sunt preluate și continuate tendințele din ultimii ani.

Economia teritoriului localității Cizer se bazează în principal pe activitățile agricole de cultivare a terenurilor și creștere a animalelor, ocupația principală a populației este agricultura.

Prin acest scenariu dezvoltarea zonei s-ar baza doar pe dezvoltarea și diversificarea sectorului agricol pentru creșterea competitivității sectorului și a produselor obținute și pentru încadrarea șomerilor în câmpul muncii creat în sector prin creșterea numărului de exploatații agricole și dezvoltarea capacităților acestora.

4.2. Scenariul dezvoltării alternative

Scenariul dezvoltării alternative presupune concentrarea pe activități care nu sunt asociate cu sectorul agricol și anume dezvoltarea sectorului industrial non-agricol și a celui a serviciilor și comerțului.

Dezvoltarea acestui sector ar presupune susținerea activităților extractive de pe teritoriul localității, a industriei prelucrătoare (prelucrarea lemnului), dar mai ales a sectorului servicii (coafor, cizmărie, servicii stomatologice, servicii sanitar-veterinare) și a comerțului.

4.3. Scenariul dezvoltării compuse

Scenariul dezvoltării compuse presupune combinarea celor două scenarii prezentate mai sus, adică cel al dezvoltării inerțiale și cel al dezvoltării alternative.

Strategia de dezvoltarea a localității se va baza atât pe dezvoltarea sectorului agricol prin sprijinirea fermelor de semi-subzistență dar și prin susținerea investițiilor în creșterea animalelor, cultura de câmp, albinărit, legumicultură în câmp sau spații protejate, plante și arbuști ornamentali în câmp sau spații protejate, dar în special prin susținerea activităților inovative: cultivarea arbuștilor cu ciclu scurt de viață și regenerare pe cale vegetativă, cultivarea plantelor tehnice și a celor medicinale.

Sectorul agricol va fi susținut de dezvoltarea industriei agroalimentare prin dezvoltarea unor proiecte legate de prelucrarea produselor agricole, iar industria prelucrătoare va fi susținută prin investiții în prelucrarea lemnului.

Sectorul servicii va fi sprijinit prin investiții ale micilor întreprinzători din teritoriu care vor duce la diversificarea economiei.

Sectorul turism va fi susținut atât prin activități de promovare a teritoriului ca zonă turistică, dar mai ales prin sprijinirea investițiilor în structuri de cazare, care ar putea să combine activitatea agricolă a fermelor de semi-subsistență cu activitățile de cazare a turiștilor.

Potențialul natural al zonei precum și cel istoric și cultural este insuficient valorificat, iar turismul ar putea deveni motorul de dezvoltare al zonei, un sector care ar putea încorpora, așa cum precizăm și mai sus, inclusiv activitățile agricole, dar care va aduce beneficii economice localității prin creșterea numărului de turiști care pe lângă serviciile turistice vor căuta și alte tipuri de servicii, contribuind astfel și la dezvoltarea comerțului în zonă.

De asemenea, foarte important este domeniul protecției mediului pentru că dezvoltarea durabilă a unui teritoriu nu poate să facă abstracție de protejarea mediului. Activitățile de protecție a mediului se vor regăsi în cadrul acestui scenariu în toate activitățile care vor duce la dezvoltarea localității Cizer, din județul Sălaj.

4.4. Concluzie

Din toate cele trei scenarii dezvoltate mai sus, considerăm că cel mai adecvat este cel al dezvoltării compuse care include atât dezvoltarea sectorului agricol și a celui forestier, dar și a sectoarelor non-agricole (industrie, servicii, comerț) și care este completat de beneficiile pe care ar putea să le aducă localității dezvoltarea turismului.

Pentru valorificarea tuturor punctelor forte specifice localității Cizer, și implicit pentru o dezvoltare echilibrată a acestui teritoriu rural, prin analizele diagnostic și SWOT și, de asemenea, în urma unor consultări publice a comunității locale, au fost stabilite trei priorități, ca puncte cheie ale teritoriului și drept urmare - axul în jurul căruia se vor centra toate acțiunile viitoare ale strategiei de dezvoltare pentru localitatea Cizer.

1. Îmbunătățirea calității vieții locuitorilor comunei prin dezvoltarea infrastructurii publice eficiente și prin creșterea calității mediului înconjurător. – componenta HABITAT;
2. Valorificarea potențialului economic al comunei prin susținerea dezvoltării sustenabile a inițiativei locale și atragerea de noi investiții și investitori. – componenta ECONOMIE;
3. Îmbunătățirea accesului populației la servicii socio-culturale moderne și adaptate nevoilor locale. – componenta SOCIETATE.

Capitolul 5.

PLANIFICAREA DEZVOLTĂRII STRATEGICE A COMUNEI CIZER

5.1. Obiective

Obiective generale

În urma efectuării unei analize diagnostic a comunei Cizer, din județul Sălaj, a consultărilor publice întreprinse și a concluziilor analizei SWOT, considerăm că, în următorii șase ani (perioada 2021 - 2027), corespunzători programării financiare europene 2014 – 2020, autoritățile publice locale și partenerii lor trebuie să își canalizeze energia și resursele pentru atingerea următoarelor **obiective generale**:

1. Îmbunătățirea calității vieții locuitorilor comunei prin dezvoltarea infrastructurii publice eficiente și prin creșterea calității mediului înconjurător. – **componenta HABITAT**;
2. Valorificarea potențialului economic al comunei prin susținerea dezvoltării sustenabile a inițiativei locale și atragerea de noi investiții și investitori. – **componenta ECONOMIE**;
3. Îmbunătățirea accesului populației la servicii socio-culturale moderne și adaptate nevoilor locale. – **componenta SOCIETATE**.

Obiective strategice

Pentru a atinge obiectivele generale, autoritățile publice locale și partenerii lor vor urmări următoarele obiective sectoriale:

Componenta HABITAT:

- Dezvoltarea infrastructurii comunei și rezolvarea disfuncționalităților actuale;
- Dezvoltarea infrastructurii de agrement, îmbunătățirea mediului și a peisajului natural, precum și conservarea naturii în comună.

Componenta ECONOMIE:

- Dezvoltarea economică durabilă a comunei prin valorificarea resurselor și potențialului local: agricultură, turism, etc.;
- Diversificarea economiei rurale prin dezvoltarea unor activități complementare non-agricole pentru creșterea calității vieții;
- Stimularea inițiativelor economice pentru dezvoltarea economică sustenabilă a comunei.

Componenta SOCIETATE:

- Sprijinirea dezvoltării armonioase a comunității locale prin adoptarea de măsuri adaptate specificului local;
- Apropierea autorităților publice locale față de cetățeni.

5.2. Matricea domeniilor cheie de intervenție

Prezentăm pentru fiecare componentă și obiectiv strategic tabloul domeniilor cheie de intervenție, acestea cuprinzând elementele fundamentale pentru dezvoltarea echilibrată a comunității

5.2.1. Domenii cheie de intervenție pentru componenta HABITAT

Obiectiv strategic	Domeniu cheie de intervenție
1.1. Dezvoltarea infrastructurii comunei și rezolvarea disfuncționalităților locale	1.1.1 Construcția, extinderea și / sau modernizarea infrastructurii rutiere; 1.1.2 Construcția, extinderea și / sau modernizarea infrastructurii agricole; 1.1.3 Construcția, extinderea și / sau modernizarea infrastructurii de alimentare cu utilități a comunei.
1.2. Dezvoltarea infrastructurii de agrement pentru tinerii din comună	1.2.1. Strategii pentru îmbunătățirea facilităților de petrecere a timpului liber de către tineri; 1.2.2. Locații pentru camping și agrement, definirea lor spațială, semnalizarea și dotarea lor.
1.3. Îmbunătățirea mediului și a peisajului natural, precum și conservarea naturii în comună	1.3.1. Dezvoltarea infrastructurii de mediu și susținerea unor programe investiționale; 1.3.2. Îmbunătățirea solurilor din mediul rural, afectate de managementul neadecvat al deșeurilor, de contaminare istorică și eroziune; 1.3.3. Îmbunătățirea calității mediului; 1.3.4. Menținerea biodiversității și conservarea elementelor de patrimoniu natural; 1.3.5. Dezvoltarea agriculturii ecologice; 1.3.6. Implicarea cetățenilor în efortul de conservare a naturii.

5.2.2. Domenii cheie de intervenție pentru componenta **ECONOMIE**

Obiectiv strategic	Domeniu cheie de intervenție
--------------------	------------------------------

1.1. Dezvoltarea economică durabilă a comunei prin valorificarea resurselor și potențialului local: creșterea competitivității sectoarelor agricol și forestier al comunei, dezvoltarea turismului rural	1.1.1. Investiții în active fixe; 1.1.2. Dezvoltarea sectorului vegetal; 1.1.3. Dezvoltarea sectorului zootehnic; 1.1.4. Dezvoltarea durabilă a exploatațiilor forestiere și ameliorarea viabilității pădurilor; 1.1.5. Dezvoltarea serviciilor pentru agricultură; 1.1.6. Investiții asociate cu protejarea patrimoniului tradițional și cultural; 1.1.7. Valorificarea potențialului turistic al comunei.
1.2. Diversificarea economiei rurale prin dezvoltarea unor activități complementare non-agricole pentru creșterea calității vieții	1.2.1. Susținerea unor programe investiționale; 1.2.2. Sprijin pentru înființarea de activități neagricole; 1.2.3. Investiții în crearea și dezvoltarea de activități neagricole; 1.2.4. Dezvoltarea și eficientizarea serviciilor publice moderne.
1.3. Stimularea inițiativelor economice pentru dezvoltarea economică sustenabilă a comunei	1.3.1. Sprijin pentru instalarea tinerilor fermieri; 1.3.2. Sprijin pentru dezvoltarea fermelor mici; 1.3.3. Atragerea de investitori în comuna Cizer; 1.3.4. Stimularea inițiativelor de dezvoltare economică a comunei.

5.2.3. Domenii cheie de intervenție pentru componenta SOCIETATE

Obiectiv strategic	Domeniu cheie de intervenție
--------------------	------------------------------

1.4. Sprijinirea dezvoltării armonioase a comunității locale prin adoptarea de măsuri adaptate specificului local	1.4.1. Facilitarea educației generațiilor tinere prin investiții și programe inovative; 1.4.2. Crearea unui cadru favorabil inițierii de programe în domeniul educației adulților; 1.4.3. Creșterea implicării cetățenilor în dezvoltarea comunei și creșterea coeziunii sociale la nivelul comunei Cizer; 1.4.4. Revitalizarea tradițiilor și meșteșugurilor locale.
1.5. Aproximarea autorităților publice locale față de cetățeni	1.5.1. Modernizarea infrastructurii autorității publice locale pentru a răspunde nevoilor actuale; 1.5.2. Creșterea capacității de management, de atragere de finanțări și de administrare a autorităților publice locale; 1.5.3. Îmbunătățirea comunicării între autoritatea publică locală și cetățeni.

5.3. Viziune și direcții strategice

5.3.1. Viziune și direcții strategice pentru componenta HABITAT

Obiectiv strategic	Domeniu cheie de intervenție	Viziune și direcții strategice
1.1. Dezvoltarea infrastructurii comunei și rezolvarea disfuncționalităților locale	1.1.1. Construcția, extinderea și / sau modernizarea infrastructurii rutiere	- Construcția, extinderea și / sau modernizarea drumurilor județene ca trasee de acces în zona comunei Cizer – crearea premiselor pentru revitalizarea activităților economice din zonă; - Construcția, extinderea și / sau modernizarea drumurilor comunale, străzilor și drumurilor vicinale în zonele de interes din comună; - Amenajări trotuare; - Asigurarea unor rețele rutiere adecvate pentru ameliorarea accesului în zonele turistice; - Asigurarea dreptului la mobilitate și îmbunătățirea accesului în zonele critice: montane, localități izolate, slab populate;

		- Construcția, extinderea și / sau modernizarea de poduri, podețe sau punți pietonale; - Construcția, extinderea și / sau modernizarea drumurilor de legătură cu unitățile administrativ-teritoriale din județ și din județele vecine (comuna Ciucea și Negreni – județul Cluj).
	1.1.2. Construcția, extinderea și / sau modernizarea infrastructurii agricole	- Construcția, extinderea și / sau modernizarea drumurilor de acces la terenurile agricole; - Construcția, extinderea și / sau modernizarea drumurilor forestiere.
	1.1.3. Construcția, extinderea și / sau modernizarea infrastructurii de alimentare cu utilități a comunei	- Construcția, extinderea și / sau modernizarea rețelei publice de apă; - Construcția, extinderea și / sau modernizarea rețelei publice de apă uzată; - Dezvoltarea și modernizarea infrastructurii rețelelor de telecomunicații; - Dezvoltarea și modernizarea rețelelor de energie electrică; - Dezvoltarea sistemelor de alimentare cu gaz metan în satele din comună; - Dezvoltarea și modernizarea rețelei de iluminat public în localitățile comunei.
	1.1.4. Construirea/realizarea infrastructurii publice de bază din comună	- Inițierea unui centru social pentru persoane vârstnice - Inițierea unui centru after school - Inițierea unei creșe - Inițiere capele în satele comunei
1.2. Dezvoltarea infrastructurii de agrement pentru tinerii din comună	1.2.1. Strategii pentru îmbunătățirea facilităților de petrecere a timpului liber de către tineri	Crearea unei strategii pentru îmbunătățirea facilităților de petrecere a timpului liber de către tineri.
	1.2.2. Locații pentru camping și agrement, definirea lor spațială, semnalizarea și dotarea lor	Identificarea unor locații pentru camping și agrement, definirea lor spațială, semnalizarea și dotarea lor.
1.3. Îmbunătățirea mediului și a peisajului natural, precum și conservarea naturii în comună	1.3.1. Dezvoltarea infrastructurii de mediu și susținerea unor programe investiționale	- Dezvoltare de tehnologii de tratare și monitorizare a calității apei potabile în localitățile comunei; - Dezvoltarea de sisteme de canalizare a apei și / sau de stații de tratare a apelor uzate; - Cuprinderea serviciilor de salubritate din comună în cadrul managementului integrat al deșeurilor; - Dezvoltarea sistemului de colectare selectivă a deșeurilor în mediul rural și dotarea adecvată a serviciilor de salubritate comunală pentru această activitate;

		▪ Înființarea unor servicii specializate pe domenii pentru gospodărire comunală; ▪ Dotarea serviciilor de salubritate rurale cu utilaje de transport și colectare.
1.3.2. Îmbunătățirea solurilor din mediul rural, afectate de managementul neadecvat al deșeurilor, de contaminare istorică și eroziune		▪ Îmbunătățirea managementului solului, incluzând zonele puternic afectate de eroziunea solului; ▪ Îmbunătățirea calității solurilor afectate de poluare și degradare din cauze naturale; ▪ Inventarierea zonelor din cadrul comunei cu producție redusă de biomasă, în vederea ameliorării prin împădurire; ▪ Refacerea peisajelor afectate de depozitarea deșeurilor.
1.3.3. Îmbunătățirea calității mediului		▪ Fixarea terenurilor afectate de alunecări de teren prin plantarea de arbori; ▪ Realizarea unor acțiuni de refacere a malurilor degradate ale cursurilor de apă și realizarea unor acțiuni locale pentru stabilizarea albiilor cursurilor de apă prin crearea de parteneriate între autorități și structurile administrative locale; ▪ Introducerea unor restricții cu privire la realizarea construcțiilor în proximitatea apelor cu privire la exploatarea pădurilor și a agregatelor naturale din albiile minore.
1.3.4. Menținerea biodiversității și conservarea elementelor de patrimoniu natural		▪ Introducerea unui sistem integrat de management al ariei naturale protejate; ▪ Atragerea de fonduri în vederea asigurării unui management eficient al biodiversității; ▪ Realizarea infrastructurii de protecție a naturii și organizare a turismului ecologic prin construirea de centre de vizitare; ▪ Parc de agrement în zona turistică a Munților Meseș; ▪ Înființarea unui sat de vacanță în comuna Cizer; ▪ Promovarea manifestării tradiționale anuale "Măsurșul oilor" din localitatea Pria; ▪ Amenajarea spațiului destinat manifestării anuale "Măsurșul oilor" din localitatea Pria.
1.3.5. Dezvoltarea agriculturii ecologice		▪ Înființarea unor asociații ale producătorilor, în domeniul agriculturii ecologice; ▪ Folosirea metodelor de producție agricolă ce sunt compatibile cu protecția și îmbunătățirea condițiilor de mediu și care trec dincolo de standardele de bază relevante; ▪ Promovarea produselor ecologice prin exploatarea potențialului ecologic existent în zonele colinare ale comunei, zone în care prin tradiție nu se produc poluări ale solului, florei și faunei zonei;

		Promovarea prin unități autorizate în domeniu a unor produse ecologice, precum: mierea de albine, fructele de pădure, ciupercile de pădure, în special hribul, plantele medicinale și aromate din flora spontană, produsele lactate ale bubalinelor și laptele cu colesterol scăzut al caprelor din zona de munte.
	1.3.6. Implicarea cetățenilor în efortul de conservare a naturii	- Derularea campaniei "Let's do it Romania!" cu formatul "Let's do it Cizer!"; - Derularea unei campanii de conștientizare a nevoii de curățenie și ordine în gospodării și a nevoii de protejare a râurilor, concomitent cu interzicerea drastică a deversării în râuri a deșeurilor sau a dejecțiilor animale; - Educarea comunității locale și susținerea colectării selective a deșeurilor menajere; - Realizarea unor campanii de educare a locuitorilor cu privire la categoriile de noxe emenate și impactul acestora asupra calității aerului; - Sprijinirea inițiativelor private în domeniul agriculturii biologice; - Promovarea tehnologiilor care respectă condițiile de impact asupra mediului.

5.3.2. Viziune și direcții strategice pentru componenta **ECONOMIE**

Obiectiv strategic	Domeniu cheie de intervenție	Viziune și direcții strategice
2.1. Dezvoltarea economică durabilă a comunei prin valorificarea resurselor și potențialului local: creșterea competitivității sectoarelor agricol și forestier al comunei, dezvoltarea turismului rural	2.1.1. Investiții în active fixe	- Investiții în exploatații agricole, inclusiv exploatații pomicole; - Investiții pentru procesarea / marketingul produselor agricole, inclusiv din sectorul pomicol; - Investiții pentru dezvoltarea, modernizarea sau adaptarea infrastructurii agricole și silvice-infrastructura de IRIGAȚII.
	2.1.2. Dezvoltarea sectorului vegetal	- Înființarea unui centru de valorificare a fructelor de pădure; - Cultivarea plantelor tehnice (in, cânepă) și a solanaceelor (cartof) în toate zonele colinare ale comunei;

		■ Pomicultura: înființarea de plantații intensive la speciile prun, măr, în zonele localităților comunei; ■ Modernizarea și refacerea potențialului pomicol al plantațiilor cu capacitate de rodire; ■ Cultivarea plantelor medicinale și aromatice în toate localitățile comunei propunându-se cel puțin 2–3 cultivatori pentru fiecare comună; ■ Înființarea grupurilor de producători în sectorul pomicol.
2.1.3. Dezvoltarea sectorului zootehnic		■ Refacerea potențialului de producție a pășunilor și fânețelor prin: înlăturarea mușuroaielor înțelenite, fertilizări cu îngrășăminte chimice, fertilizări cu îngrășăminte organice, lucrări de întreținere; ■ Creșterea ovinelor: condițiile comunei sunt foarte propice exploatarea ovinelor pentru lapte, carne și lână, rasele recomandate sunt: Țurcana și Țigaie, rase care valorifică foarte bine masa verde de pe pășuni și fânete în toată perioada de pășunat; pentru rentabilizarea acestei specii sunt necesare valorificarea produselor obținute prin forme asociative direct către beneficiarii interni și externi, precum și crearea unui abator pentru miei și a unui centru de prelucrare a laptelui de oaie și capră; ■ Creșterea bubalinelor: deoarece comuna Cizer deține prin tradiție un efectiv însemnat de bubaline, se impune în continuare, selecția și ameliorarea speciei, pentru mărirea capacității productive a acestora; realizarea unei integrări pe verticală în aceste zone între crescători și procesatori în vederea valorificării superioare, prin produse tradiționale, a producției de lapte obținute de la această specie; ■ Creșterea bovinelor: condițiile comunei recomandă în continuare exploatarea raselor mixte de carne-lapte și lapte-carne (Bălțată românească și Brună de Maramureș pretabile la pășunat; dezvoltarea fermelor mijlocii autorizate sanitar- veterinar și dotate conform standardelor UE; ■ Sectorul piscicol: valorificarea specificului local prin înființarea de exploatații piscicole mici (în special speciile păstrăv, dar și alte specii de pește); ■ Sectorul apicol: organizarea apicultorilor în vederea producerii de produse apicole (miere, polen, lăptișor, venin, propolis), de calitate uniformă și superioară care să corespundă cerințelor de pe piața europeană.
2.1.4. Dezvoltarea durabilă a exploatațiilor		■ Împădurirea și crearea de suprafețe împădurite; ■ Încheierea între Direcția Silvică Zalău și Inspectoratul Școlar Județean Sălaj, a unui protocol

	forestiere și ameliorarea viabilității pădurilor	de colaborare care are ca scop formarea unei atitudini responsabile față de vegetația forestieră a elevilor din școli din comună și totodată promovarea în rândul elevilor a cunoștințelor legate de rolul pădurii; ■ Implicarea mass-media în procesul de formare a conștiinței forestiere și a promovării imaginii silviculturii în rândurile populației; ■ Întocmirea contractelor de pază și administrare cu proprietari de păduri persoane fizice și juridice de pe raza comunei în regim silvic, stimularea asocierii proprietarilor de păduri cu suprafețe mici în asociații silvice, precum și prezentarea unui pachet de servicii oferit de către Ocoalele Silvice proprietarilor de păduri.
	2.1.5. Dezvoltarea serviciilor pentru agricultură	■ Consultanță și informare pentru asociațiile de producători și fermierii din mediul rural pentru creșterea competitivității produselor agricole și silvice; ■ Înființarea de centre antreprenoriale pentru tinerii fermieri; ■ Asigurarea consultanței agricole pentru fermierii tineri în înființarea unor asociații agricole competitive; ■ Dezvoltarea și comercializarea de produse fitosanitare și îngrășăminte; ■ Activități de îmbunătățire a calității producției și produselor agricole; ■ Servicii pentru sporirea calității proceselor inovatoare din sectorul agricol și îmbunătățirea competențelor profesionale în vederea creșterii capacității manageriale.
	2.1.6. Investiții asociate cu protejarea patrimoniului tradițional și cultural	■ Susținerea investițiilor de restaurare, conservare și accesibilizare a patrimoniului cultural imobil de interes local; ■ Punerea în valoare a moștenirii culturale locale, la promovarea turismului rural, conducând astfel la creșterea nivelului de trai în zonele rurale; ■ Dezvoltare locală sustenabilă.
	2.1.7. Valorificarea potențialului turistic al comunei	Stimularea dezvoltării turismului rural și a agroturismului în comuna Cizer și exploatarea oportunităților de agrement existente în comună. Dezvoltarea strategică a turismului în comuna Cizer poate fi abordată pe următoarele direcții privilegiate: ■ <i>turismul de circuit regional</i>, considerând că atractivitatea unui circuit limitat la județul Sălaj restrânge atractivitatea și expansiunea de piață (cuprinde toate tipurile de obiective și atracții

		turistice culturale, peisagistice, religioase, rurale, cinegetice); ▪ <i>agroturismul</i> prin dezvoltarea pensiunilor și spațiilor de cazare. Se vor dezvolta produse turistice specifice tradiționale, de unicat național și multicultural (tradiții, obiceiuri casnice, gastronomice, etnografice, evenimente de identificare); ▪ <i>turismul de nișă</i> care poate fi abordat în dezvoltarea locațiilor pentru turism montan, sporturi de iarnă, turism ecologic, turism cultural (monumentele istorice), turism cinegetic; ▪ <i>forme de masă ale turismului</i>- petrecerea activă a timpului liber (piscine, terenuri de tenis), pe lângă care pot funcționa locații turistice cu spații de cazare; ▪ construcția autostrăzii va genera dezvoltarea <i>turismului de tranzit</i>; ▪ formarea unei rețele de informare și promovare turistică. Dezvoltarea turismului este identificată ca o prioritate de dezvoltare datorită potențialului turistic al comunei Cizer, prin valorificarea căruia se vor crea noi locuri de muncă și noi venituri la nivel local și județean. Valorizarea atracțiilor turistice din comună poate transforma zona cu competitivitate scăzută în zone atractive pentru investitori. Veriga slabă o reprezintă infrastructura turistică, care este încă insuficient dezvoltată: capacitățile de cazare sunt reduse, serviciile sunt de calitate medie. În consecință, modernizarea și dezvoltarea infrastructurii turistice este primul pas în dezvoltarea turismului în comună. Dezvoltarea unor branduri turistice locale reprezintă atât o prioritate generală, cu efecte în atragerea de investiții străine cât și specifică, dacă avem în vedere dezvoltarea turismului și efectele sale de antrenare, care deși în prezent sunt reduse mai ales datorită unei infrastructuri precare, pe termen mediu pot avea un rol important în creșterea competitivității economiei județului și regiunii. Acțiuni indicative pentru realizarea acestei măsuri: ▪ Crearea unei imagini ca destinație turistică a comunei prin definirea și promovarea unui brand turistic;
--	--	---

		- Dezvoltarea turismului prin creșterea susținută a produselor turistice specifice locului și activități de marketing. <i>Agroturismul se va dezvolta prin:</i> - Formarea unor microzone specializate în agroturism cu caracter unic și atracție turistică bine precizate, având în vedere festivalul anual "Măsurșul oilor" de la Pria; - Implicarea comunitară a autorităților locale pentru susținerea agroturismului prin dezvoltarea de parteneriate microregionale pentru agroturism; - Dezvoltarea unor sisteme de marketing turistic (pe produse, activități turistice); - Sprijinirea gospodăriilor familiale, țărănești pentru transformarea în unități de cazare agroturistică; - Ospitalitatea tradițională va fi promovată ca mentalitate și atitudine activă proturism (cultura bunei primiri); - Înființarea unor rețele de instruire a proprietarilor și lucrătorilor sezonieri pentru formarea antreprenorială și profesională; - Dezvoltarea unor programe alternative, complementare pentru îmbogățirea și diversificarea serviciilor agroturistice: ecoturism, turism cultural, turism cinegetic, stil de viață natural, etc.); - Dezvoltarea unor produse de agroturism specifice comunei Cizer care să valorifice tradiții culturale, obiceiuri gastronomice, agricole, legende. <i>Turismul rural se va dezvolta prin:</i> - Dezvoltarea infrastructurii de acces la zonele turistice și agroturistice; - Specializarea zonelor rurale montane prin dezvoltarea turismului de iarnă (schi, obiceiuri de iarnă); - Încurajarea unui turism rural activ care să încurajeze un stil de viață natural; - Valorificarea potențialului turismului de eveniment: "Fii Satului", "Pastorala", "Măsurșul oilor" și alte festivaluri și spectacole; - Valorificarea elementului de multiculturalitate în sporirea atractivității turismului rural.
2.2. Diversificarea economiei rurale prin dezvoltarea	2.2.1. Susținerea unor programe investiționale	<i>Infrastructura de sănătate și asistență socială</i> - Îmbunătățirea accesului populației rurale la serviciile medicale; - Îmbunătățirea cantitativă și calitativă a infrastructurii și serviciilor de sănătate în:

unor activități complementare non-agricole pentru creșterea calității vieții		dispensare, cabinete medicale și cabinete medici de familie, farmacii; ▪ Redimensionarea infrastructurii de sănătate în mediul rural prin creșterea numărului de cabinete medicale, farmacii și cabinete stomatologice; ▪ Asigurarea de locuințe de serviciu pentru personalul sanitar și medici în scopul stabilizării profesionale și rezidențiale în comună; ▪ Înființarea de centre socio-medicale multifuncționale de permanență; ▪ Construirea de Centre de Îngrijire și Asistență socială cu servicii alternative; ▪ Înființarea serviciilor de asistență la domiciliu pentru vârstnici; ▪ Programe de asistență și integrare socială a comunității de romi din localitatea Cizer. <i>Infrastructura culturală, educațională și religioasă</i> ▪ Consolidarea și modernizarea școlilor și a grădinițelor rurale; ▪ Reabilitarea infrastructurii unităților de învățământ din mediul rural și dotarea cu mijloace moderne de învățământ și tehnică IT; ▪ Asigurarea finanțării pentru îmbunătățirea bazei materiale din școli; ▪ Construirea unei baze sportive-sală de sport dotată; ▪ Reabilitarea / construirea așezămintelor culturale (căminele culturale din cele trei localități ale comunei Cizer, monumentele de arhitectură etc.) din comună; ▪ Dotarea bibliotecii comunale cu cărți în scopul îmbunătățirii vieții culturale în satele comunei; ▪ Susținerea cultelor recunoscute de lege, existente pe teritoriul comunei Cizer în diverse activități; ▪ Susținerea reabilitării / modernizării / dotării lăcașelor de cult aflate pe teritoriul comunei; ▪ Dezvoltarea turismului cultural este strict legat de prezența pe teritoriul comunei a unor valori care exprimă identitatea culturală a zonei și pot constitui axe modale în dezvoltarea generală a sectorului turism. Aceste locații și elemente de patrimoniu pot fi abordate fie ca obiective distincte, fie ca produse turistice complementare pentru celelalte tipuri de turism (turismul de circuit). Pentru dezvoltarea turismului cultural se vor sprijini:
---	--	---

		▪ Acțiuni de restaurare, protejare și conservare a patrimoniului cultural aflat pe teritoriul administrativ al comunei Cizer; ▪ Introducerea în circuite turistice a monumentelor din comună; ▪ Reabilitarea și / sau modernizarea infrastructurii din zona obiectivelor turistice; ▪ Promovarea festivalului tradițional anual "Măsurișul oilor" de la Pria; ▪ Amenajarea spațiului destinat festivalului tradițional anual "Măsurișul oilor" de la Pria.
2.2.2. Sprijin pentru înființarea de activități neagricole		▪ Activități de producție (ex: fabricarea produselor textile, îmbrăcăminte, articole de marochinărie, articole de hârtie și carton; fabricarea produselor chimice, farmaceutice; activități de prelucrare a produselor lemnoase; industrie metalurgică, fabricare construcții metalice, mașini, utilaje și echipamente; fabricare produse electrice, electronice, producție de combustibil din biomasă - ex.: fabricare de peleți) în vederea comercializării, producerea și utilizarea energiei din surse regenerabile pentru desfășurarea propriei activități, ca parte integrantă a proiectului etc.; ▪ Activități meșteșugărești (ex: activități de artizanat și alte activități tradiționale non-agricole (ex: olărit, brodat, prelucrarea manuală a fierului, lânii, lemnului, pielii etc.); ▪ Activități turistice (ex: servicii agroturistice de cazare, servicii turistice de agrement și alimentație publică); ▪ Servicii (ex: medicale, sanitar-veterinare; reparații mașini, unelte, obiecte casnice; consultanță, contabilitate, juridice, audit; servicii în tehnologia informației și servicii informatice; servicii tehnice, administrative, alte servicii destinate populației din spațiul rural, etc.).
2.2.3. Investiții în crearea și dezvoltarea de activități neagricole		▪ Activități de producție (ex: fabricarea produselor textile, îmbrăcăminte, articole de marochinărie, articole de hârtie și carton; fabricarea produselor chimice, farmaceutice; activități de prelucrare a produselor lemnoase; industrie metalurgică, fabricare construcții metalice, mașini, utilaje și echipamente; fabricare produse electrice, electronice, etc.); ▪ Activități meșteșugărești (ex: activități de artizanat și alte activități tradiționale non-agricole (ex: olărit, brodat, prelucrarea manuală a fierului, lânii, lemnului, pielii etc.);

		▪ Activități turistice (ex: servicii agroturistice de cazare, servicii turistice de agrement și alimentație publică); ▪ Furnizarea de servicii inclusiv construcții, reconstrucții și/sau modernizarea spațiilor și zonelor aferente desfășurării activităților (ex: medicale, sociale, sanitar-veterinare; reparații mașini, unelte, obiecte casnice; consultanță, contabilitate, juridice, audit; servicii în tehnologia informației și servicii informatice; servicii tehnice, administrative, etc.); ▪ Fabricarea de peleți și brichete din biomasă.
	2.2.4. Dezvoltarea și eficientizarea serviciilor publice moderne	Necesitatea furnizării unor servicii de calitate cetățenilor, precum și crearea unui plus de eficiență în activitatea instituțiilor administrației publice locale sunt condiționate atât de computerizarea completă a organismelor administrației publice locale, cât și de interconectarea sistemelor operaționale ale tuturor unităților administrației publice. Aceasta presupune realizarea unui Sistem Informatic care să interacționeze cu un Sistem Informatic consolidat la nivelul de județ și care să permită interfațarea cu celelalte sisteme informatice ale organismelor și instituțiilor cu care Consiliul Local Cizer are relații informaționale. Dezvoltarea infocentrelor facilitează accesul cetățenilor la informația publică prin eliminarea birocrăției și reducerea timpului necesar circulației informației.
2.3. Stimularea inițiativelor economice pentru dezvoltarea economică sustenabilă a comunei	2.3.1. Sprijin pentru instalarea tinerilor fermieri	▪ Sprijin pentru instalarea tinerilor fermieri.
	2.3.2. Sprijin pentru dezvoltarea fermelor mici	▪ Sprijin pentru dezvoltarea fermelor mici.
	2.3.3. Atragerea de investitori în comuna Cizer	▪ Dezvoltarea unei campanii de atragere de investitori în comuna Cizer; ▪ Atragerea unui investitor strategic pentru exploatarea resurselor naturale.
	2.3.4. Stimularea inițiativelor de dezvoltare economică a comunei	▪ Dezvoltarea și asigurarea la nivelul Primăriei Cizer a unui centru de consultanță și coordonare pentru agricultură în parteneriat cu o societate de consultanță specializată.

5.3.3. Viziune și direcții strategice pentru componenta SOCIETATE

Obiectiv strategic	Domeniu cheie de intervenție	Viziune și direcții strategice
2.4. Sprijini rea dezvoltării armonioase a comunității locale prin adoptarea de măsuri adaptate specificului local	2.4.1. Facilitarea educației generațiilor tinere prin investiții și programe inovative	- Modernizarea școlilor și construcția de noi școli, în funcție de necesitățile identificate; - Dotarea școlii din localitate cu laboratoare de specialitate; - Dezvoltarea unei strategii de creștere a calității actului de învățământ și educație în comuna Cizer prin implementarea unor activități after-school și care să dezvolte aptitudinile elevilor din localitate; - Dezvoltarea unui program de carieră pentru copiii din comuna Cizer realizat de Primăria Cizer și Școala Generală; - Dezvoltarea unei strategii de creștere a calității cadrelor didactice în localitate și stimularea stabilirii acestora în comună; - Promovarea implicării părinților în activitățile școlare.
	2.4.2. Crearea unui cadru favorabil inițierii de programe în domeniul educației adulților	- Dezvoltarea unor parteneriate durabile ONG – instituții locale pentru implementarea de proiecte în domeniul educației adulților; - Accesarea programelor de finanțare europeană destinate educației adulților.
	2.4.3. Creșterea implicării cetățenilor în dezvoltarea comunei și creșterea coeziunii sociale la nivelul comunei Cizer	Stimularea activităților de voluntariat la nivelul tinerilor prin programe inteligente de interes comunitar.
	2.4.4. Revitalizarea tradițiilor și meșteșugurilor locale	- Dezvoltarea unor parcuri curriculare la școlile din comună, destinate reînvățării meșteșugurilor tradiționale și tehnicilor de artizanat, precum și învățarea practicilor pentru agroturism; - Înființarea unor centre de regenerare a meșteșugurilor, case ale meșteșugarilor, care să concentreze tradițiile zonale; - Inițierea unui Cerc de stimulare a creativității copiilor în derularea de acțiuni care pun în lumină valorile specifice locale, tradițiile, meșteșugurile, arhitectura și oamenii deosebiți.
2.5. Apropi erea autorităților publice locale față de cetățeni	2.5.1. Modernizarea infrastructurii autorității publice locale pentru a răspunde nevoilor actuale	- Dotarea primăriei Cizer cu echipamente și tehnică de calcul moderne va contribui la simplificarea și îmbunătățirea proceselor de lucru; - Introducerea posibilității de achitare a taxelor și impozitelor locale prin intermediul internetului.

2.5.2. Creșterea capacității de management, de atragere de finanțări și de administrare a autorităților publice locale	- Participarea personalului autorităților publice locale la cursuri de specializare și perfecționare; - Participarea personalului autorităților publice locale la schimburi de experiență.
2.5.3. Îmbunătățirea comunicării între autoritatea publică locală și cetățeni	- Asigurarea transparenței în activitatea administrației locale; - Crearea unui program de relații publice a Administrației Publice Locale cu comunitatea locală.

5.4. Planul de acțiune

5.4.1. Planul de acțiune pentru componenta HABITAT

Obiectiv strategic: 1.1. Dezvoltarea infrastructurii comunei și rezolvarea disfuncționalităților locale

Domeniu cheie de intervenție: 1.1.1. Construcția, extinderea și / sau modernizarea infrastructurii rutiere

Proiecte propuse	Plan de acțiune / Subactivități	Scop	Beneficiari	Data estimativă de finalizare
Construcția, extinderea și / sau modernizarea drumurilor județene ca trasee de acces în zona comunei Cizer– crearea premiselor pentru revitalizarea activităților economice din zonă	- Realizarea unei documentații care să justifice necesitatea și oportunitatea realizării investiției; - Depunerea cererii de finanțare; - Implementarea proiectului.	- Crearea premiselor pentru revitalizarea activităților economice din zonă; - Crearea și modernizarea infrastructurii rutiere locale, infrastructura care constituie element de bază pentru comunitatea rurală; - Crearea infrastructurii rutiere de interes local va contribui la diminuarea tendințelor de declin social și	- Locuitorii comunei Cizer; - Potențiali investitori.	2021 - 2027
Construcția, extinderea și / sau modernizarea drumurilor comunale, străzilor și drumurilor vicinale în zonele de interes din comună	Realizarea unei documentații care să justifice necesitatea și oportunitatea	Crearea infrastructurii rutiere de interes local va contribui la diminuarea tendințelor de declin social și	- Locuitorii comunei Cizer; - Potențiali investitori.	2021 - 2027

	realizării investiției; 2. Depunerea cererii de finanțare; 3. Implementarea proiectului.	economic și la îmbunătățirea nivelului de trai în zonele rurale; ■ Stoparea fenomenului de depopulare din mediul rural prin reducerea decalajelor rural-urban.		
Amenajări trotuare	1. Realizarea unei documentații care să justifice necesitatea și oportunitatea realizării investiției; 2. Depunerea cererii de finanțare; 3. Implementarea proiectului.		■ Locuitorii comunei Cizer; ■ Potențiali investitori; ■ Turiști.	2021 - 2027
Asigurarea unor rețele rutiere adecvate pentru ameliorarea accesului în zonele turistice	1. Realizarea unei documentații care să justifice necesitatea și oportunitatea realizării investiției; 2. Depunerea cererii de finanțare; 3. Implementarea proiectului.		■ Locuitorii comunei Cizer; ■ Potențiali investitori; ■ Turiști.	2021 - 2027
Asigurarea dreptului la mobilitate și îmbunătățirea accesului în zonele critice: montane, localități	1. Realizarea unei documentații care să justifice necesitatea și oportunitatea		■ Locuitorii comunei Cizer; ■ Potențiali investitori; ■ Turiști.	2021 - 2027

izolate, slab populate	realizării investiției; 2. Depunerea cererii de finanțare; 3. Implementarea proiectului.			
Construcția, extinderea și / sau modernizarea de poduri, podețe sau punți pietonale	1. Realizarea unei documentații care să justifice necesitatea și oportunitatea realizării investiției; 2. Depunerea cererii de finanțare; 3. Implementarea proiectului.		▪ Locuitorii comunei Cizer; ▪ Potențiali investitori; ▪ Turiști.	2021 - 2027
Construcția, extinderea și / sau modernizarea drumurilor de legătură cu unitățile administrativ-teritoriale din județ și din județele vecine (comuna Ciucea și Negreni – județul Cluj)	1. Realizarea unei documentații care să justifice necesitatea și oportunitatea realizării investiției; 2. Depunerea cererii de finanțare; 3. Implementarea proiectului.		▪ Locuitorii comunei Cizer; ▪ Potențiali investitori; ▪ Turiști.	2021 - 2027

Domeniu cheie de intervenție: 1.1.2. Construcția, extinderea și / sau modernizarea infrastructurii agricole

Proiecte propuse	Plan de acțiune / Subactivități	Scop	Beneficiari	Data estimativă de finalizare
------------------	---------------------------------	------	-------------	-------------------------------

Construcția, extinderea și / sau modernizarea drumurilor de acces la terenurile agricole	1. Realizarea unei documentații care să justifice necesitatea și oportunitatea realizării investiției; 2. Depunerea cererii de finanțare; 3. Proiectarea și construcția drumului.	Crearea premiselor pentru revitalizarea activităților economice din zonă	- Locuitorii comunei Cizer; - Potențiali investitori.	2021 - 2027
Construcția, extinderea și / sau modernizarea drumurilor forestiere	1. Realizarea unei documentații care să justifice necesitatea și oportunitatea realizării investiției; 2. Depunerea cererii de finanțare; 3. Proiectarea și construcția drumului.	Crearea premiselor pentru revitalizarea activităților economice din zonă	- Locuitorii comunei Cizer; - Potențiali investitori.	2021 - 2027

Domeniu cheie de intervenție: 1.1.3. Construcția, extinderea și / sau modernizarea infrastructurii de alimentare cu utilități a comunei Cizer

Proiecte propuse	Plan de acțiune / Subactivități	Scop	Beneficiari	Data estimativă de finalizare
------------------	---------------------------------	------	-------------	-------------------------------

Construcția, extinderea și / sau modernizarea rețelei publice de apă;	1. Realizarea unei documentații care să justifice necesitatea și oportunitatea realizării investiției; 2. Identificarea unei surse de finanțare, pregătirea documentației necesare și depunerea cererii de finanțare; 3. Derularea acțiunilor de construcție, extindere și / sau modernizare a rețelei publice de apă – implementarea proiectului.	■ Crearea și modernizarea infrastructurii de bază, element vital pentru comunitatea rurală; ■ Îmbunătățirea nivelului de trai în zonele rurale; ■ Stoparea fenomenului de depopulare din mediul rural prin reducerea decalajelor rural-urban.	■ Locuitorii comunei Cizer	2021 - 2027
Construcția, extinderea și / sau modernizarea rețelei publice de apă uzată	1. Realizarea unei documentații care să justifice necesitatea și oportunitatea realizării investiției; 2. Identificarea unei surse de finanțare, pregătirea documentației necesare și depunerea cererii de finanțare; 3. Derularea acțiunilor de construcție, extindere și / sau modernizare a rețelei publice de apă uzată – implementarea proiectului.	■ Crearea și modernizarea infrastructurii de bază, element vital pentru comunitatea rurală; ■ Îmbunătățirea nivelului de trai în zonele rurale; ■ Stoparea fenomenului de depopulare din mediul rural prin reducerea decalajelor rural-urban.	■ Locuitorii comunei Cizer	2021 - 2027
Dezvoltarea și modernizarea infrastructurii rețelelor de telecomunicații	1. Realizarea unei documentații care să justifice necesitatea și oportunitatea realizării investiției;	■ Crearea și modernizarea infrastructurii de bază, element vital pentru	■ Locuitorii comunei Cizer	

	- Identificarea unei surse de finanțare, pregătirea documentației necesare și depunerea cererii de finanțare; - Derularea acțiunilor de dezvoltare și modernizare a rețelelor de telecomunicații – implementarea proiectului.	comunitatea rurală; - Îmbunătățirea nivelului de trai în zonele rurale; - Stoparea fenomenului de depopulare din mediul rural prin reducerea decalajelor rural-urban.		
Dezvoltarea și modernizarea rețelelor de energie electrică	- Realizarea unei documentații care să justifice necesitatea și oportunitatea realizării investiției; - Identificarea unei surse de finanțare, pregătirea documentației necesare și depunerea cererii de finanțare; - Derularea acțiunilor de dezvoltare și modernizare a rețelelor de energie electrică – implementarea proiectului.	- Crearea și modernizarea infrastructurii de bază, element vital pentru comunitatea rurală; - Îmbunătățirea nivelului de trai în zonele rurale; - Stoparea fenomenului de depopulare din mediul rural prin reducerea decalajelor rural-urban.	Locuitorii comunei Cizer	2021 - 2027
Dezvoltarea sistemelor de alimentare cu gaz metan în satele din comună	- Realizarea unei documentații care să justifice necesitatea și oportunitatea realizării investiției; - Identificarea unei surse de finanțare, pregătirea documentației necesare și	- Crearea și modernizarea infrastructurii de bază, element vital pentru comunitatea rurală; - Îmbunătățirea nivelului de trai în zonele rurale;	Locuitorii comunei Cizer	2021 - 2027

	depunerea cererii de finanțare; 3. Derularea acțiunilor de dezvoltare a sistemelor de alimentare cu gaz metan în satele din comună – implementarea proiectului.	Stoparea fenomenului de depopulare din mediul rural prin reducerea decalajelor rural-urban.		
Dezvoltarea și modernizarea rețelei de iluminat public în localitățile comunei	1. Realizarea unei documentații care să justifice necesitatea și oportunitatea realizării investiției; 2. Identificarea unei surse de finanțare, pregătirea documentației necesare și depunerea cererii de finanțare; 3. Derularea acțiunilor de dezvoltare și modernizare a rețelei de iluminat public în localitățile comunei – implementarea proiectului.	- Crearea și modernizarea infrastructurii de bază, element vital pentru comunitatea rurală; - Îmbunătățirea nivelului de trai în zonele rurale; - Stoparea fenomenului de depopulare din mediul rural prin reducerea decalajelor rural-urban.	Locuitorii comunei Cizer	2021 - 2027

Obiectiv strategic: 1.2. Dezvoltarea infrastructurii de agrement pentru tinerii din comună

Domeniu cheie de intervenție: 1.2.1. Strategii pentru îmbunătățirea facilităților de petrecere a timpului liber de către tineri

Proiecte propuse	Plan de acțiune / Subactivități	Scop	Beneficiari	Data estimativă de finalizare
------------------	---------------------------------	------	-------------	-------------------------------

Crearea unei strategii pentru îmbunătățirea facilităților de petrecere a timpului liber de către tineri	1. Identificarea unei societăți de consultanță specializată în acest domeniu; 2. Identificarea surselor de finanțare și depunerea cererilor de finanțare; 3. Implementarea strategiei.	Dezvoltarea infrastructurii de agrement pentru tinerii din comună, încurajarea tinerilor să se stabilească în comuna Cizer	■ Tinerii din comuna Cizer	2021 - 2027
---	--	--	--	-------------

Domeniu cheie de intervenție: 1.2.2. Locații pentru camping și agrement, definirea lor spațială, semnalizarea și dotarea lor

Proiecte propuse	Plan de acțiune / Subactivități	Scop	Beneficiari	Data estimativă de finalizare
Identificarea unor locații pentru camping și agrement, definirea lor spațială, semnalizarea și dotarea lor.	1. Realizarea unui studiu de oportunitate; 2. Definirea locațiilor pentru locurile de camping și reglementarea juridică a acestor locații; 3. Identificarea unor surse de finanțare; 4. Desfășurarea lucrărilor de semnalizare și amenajare a locațiilor; 5. Derularea unor acțiuni de promovare.	Dezvoltarea economică și creșterea nivelului de trai	■ Locuitorii din comuna Cizer; ■ Turiști.	2021 - 2027

Obiectiv strategic: 1.3. Îmbunătățirea mediului și a peisajului natural, precum și conservarea naturii în comună

Domeniu cheie de intervenție: 1.3.1. Dezvoltarea infrastructurii de mediu și susținerea unor programe investiționale

Proiecte propuse	Plan de acțiune / Subactivități	Scop	Beneficiari	Data estimativă de finalizare
------------------	---------------------------------	------	-------------	-------------------------------

Dezvoltare de tehnologii de tratare și monitorizare a calității apei potabile în localitățile comunei	1. Identificare surse de finanțare; 2. Implementarea proiectului.	Creșterea nivelului de trai prin îmbunătățirea mediului și a peisajului natural, precum și conservarea naturii în comună	■ Locuitorii comunei Cizer	2021 - 2027
Dezvoltarea de sisteme de canalizare a apei și / sau de stații de tratare a apelor uzate	1. Identificare surse de finanțare; 2. Implementarea proiectului.	Creșterea nivelului de trai prin îmbunătățirea mediului și a peisajului natural, precum și conservarea naturii în comună	■ Locuitorii comunei Cizer	2021 - 2027
Cuprinderea serviciilor de salubritate din comună în cadrul managementului integrat al deșeurilor	1. Identificare surse de finanțare; 2. Implementarea proiectului.	Creșterea nivelului de trai prin îmbunătățirea mediului și a peisajului natural, precum și conservarea naturii în comună	■ Locuitorii comunei Cizer	2021 - 2027
Dezvoltarea sistemului de colectare selectivă a deșeurilor în mediul rural și dotarea adecvată a serviciilor de salubritate comunală pentru această activitate	1. Identificare surse de finanțare; 2. Implementarea proiectului.	Creșterea nivelului de trai prin îmbunătățirea mediului și a peisajului natural, precum și conservarea naturii în comună	■ Locuitorii comunei Cizer	2021 - 2027
Înființarea unor servicii specializate pe domenii pentru gospodărire comunală	1. Identificare surse de finanțare; 2. Implementarea proiectului.	Creșterea nivelului de trai prin îmbunătățirea mediului și a peisajului natural, precum și conservarea naturii în comună	■ Locuitorii comunei Cizer	2021 - 2027
Dotarea serviciilor de salubritate rurale cu utilaje de transport și colectare	1. Identificare surse de finanțare; 2. Implementarea proiectului.	Creșterea nivelului de trai prin îmbunătățirea mediului și a peisajului natural, precum și	■ Locuitorii comunei Cizer	2021 - 2027

		conservarea naturii în comună		
--	--	-------------------------------	--	--

Domeniu cheie de intervenție: 1.3.2. Îmbunătățirea solurilor din mediul rural, afectate de managementul neadecvat al deșeurilor, de contaminare istorică și eroziune

Proiecte propuse	Plan de acțiune / Subactivități	Scop	Beneficiari	Data estimativă de finalizare
Îmbunătățirea solurilor din mediul rural	Îmbunătățirea managementului solului, incluzând zonele puternic afectate de eroziunea solului	Creșterea nivelului de trai prin îmbunătățirea mediului și a peisajului natural, precum și conservarea naturii în comună	Locuitorii comunei Cizer	2021 - 2027
	Îmbunătățirea calității solurilor afectate de poluare și degradare din cauze naturale	Creșterea nivelului de trai prin îmbunătățirea mediului și a peisajului natural, precum și conservarea naturii în comună	Locuitorii comunei Cizer	2021 - 2027
	Inventarierea zonelor din cadrul comunei cu producție redusă de biomasă	Creșterea nivelului de trai prin îmbunătățirea mediului și a peisajului natural, precum și conservarea naturii în comună	Locuitorii comunei Cizer	2021 - 2027
	Refacerea peisajelor afectate de depozitarea deșeurilor	Creșterea nivelului de trai prin îmbunătățirea mediului și a peisajului natural, precum și conservarea naturii în comună	Locuitorii comunei Cizer	2021 - 2027

Domeniu cheie de intervenție: 1.3.3. Îmbunătățirea calității mediului

Proiecte propuse	Plan de acțiune / Subactivități	Scop	Beneficiari	Data estimativă de finalizare
------------------	---------------------------------	------	-------------	-------------------------------

Îmbunătățirea calității mediului	Fixarea terenurilor afectate de alunecări de teren prin plantarea de arbori	Protecția calității mediului și conservarea naturii în comună	Locuitorii comunei Cizer	2021 - 2027
	Realizarea unor acțiuni de refacere a malurilor degradate ale cursurilor de apă și realizarea unor acțiuni locale pentru stabilizarea albiilor cursurilor de apă prin crearea de parteneriate între autorități și structurile administrative locale	Protecția calității mediului și conservarea naturii în comună	Locuitorii comunei Cizer	2021 - 2027
	Introducerea unor restricții cu privire la realizarea construcțiilor în proximitatea apelor cu privire la exploatarea pădurilor și a agregatelor naturale din albiile minore	Protecția calității mediului și conservarea naturii în comună	Locuitorii comunei Cizer	2021 - 2027

Domeniu cheie de intervenție: 1.3.4. Menținerea biodiversității și conservarea elementelor de patrimoniu natural

Proiecte propuse	Plan de acțiune / Subactivități	Scop	Beneficiari	Data estimativă de finalizare
------------------	---------------------------------	------	-------------	-------------------------------

Menținerea biodiversității și conservarea elementelor de patrimoniu natural	Introducerea unui sistem integrat de management al ariei naturale protejate	Scopul proiectului propus este ca să se restabilească valorile individuale de nivel peisagistic pierdute sau degradate în multe locuri și prin aceasta restabilirea caracterului peisagistic de odinioară, dar totodată crearea unei structuri peisagistice moderne, sănătoase și dinamice. Se pot contura următoarele scopuri concrete: luarea în evidență a valorilor peisagistice unice, identificarea zonelor bogate în valori unice, ocrotirea lor, precum și dezvoltarea zonelor peisagistice. Este nevoie de o sistematizare și reabilitare a zonelor, conform principiilor premiselor ecologice și a dezvoltării susținute.	- Locuitorii comunei Cizer; - Turiști.	2021 - 2027
	Atragerea de fonduri în vederea asigurării unui management eficient al biodiversității		- Locuitorii comunei Cizer; - Turiști.	2021 - 2027
	Realizarea infrastructurii de protecție a naturii și organizare a turismului ecologic prin construirea de centre de vizitare		- Locuitorii comunei Cizer; - Turiști.	2021 - 2027
	Parc de agrement în zona turistică a Munților Meseș		- Locuitorii comunei Cizer; - Turiști.	2021 - 2027
	Înființarea unui sat de vacanță în comuna Cizer		- Locuitorii comunei Cizer; - Turiști.	2021 - 2027
	Promovarea manifestării tradiționale anuale "Măsurîșul oilor" din localitatea Pria		- Locuitorii comunei Cizer; - Turiști.	2021 - 2027
	Amenajarea spațiului destinat manifestării anuale "Măsurîșul oilor" din localitatea Pria		- Locuitorii comunei Cizer; - Turiști.	2021 - 2027

Domeniu cheie de intervenție: 1.3.5. Dezvoltarea agriculturii ecologice

Proiecte propuse	Plan de acțiune / Subactivități	Scop	Beneficiari	Data estimativă de finalizare
------------------	---------------------------------	------	-------------	-------------------------------

Înființarea unor asociații ale producătorilor, în domeniul agriculturii ecologice	1. Identificarea unor surse de finanțare; 2. Implementarea proiectului.	Respectarea mediului înconjurător de la stadiul de producție până la manipulare și procesare	Locuitorii comunei Cizer	2021 - 2027
Folosirea metodelor de producție agricolă ce sunt compatibile cu protecția și îmbunătățirea condițiilor de mediu și care trec dincolo de standardele de bază relevante	1. Identificarea unor surse de finanțare; 2. Implementarea proiectului.	Respectarea mediului înconjurător de la stadiul de producție până la manipulare și procesare	Locuitorii comunei Cizer	2021 - 2027
Promovarea produselor ecologice prin exploatarea potențialului ecologic existent în zonele colinare ale comunei, zone în care prin tradiție nu se produc poluări ale solului, florei și faunei zonei	1. Identificarea unor surse de finanțare; 2. Implementarea proiectului.	Respectarea mediului înconjurător de la stadiul de producție până la manipulare și procesare	Locuitorii comunei Cizer	2021 - 2027
Promovarea prin unități autorizate în domeniu a unor produse ecologice, precum: mierea de albine, fructele de pădure, ciupercile de pădure, în special hribul, plantele medicinale și arome din flora spontană, produsele lactate ale bubalinelor și laptele cu colesterol scăzut al caprelor din zona de munte	1. Identificarea unor surse de finanțare; 2. Implementarea proiectului.	Respectarea mediului înconjurător de la stadiul de producție până la manipulare și procesare	Locuitorii comunei Cizer	2021 - 2027

Domeniu cheie de intervenție: 1.3.6. Implicarea cetățenilor în efortul de conservare a naturii

Proiecte propuse	Plan de acțiune / Subactivități	Scop	Beneficiari	Data estimativă de finalizare
------------------	---------------------------------	------	-------------	-------------------------------

Derularea campaniei "Let's do it Romania!" cu formatul "Let's do it Cizer!"	1. Identificarea partenerilor interesați de derularea campaniei; 2. Promovarea campaniei; 3. Realizarea acțiunilor de curățenie la ora și data stabilită.	Creșterea nivelului de informare și conștientizare privind importanța conservării mediului; Curățarea deșeurilor din arealele naturale.	- Locuitorii comunei Cizer; - Turiști.	Activitate recurentă-anual
Derularea unei campanii de conștientizare a nevoii de curățenie și ordine în gospodării și a nevoii de protejare a râurilor, concomitent cu interzicerea drastică a deversării în râuri a deșeurilor sau a dejecțiilor animale	1. Adoptarea unei Hotărâri de Consiliu Local care să interzică drastic deversarea deșeurilor și dejecțiilor animale în apele curgătoare din comună; 2. Conceperea unei campanii de conștientizare a nevoii de curățenie și ordine în locuințe sau gospodării și a nevoii de protejare a râurilor; 3. Identificarea partenerilor din rândul profesorilor, preoților și lucrătorilor sociali; 4. Realizarea de materiale promoționale și derularea programului.	Creșterea nivelului de informare și conștientizare privind importanța conservării mediului	Locuitorii comunei Cizer	Activitate recurentă
Educarea comunității locale și susținerea colectării selective a deșeurilor menajere	1. Realizarea unei campanii de educare a comunității locale privind importanța colectării selective a deșeurilor menajere; 2. Identificarea partenerilor din rândul profesorilor, preoților și lucrătorilor sociali; 3. Realizarea de materiale promoționale și derularea programului.	Creșterea nivelului de informare și conștientizare privind importanța conservării mediului	Locuitorii comunei Cizer	Activitate recurentă

Realizarea unor campanii de educare a locuitorilor cu privire la categoriile de noxe emenate și impactul acestora asupra calității aerului	1. Realizarea unei campanii de educare a comunității locale cu privire la categoriile de noxe emenate și impactul asupra calității aerului; 2. Identificarea partenerilor din rândul profesorilor, preoților și lucrătorilor sociali; 3. Realizarea de materiale promoționale și derularea programului.	Creșterea nivelului de informare și conștientizare privind importanța conservării mediului.	Locuitorii comunei Cizer	Activitate recurentă
Sprijinirea inițiativelor private în domeniul agriculturii biologice	1. Organizarea de seminarii/întâlniri tematice; 2. Schimb de experiențe cu organizații care au implementat proiecte de succes în domeniul agriculturii biologice.	Obținerea de alimente prin metode de cultură care respectă mediul înconjurător (excluzând utilizarea pesticidelor și îngrășămintelor chimice de sinteză)	Locuitorii comunei Cizer	Activitate recurentă

5.4.2. Planul de acțiune pentru componenta **ECONOMIE**

Obiectiv strategic: 2.1. Dezvoltarea economică durabilă a comunei prin valorificarea resurselor și potențialului local: creșterea competitivității sectoarelor agricol și forestier al comunei, dezvoltarea turismului rural

Domeniu cheie de intervenție: 2.1.1. Investiții în active fixe

Proiecte propuse	Plan de acțiune / Subactivități	Scop	Beneficiari	Data estimativă de finalizare
Investiții în exploatarea agricolă	1. Identificare surse de finanțare; 2. Pregătire documentații; 3. Implementare proiecte.	Scopul acestor proiecte este sprijinirea investițiilor pentru creșterea competitivității exploatarea agricolă prin dotarea cu utilaje și echipamente performante în raport cu structura agricolă actuală, precum și investițiile pentru modernizarea fermei (în special cele de dimensiuni medii și asocieri de ferme mici și medii) și îmbunătățirea calității activelor fixe. Obiectivele acestor proiecte sunt: ▪ Îmbunătățirea performanțelor generale ale exploatarea agricolă prin creșterea competitivității activității agricole, a diversificării producției agricole și a calității produselor obținute; ▪ Restructurarea exploatarea de dimensiuni mici și medii și transformarea acestora în	▪ Fermierii, cu excepția persoanelor fizice neautorizate; ▪ Cooperativele (cooperative agricole și societățile cooperative agricole), grupuri de producători, constituite în baza legislației naționale în vigoare care deservesc interesele membrilor.	2021 - 2027

		exploatații comerciale; ▪ Respectarea standardelor comunitare aplicabile tuturor tipurilor de investiții; ▪ Creșterea valorii adăugate a produselor agricole prin procesarea produselor la nivelul fermei și comercializarea directă a acestora în vederea creării și promovării lanțurilor alimentare integrate.		
Investiții în exploatații pomicole	1. Identificare surse de finanțare; 2. Pregătire documentații; 3. Implementare proiecte.	Scopul investițiilor sprijinite este creșterea competitivității exploatațiilor pomicole prin dotarea cu utilaje și echipamente, înființarea, modernizarea și/ sau extinderea unităților de procesare, înființarea de plantații pomicole, reconversia plantațiilor existente și creșterea suprafețelor ocupate de pepinierele pomicole. Obiectivele proiectelor propuse sunt: ▪ Creșterea competitivității, diversificarea producției, creșterea calității produselor obținute	▪ Fermieri, cu excepția persoanelor fizice neautorizate; ▪ Grupurile de producători și cooperative (societăților cooperative agricole și cooperativelor agricole, constituite în baza legislației naționale în vigoare, care activează în sectorul pomicol, cu condiția ca investițiile realizate să deservească interesele	2021 - 2027

		și îmbunătățirea performanței generale a exploatațiilor pomicole; - Creșterea valorii adăugate a produselor prin sprijinirea procesării fructelor la nivel fermă și a comercializării directe a produselor obținute; - Dezvoltarea lanțurilor scurte de aprovizionare; - Eficientizarea costurilor de producție prin promovarea producerii și utilizării energiei din surse regenerabile în cadrul fermei și prin reducerea consumului de energie.	propriilor membri.	
Investiții pentru procesarea / marketingul produselor agricole	- Identificare surse de finanțare; - Pregătire documentații; - Implementare proiecte.	Scopul proiectelor propuse este sprijinirea întreprinderilor care realizează investiții corporale și necorporale pentru procesarea și marketingul produselor agricole cuprinse în Anexa I la Tratatul de Instituire a Comunității Europene, cu excepția produselor pescărești.	- Întreprinderile definite conform legislației naționale în vigoare; - Cooperativele, grupurile de producători constituite în baza legislației naționale în vigoare.	2021 - 2027

		Obiectivele proiectelor propuse sunt: ▪ Înființarea și / sau modernizarea unităților de procesare și comercializare; ▪ Introducerea de noi tehnologii pentru dezvoltarea de noi produse și procese; ▪ Aplicarea măsurilor de protecția mediului inclusiv scăderea consumului de energie și a emisiilor GES; ▪ Promovarea investițiilor pentru producerea și utilizarea energiei din surse regenerabile; ▪ Creșterea numărului de locuri de muncă.		
Investiții pentru procesarea / marketingul produselor din sectorul pomicol	1. Identificarea surselor de finanțare; 2. Pregătire documentații; 3. Implementare proiecte.	Scopul proiectelor propuse este de acordare sprijin pentru investiții corporale și necorporale în cadrul întreprinderilor de prelucrare și comercializare a fructelor și marketingul produselor din fructe. Obiectivele proiectelor sprijinite sunt: ▪ Modernizarea și crearea de unități de procesare; ▪ Introducerea de noi tehnologii pentru dezvoltarea de noi	▪ Întreprinderile micro, mici, mijlocii și mari, definite conform legislației naționale în vigoare; ▪ Cooperativele și grupurile de producători care realizează investiții corporale și necorporale pentru procesarea și marketingul produselor agricole	2021 - 2027

		produse și procese tehnologice; ▪ Creșterea valorii adăugate a produselor din sectorul pomicol; ▪ Îmbunătățirea controlului intern al calității; ▪ Creșterea numărului de locuri de muncă; ▪ Scăderea consumului de energie și a emisiilor de GES.	cuprinse în Anexa I la Tratatul de Instituire a Comunității Europene (TFUE), cu excepția produselor pescărești.	
Investiții pentru dezvoltarea, modernizarea sau adaptarea infrastructurii agricole și silvice-infrastructura de IRIGAȚII	1. Identificare surse de finanțare; 2. Pregătire documentații; 3. Implementare proiecte.	Scopul investițiilor sprijinite este de restructurare a modului de administrare și utilizare a infrastructurii de acces și de adaptare a infrastructurii de acces la noua structură agricolă și forestieră, precum și folosirea eficientă a infrastructurii utilizabile. Obiectivul proiectelor sprijinite este modernizarea infrastructurii de irigații.	▪ Organizații / federații ale utilizatorilor de apă, constituite din proprietari / utilizatori de terenuri agricole în conformitate cu legislația în vigoare.	2021 - 2027

Domeniu cheie de intervenție: 2.1.2. Dezvoltarea sectorului vegetal

Proiecte propuse	Plan de acțiune / Subactivități	Scop	Beneficiari	Data estimativă de finalizare
------------------	---------------------------------	------	-------------	-------------------------------

Înființarea unui centru de valorificare a fructelor de pădure	1. Identificarea unor surse de finanțare; 2. Pregătirea documentației; 3. Implementarea proiectului.	Scopul măsurilor este crearea unei economii agrare competitive, mărirea eficienței producției agricole și răspândirea unei producții agricole care protejează mediul.	▪ Tineri fermieri și antreprenori; ▪ Locuitorii comunei Cizer.	2021 - 2027
Cultivarea plantelor tehnice (în, cânepă) și a solanaceelor (cartof) în toate zonele colinare ale comunei	1. Identificarea unor surse de finanțare; 2. Pregătirea documentației; 3. Implementarea proiectului.	Exploatarea dotărilor interne ale comunei, crearea condițiilor pentru producții agricole competitive vor conduce la îmbunătățirea economiei de piață a ramurilor agricole, prin mărirea capacității de creare de plusvaloare, respectiv prin dezvoltarea diferențiată a întreprinderilor agricole.	▪ Tineri fermieri și antreprenori; ▪ Locuitorii comunei Cizer.	2021 - 2027
Pomicultura: înființarea de plantații intensive la speciile prun, măr, în zonele localităților comunei	1. Identificarea unor surse de finanțare; 2. Pregătirea documentației; 3. Implementarea proiectului.		▪ Tineri fermieri și antreprenori; ▪ Locuitorii comunei Cizer.	2021 - 2027
Modernizarea și refacerea potențialului pomicol al plantațiilor cu capacitate de rodire	1. Identificarea unor surse de finanțare; 2. Pregătirea documentației; 3. Implementarea proiectului.		▪ Tineri fermieri și antreprenori; ▪ Locuitorii comunei Cizer .	2021 - 2027
Cultivarea plantelor medicinale și aromatice în toate localitățile comunei	1. Identificarea unor surse de finanțare; 2. Pregătirea documentației; 3. Implementarea proiectului.		▪ Tineri fermieri și antreprenori; ▪ Locuitorii comunei Cizer.	2021 - 2027
Înființarea grupurilor de producători în sectorul pomicol	1. Identificarea unor surse de finanțare; 2. Pregătirea documentației; 3. Implementarea proiectului.	Scopul investițiilor sprijinite este de înființare a grupurilor de producători în sectorul pomicol pentru: ▪ Îmbunătățirea performanțelor generale ale	▪ Grupurile de producători din sectorul pomicol	2021 - 2027

		exploatațiilor pomicole; ■ O mai bună integrare pe piață a producătorilor primari; ■ Creșterea veniturilor producătorilor prin comercializarea în comun a producției; ■ Crearea și promovarea lanțurilor scurte; ■ Respectarea standardelor comunitare de mediu și climă, siguranță alimentară etc.		
--	--	---	--	--

Domeniu cheie de intervenție: 2.1.3. Dezvoltarea sectorului zootehnic

Proiecte propuse	Plan de acțiune / Subactivități	Scop	Beneficiari	Data estimativă de finalizare
Înființarea de ferme pentru creșterea ovinelor	1. Identificarea unor surse de finanțare; 2. Pregătirea documentației; 3. Implementarea proiectului.	Scopul măsurilor este crearea unei economii agrare competitive, mărirea eficienței producției agricole, răspândirea unei producții agricole care protejează mediul. Crearea unei economii agricole competitive, modernizarea sectorului agricol, mărirea eficienței producției agricole prin crearea optimă a	■ Tineri fermieri și antreprenori; ■ Locuitorii comunei Cizer.	2021 - 2027
			■ Tineri fermieri și antreprenori; ■ Locuitorii comunei Cizer.	2021 - 2027
			■ Tineri fermieri și antreprenori; ■ Locuitorii comunei Cizer.	2021 - 2027

Înființarea de exploatați piscicole pentru creșterea și valorificarea păstrăvului	1. Identificarea unor surse de finanțare; 2. Pregătirea documentației; 3. Implementarea proiectului.	mărimii, respectiv a formei organizațiilor agricole. Scopul este apropierea de normele UE de calitate a producției și valorificare agricolă,	▪ Tineri fermieri și antreprenori; ▪ Locuitorii comunei Cizer.	2021 - 2027
Înființarea de ferme pentru creșterea bovinelor / bubalinelor	1. Identificarea unor surse de finanțare; 2. Pregătirea documentației; 3. Implementarea proiectului.	crearea unor relații de proprietate conform mărimilor celor din UE.	▪ Tineri fermieri și antreprenori; ▪ Locuitorii comunei Cizer.	2021 - 2027
Modernizarea gospodăriilor individuale pentru creșterea animalelor	1. Identificarea unor surse de finanțare; 2. Pregătirea documentației; 3. Implementarea proiectului.	Exploatarea dotărilor interne ale comunei, crearea condițiilor pentru producții agricole competitive vor conduce la îmbunătățirea economiei de piață a ramurilor agricole,	▪ Tineri fermieri și antreprenori; ▪ Locuitorii comunei Cizer.	2021 - 2027
Înființarea unui centru și a unei rețele de colectare și valorificare a produselor de origine animală	1. Identificarea unor surse de finanțare; 2. Pregătirea documentației; 3. Implementarea proiectului.	prin mărirea capacității de creare de plusvaloare, respectiv prin dezvoltarea diferențiată a întreprinderilor agricole.	▪ Tineri fermieri și antreprenori; ▪ Locuitorii comunei Cizer.	2021 - 2027
Construirea / Modernizarea / Renovarea Dispensarelor veterinare	1. Identificarea unor surse de finanțare; 2. Pregătirea documentației; 3. Implementarea proiectului.		▪ Tineri fermieri și antreprenori; ▪ Locuitorii comunei Cizer.	2021 - 2027
Achiziționarea de utilaje și echipamente pentru dezvoltarea sectorului apicol	1. Identificarea unor surse de finanțare; 2. Pregătirea documentației; 3. Implementarea proiectului.		▪ Tineri fermieri și antreprenori; ▪ Locuitorii comunei Cizer.	2021 - 2027

Domeniu cheie de intervenție: 2.1.4. Dezvoltarea durabilă a exploatațiilor forestiere și ameliorarea viabilității pădurilor

Proiecte propuse	Plan de acțiune / Subactivități	Scop	Beneficiari	Data estimativă de finalizare
Dezvoltarea durabilă a exploatațiilor forestiere și ameliorarea viabilității pădurilor	Împădurirea și crearea de suprafețe împădurite	Scopul investițiilor sprijinite este: - de creștere a suprafeței ocupate de păduri la nivel național; - de acoperire a costurilor lucrărilor de înființare a plantației, a celor de întreținere a plantațiilor pe o perioadă de maximum 6 ani până la închiderea stării de masiv; - de acoperire a costurilor determinate de efectuarea a două lucrări de îngrijire a arboretelor după închiderea stării de masiv; - de acoperire a pierderilor de venit agricol pentru o perioadă de 12 ani pentru suprafața împădurită. Obiectivele sprijinului sunt: - Promovarea sechestrării carbonului;	- Deținătorii publici de teren agricol și neagricol; - Deținătorii private de teren agricol și neagricol; - Forme asociative ce dețin teren agricol și neagricol; - Locuitorii comunei Cizer.	2021 - 2027
	Încheierea între Direcția Silvică Zalău și Inspectoratul Școlar Județean Sălaj, a unui protocol de colaborare care are ca scop formarea unei atitudini responsabile față de vegetația forestieră a elevilor din școli din comună și totodată promovarea în rândul elevilor a cunoștințelor legate de rolul pădurii			2021 - 2027
	Implicarea mass-media în procesul de formare a conștiinței forestiere și a promovării imaginii silviculturii în rândurile populației			2021 - 2027
	Întocmirea contractelor de pază și administrare cu proprietari de păduri persoane fizice și juridice de pe raza comunei în regim silvic, stimularea asocierii proprietarilor de păduri cu suprafețe mici în asociații silvice, precum și			2021 - 2027

	prezentarea unui pachet de servicii oferit de către Ocoalele Silvice proprietarilor de păduri	- Adaptarea la efectele schimbărilor climatice; - Reducerea eroziunii solului; - Îmbunătățirea capacității de retenție a apei; - Refacerea și conservarea biodiversității locale.		
--	---	--	--	--

Domeniu cheie de intervenție: 2.1.5. Dezvoltarea serviciilor pentru agricultură

Proiecte propuse	Plan de acțiune / Subactivități	Scop	Beneficiari	Data estimativă de finalizare
Consultanță și informare pentru asociațiile de producători și fermierii din mediul rural pentru creșterea competitivității produselor agricole și silvice	1. Identificarea unor surse de finanțare; 2. Implementarea proiectului.	Dezvoltarea spiritului antreprenorial și sprijinirea tinerilor fermieri	- Tineri fermieri și antreprenori; - Locuitorii comunei Cizer.	2021 - 2027
Înființarea de centre antreprenoriale pentru tinerii fermieri	1. Identificarea unor surse de finanțare; 2. Implementarea proiectului.	Dezvoltarea spiritului antreprenorial și sprijinirea tinerilor fermieri	- Tineri fermieri și antreprenori; - Locuitorii comunei Cizer.	2021 - 2027
Asigurarea consultanței agricole pentru fermierii tineri în înființarea unor	1. Identificarea unor surse de finanțare;	Dezvoltarea spiritului antreprenorial	Tineri fermieri și antreprenori;	2021 - 2027

asociații agricole competitive	2. Implementarea proiectului.	și sprijinirea tinerilor fermieri	Locuitorii comunei Cizer.	
Dezvoltarea și comercializarea de produse fitosanitare și îngrășăminte	1. Identificarea unor surse de finanțare; 2. Implementarea proiectului.	Dezvoltarea spiritului antreprenorial și sprijinirea tinerilor fermieri	- Tineri fermieri și antreprenori; - Locuitorii comunei Cizer.	2021 - 2027
Activități de îmbunătățire a calității producției și produselor agricole	1. Identificarea unor surse de finanțare; 2. Implementarea proiectului.	Dezvoltarea spiritului antreprenorial și sprijinirea tinerilor fermieri	- Tineri fermieri și antreprenori; - Locuitorii comunei Cizer.	2021 - 2027
Servicii pentru sporirea calității proceselor inovatoare din sectorul agricol și îmbunătățirea competențelor profesionale în vederea creșterii capacității manageriale	3. Identificarea unor surse de finanțare; 4. Implementarea proiectului.	Dezvoltarea spiritului antreprenorial și sprijinirea tinerilor fermieri	- Tineri fermieri și antreprenori; - Locuitorii comunei Cizer.	2021 - 2027

Domeniu cheie de intervenție: 2.1.6. Investiții asociate cu protejarea patrimoniului tradițional și cultural

Proiecte propuse	Plan de acțiune / Subactivități	Scop	Beneficiari	Data estimativă de finalizare
Susținerea investițiilor de restaurare, conservare și accesibilizare a patrimoniului cultural imobil de interes local	1. Identificarea unor surse de finanțare; 2. Implementarea proiectului	Scopul investițiilor sprijinite este de protejare a patrimoniului cultural sau / și realizare a investițiilor pentru conservarea moștenirii de interes local.	- ONG-uri definite conform legislației în vigoare; - Unități de cult conform legislației în vigoare; - Persoane fizice autorizate/societăți comerciale care dețin în administrare obiective de patrimoniu cultural de	2021 - 2027
Punerea în valoare a moștenirii culturale locale, la promovarea turismului rural, conducând astfel la creșterea nivelului	1. Identificarea unor surse de finanțare; 2. Implementarea proiectului.			

de trai în zonele rurale			utilitate publică, de clasă B; ■ Comuna Cizer.	
Dezvoltare locală sustenabilă	1. Identificarea unor surse de finanțare; 2. Implementarea proiectului.			

Domeniu cheie de intervenție: 2.1.7. Valorificarea potențialului turistic al comunei

Proiecte propuse	Plan de acțiune / Subactivități	Scop	Beneficiari	Data estimativă de finalizare
Dezvoltarea unor branduri turistice locale	■ Crearea unei imagini ca destinație turistică a comunei prin definirea și promovarea unui brand turistic; ■ Dezvoltarea turismului prin creșterea susținută a produselor turistice specifice locului și activități de marketing; ■ Parcuri de agrement; ■ Înființare sat de vacanță.	■ Atragerea de investiții străine; ■ Creșterea competitivității economiei județului și regiunii; ■ Exploatarea oportunităților de agrement existente în comuna Cizer.	■ Locuitorii comunei Cizer; ■ Antreprenori; ■ Investitori; ■ Turiști.	2021 - 2027

Dezvoltarea agroturismului	- Formarea unor microzone specializate în agroturism cu caracter unic și atracție turistică bine precizate, având în vedere festivalul anual "Măsurîșul oilor" de la Pria; - Implicarea comunitară a autorităților locale pentru susținerea agroturismului prin dezvoltarea de parteneriate microregionale pentru agroturism; - Dezvoltarea unor sisteme de marketing turistic (pe produse, activități turistice); - Sprijinirea gospodăriilor familiale, țărănești pentru transformarea în unități de cazare agroturistică; - Ospitalitatea tradițională va fi promovată ca mentalitate și atitudine activă proturism (cultura bunei primiri); - Înființarea unor rețele de instruire a proprietarilor și lucrătorilor sezonieri pentru formarea antreprenorială și profesională; - Dezvoltarea unor programe alternative, complementare pentru îmbogățirea și diversificarea serviciilor agroturistice: ecoturism, turism cultural, stil de viață natural, etc.); - Dezvoltarea unor produse de agroturism specifice comunei Cizer care să valorifice tradiții culturale, obiceiuri gastronomice, agricole, legende.	- Atragerea de investiții străine; - Creșterea competitivității economiei județului și regiunii; - Stimularea dezvoltării agroturismului în comuna Cizer.	- Locuitorii comunei Cizer; - Antreprenori; - Investitori; - Turiști.	2021 - 2027
Dezvoltarea turismului rural	Dezvoltarea infrastructurii de acces la zonele turistice și agroturistice;	Atragerea de investiții străine;	Locuitorii comunei Cizer;	2021 - 2027

▪ Specializarea zonelor rurale montane prin dezvoltarea turismului de iarnă (schi, obiceiri de iarnă); ▪ Încurajarea unui turism rural activ care să încurajeze un stil de viață natural; ▪ Valorificarea potențialului turismului de eveniment: "Fii Satului", "Pastorală", "Măsurileșul oilor" și alte festivaluri și spectacole ; ▪ Valorificarea elementului de multiculturalitate în sporirea atractivității turismului rural.	▪ Creșterea competitivității economiei județului și regiunii; ▪ Stimularea dezvoltării turismului rural în comuna Cizer.	▪ Antreprenori; ▪ Investitori; ▪ Turiști.	
--	---	---	--

Obiectiv strategic: 2.2. Diversificarea economiei rurale prin dezvoltarea unor activități complementare non-agricole pentru creșterea calității vieții

Domeniu cheie de intervenție: 2.2.1. Susținerea unor programe investiționale

Proiecte propuse	Plan de acțiune / Subactivități	Scop	Beneficiari	Data estimativă de finalizare
Infrastructura de sănătate și asistență socială	▪ Îmbunătățirea accesului populației rurale la serviciile medicale; ▪ Îmbunătățirea cantitativă și calitativă a infrastructurii și serviciilor de sănătate în: dispensare, cabinete medicale și cabinete medici de familie, farmacii; ▪ Redimensionarea infrastructurii de sănătate în mediul rural prin creșterea numărului de cabinete medicale, farmacii și cabinete stomatologice;	▪ Sprijin pentru microîntreprinderi și întreprinderi mici din mediul rural, care își creează sau dezvoltă activități non-agricole în zonele rurale; ▪ Atragerea investitorilor străini și autohtoni în domeniul activităților non-agricole; ▪ Dezvoltarea activităților non-agricole existente; ▪ Crearea de locuri de muncă;	▪ Întreprinzători și alți locuitori din comuna Cizer; ▪ Investitori.	2021 - 2027

	- Asigurarea de locuințe de serviciu pentru personalul sanitar și medici în scopul stabilizării profesionale și rezidențiale în comună; - Înființarea de centre socio-medicale multifuncționale de permanență; - Construirea de Centre de Îngrijire și Asistență socială cu servicii alternative; - Înființarea serviciilor de asistență la domiciliu pentru vârstnici; - Programe de asistență și integrare socială a comunității de romi din localitate.	- Creșterea veniturilor populației rurale; - Diminuarea disparităților dintre rural și urban.		
Infrastructur a culturală, educațional ă și religioasă	- Consolidarea și modernizarea școlilor și a grădinițelor rurale; - Reabilitarea infrastructurii unităților de învățământ din mediul rural și dotarea cu mijloace moderne de învățământ și tehnică IT; - Asigurarea finanțării pentru îmbunătățirea bazei materiale din școli; - Construirea unei baze sportive-sală de sport dotată; - Reabilitarea / construirea așezămintelor culturale (căminele culturale din		- Întreprinzători și alți locuitori din comuna Cizer; - Investitori.	2021 - 2027

	cele trei localități ale comunei Cizer, monumentele de arhitectură etc.) din comună; ▪ Dotarea bibliotecii comunale cu cărți în scopul îmbunătățirii vieții culturale în satele comunei; ▪ Susținerea cultelor recunoscute de lege, existente pe teritoriul comunei Cizer în diverse activități; ▪ Susținerea reabilitării / modernizării / dotării lăcașelor de cult aflate pe teritoriul comunei; ▪ Acțiuni de restaurare, protejare și conservare a patrimoniului cultural aflat pe teritoriul administrativ al comunei; ▪ Reabilitarea și / sau modernizarea infrastructurii din zona obiectivelor turistice.			
--	--	--	--	--

Domeniu cheie de intervenție: 2.2.2. Sprijin pentru înființarea de activități neagricole

Proiecte propuse	Plan de acțiune / Subactivități	Scop	Beneficiari	Data estimativă de finalizare
Activități de producție (ex: fabricarea produselor textile, îmbrăcăminte, articole de marochinărie, articole de hârtie)	1. Identificare solicitanți pentru proiecte care presupun activități de producție; 2. Pregătire documentații;	▪ Scopul investițiilor sprijinite este sprijinirea facilitării diversificării prin înființarea și dezvoltarea de microîntreprinderi	▪ Fermierii sau membrii unei gospodării agricole din spațiul rural, care își diversifică activitatea prin înființarea unei	2021 - 2027

și carton; fabricarea produselor chimice, farmaceutice; activități de prelucrare a produselor lemnoase; industrie metalurgică, fabricare construcții metalice, mașini, utilaje și echipamente; fabricare produse electrice, electronice, producție de combustibil din biomasă - ex.: fabricare de peleți) în vederea comercializării, producerea și utilizarea energiei din surse regenerabile pentru desfășurarea propriei activități, ca parte integrantă a proiectului etc.	3. Implementare proiecte.	și întreprinderi mici în sectorul non-agricol din zonele rurale, în vederea unei dezvoltări economice durabile, creării de locuri de muncă și reducerii sărăciei în spațiul rural. - Obiectivele investițiilor sprijinite sunt: - Crearea de noi activități non – agricole, în special, pentru fermierii de mici dimensiuni sau membrii familiilor lor și în general, pentru micii întreprinzători din mediul rural; - Diversificarea economiei rurale prin creșterea numărului de microîntreprinderi și întreprinderi mici în sectorul non-agricol, dezvoltarea serviciilor și crearea de locuri de muncă în spațiul rural; - Încurajarea menținerii și dezvoltării activităților tradiționale;	activități non-agricole pentru prima dată; - Persoanele fizice neautorizate nu sunt eligibile; - Micro-întreprinderi și întreprinderile mici din spațiul rural, care își propun activități non-agricole, pe care nu le-au mai efectuat până la data aplicării sprijinului; - Micro-întreprinderi și întreprinderi mici noi, înființate în anul depunerii Cererii de Finanțare sau cu o vechime de maxim 3 ani fiscali, care nu au desfășurat activități până în momentul depunerii proiectului(start-ups).	
Activități meșteșugărești (ex: activități de artizanat și alte activități tradiționale non-agricole (ex: olărit, brodat, prelucrarea manuală a	1. Identificare solicitanți pentru proiecte care presupun activități meșteșugărești; 2. Pregătire documentații;			2021 - 2027

fierului, lânii, lemnului, pielii etc.)	3. Implementare proiecte.			
Activități turistice (ex: servicii agroturistice de cazare, servicii turistice de agrement și alimentație publică)	1. Identificare solicitanți pentru proiecte care presupun activități turistice; 2. Pregătire documentații; 3. Implementare proiecte.			2021 - 2027
Servicii (ex: medicale, sanitar-veterinare; reparații mașini, unelte, obiecte casnice; consultanță, contabilitate, juridice, audit; servicii în tehnologia informației și servicii informatice; servicii tehnice, administrative, alte servicii destinate populației din spațiul rural, etc.)	1. Identificare solicitanți pentru proiecte care presupun servicii; 2. Pregătire documentații; 3. Implementare proiecte.			2021 - 2027

Domeniu cheie de intervenție: 2.2.3. Investiții în crearea și dezvoltarea de activități neagricole

Proiecte propuse	Plan de acțiune / Subactivități	Scop	Beneficiari	Data estimativă de finalizare
Activități de producție (ex: fabricarea produselor textile, îmbrăcăminte, articole de marochinărie, articole de hârtie și carton; fabricarea produselor chimice, farmaceutice; activități de prelucrare a produselor lemnoase; industrie metalurgică, fabricare construcții metalice, mașini, utilaje și echipamente; fabricare produse electrice, electronice, etc.)	1. Identificare solicitanți pentru proiecte care presupun activități de producție; 2. Pregătire documentații; 3. Implementare proiecte.	Scopul investițiilor este de sprijin pentru microîntreprinderi și întreprinderi mici din mediul rural, care își creează sau dezvoltă activități non-agricole în zonele rurale. Obiectivele acestui sprijin sunt: - Stimularea mediului de afaceri din rural, contribuind la creșterea numărului de activități non-agricole desfășurate în zonele rurale; - Dezvoltarea activităților non-agricole existente; - Crearea de locuri de muncă; - Creșterea veniturilor populației rurale; - Diminuarea disparităților dintre rural și urban.	- Micro-întreprinderile și întreprinderile mici existente, din spațiul rural; - Micro-întreprinderile și întreprinderile mici nou-înființate, din spațiul rural, care fac dovada cofinanțării; - Fermierii sau membrii unor gospodării agricole care își diversifică activitatea de bază agricolă prin dezvoltarea unei activități non-agricole în cadrul întreprinderii deja existente încadrate în microîntreprinderi și întreprinderi mici.	2021 - 2027 2021 - 2027
Activități meșteșugărești (ex: activități de artizanat și alte activități)	1. Identificare solicitanți pentru proiecte care presupun			2021 - 2027

tradiționale non-agricole (ex: olărit, brodat, prelucrarea manuală a fierului, lânii, lemnului, pielii etc.)	activități meșteșugărești; 2. Pregătire documentații; 3. Implementare proiecte.			
Activități turistice (ex: servicii agroturistice de cazare, servicii turistice de agrement și alimentație publică)	1. Identificare solicitanți pentru proiecte care presupun activități turistice; 2. Pregătire documentații; 3. Implementare proiecte.			2021 - 2027
Furnizarea de servicii inclusiv construcții, reconstrucții și/sau modernizarea spațiilor și zonelor aferente desfășurării activităților (ex: medicale, sociale, sanitar-veterinare; reparații mașini, unelte, obiecte casnice; consultanță, contabilitate, juridice, audit; servicii în tehnologia informației și	1. Identificare solicitanți pentru proiecte care presupun furnizarea de servicii inclusiv construcții, reconstrucții și/sau modernizarea spațiilor și zonelor aferente desfășurării activităților; 2. Pregătire documentații; 3. Implementare proiecte.			2021 - 2027

servicii informatice; servicii tehnice, administrative, etc.)				
Fabricarea de peleți și brichete din biomasă	1. Identificare solicitanți pentru proiecte care presupun fabricarea de peleți și brichete din biomasă; 2. Pregătire documentații; 3. Implementare proiecte.			2021 - 2027

Domeniu cheie de intervenție: 2.2.4. Dezvoltarea și eficientizarea serviciilor publice moderne

Proiecte propuse	Plan de acțiune / Subactivități	Scop	Beneficiari	Data estimativă de finalizare
Computerizarea completă a organismelor administrației publice locale, cât și interconectarea sistemelor operaționale ale tuturor unităților administrației publice, dezvoltarea de infocentre	Realizarea unui Sistem Informatic care să interacționeze cu un Sistem Informatic consolidat la nivelul de județ și care să permită interfațarea cu celelalte sisteme informatice ale organismelor și instituțiilor cu care Consiliul Local Cizer are relații informaționale	▪ Furnizarea unor servicii de calitate cetățenilor; ▪ Crearea unui plus de eficiență în activitatea instituțiilor administrației publice locale; ▪ Facilitează accesul cetățenilor la informația publică prin eliminarea birocratiei și reducerea timpului necesar circulației informației.	▪ Locuitorii comunei Cizer	2021 - 2027

Obiectiv strategic: 2.3. Stimularea inițiativelor economice private pentru dezvoltarea economică sustenabilă a Comunei

Domeniu cheie de intervenție: 2.3.1. Sprijin pentru instalarea tinerilor fermieri

Proiecte propuse	Plan de acțiune / Subactivități	Scop	Beneficiari	Data estimativă de finalizare
Sprijin pentru instalare a tinerilor fermieri	1. Identificarea solicitanților care doresc să acceseze fonduri europene pentru instalarea tinerilor fermieri; 2. Pregătirea documentației; 3. Implementarea proiectului.	- Instalarea pentru prima dată a tinerilor fermieri, ca șefi / manageri ai unei exploatații agricole; - Îmbunătățirea managementului, creșterea competitivității sectorului agricol, precum și conformitatea cu cerințele de protecție a mediului, igienă și bunăstarea animalelor și siguranța la locul de muncă; - Posibilitatea ca tinerii fermieri rezidenți, cu domiciliul stabil în România cu un minim de cunoștințe de bază, să se instaleze ca șefi / manageri ai exploatației; - Creșterea numărului de tineri fermieri care încep pentru prima dată o activitate agricolă ca șefi / manageri de exploatație; - Încurajarea tinerilor și a familiilor din mediul rural de a se stabili în mediul rural, ceea ce va crea un efect pozitiv asupra economiei naționale în general.	- Tinerii fermieri în conformitate cu definiția prevăzută la art. 2 din R(UE) nr. 1305/2013, care se instalează ca unic șef al exploatației agricole; - Persoanele juridice în care un tânăr fermier în sensul art. 2 din R(UE) nr. 1305/2013 care se instalează împreună cu alți tineri fermieri și care exercită un control efectiv pe termen lung în ceea ce privește deciziile referitoare la gestionare, beneficii și riscuri financiare în cadrul exploatației respective.	2021 - 2027

Domeniu cheie de intervenție: 2.3.2. Sprijin pentru dezvoltarea fermelor mici

Proiecte propuse	Plan de acțiune / Subactivități	Scop	Beneficiari	Data estimativă de finalizare
Sprijin pentru dezvoltarea fermelor mici	1. Identificarea solicitanților care doresc să acceseze fonduri europene pentru dezvoltarea fermelor mici; 2. Pregătirea documentației; 3. Implementarea proiectului.	Sprijinirea investițiilor pentru creșterea competitivității exploataților agricole prin dotarea cu utilaje și echipamente performante în raport cu structura agricolă actuală, precum și investițiile pentru modernizarea fermei (în special cele de dimensiuni medii și asocieri de ferme mici și medii) și îmbunătățirea calității activelor fixe, prin: ▪ Îmbunătățirea managementului exploatației agricole; ▪ Orientarea spre piață a exploatațiilor agricole de mici dimensiuni.	▪ Fermierii, care dețin în proprietate sau folosință o exploatație agricolă încadrată în categoria de fermă mică* pentru o perioadă de minimum 10 ani. * Dimensiunea unei ferme mici este cuprinsă între 8.000 – 11.999 SO (valoarea producției standard)	2021 - 2027

Domeniu cheie de intervenție: 2.3.3. Atragerea de investitori în comuna Cizer

Proiecte propuse	Plan de acțiune / Subactivități	Scop	Beneficiari	Data estimativă de finalizare
Dezvoltarea unei campanii de atragere de investitori în	1. Contractarea unei firme de consultanță care să dezvolte strategia și instrumentele aferente; 2. Implementarea programului: identificarea unor	Creșterea nivelului de trai al locuitorilor comunei Cizer prin crearea de locuri de muncă și creșterea bugetului comunei	▪ Locuitorii comunei Cizer; ▪ Potențiali investitori.	Activitate recurentă

comuna Cizer	oportunități de afaceri în comună, formularea domeniilor atractive, specificarea facilităților pentru investitori, crearea de materiale promoționale, etc.			
Atragerea unui investitor strategic pentru exploatarea resurselor naturale	1. Adoptarea unei Hotărâri de Consiliu Local care să reglementeze un set de facilități pentru investitori strategici; 2. Crearea unei mape de prezentare care să promoveze facilitățile și elementele de avantaj competitiv pentru realizarea unei astfel de investiții; 3. Promovarea oportunității în mediile private de afaceri la nivel județean sau național, eventual pentru realizare în parteneriat public-privat.	Creșterea nivelului de trai al locuitorilor comunei Cizer prin crearea de locuri de muncă și creșterea bugetului comunei	■ Locuitorii comunei Cizer; ■ Potențiali investitori.	Activitate recurentă

Domeniu cheie de intervenție: 2.3.4. Stimularea inițiativelor de dezvoltare economică a comunei

Proiecte propuse	Plan de acțiune / Subactivități	Scop	Beneficiari	Data estimativă de finalizare
Dezvoltarea și asigurarea la nivelul Primăriei Cizer a unui centru de consultanță și coordonare pentru agricultură în parteneriat cu o societate de consultanță specializată	1. Stabilirea unui parteneriat cu o firmă de consultanță specializată care să furnizeze serviciile de consultanță și informare către cetățeni; 2. Stabilirea unui program clar de consultanță și asistență pentru cetățeni; 3. Desfășurarea întâlnirilor conform programului stabilit; 4. Organizarea unor întâlniri extraordinare / în afara programului prestabilit pentru necesități punctuale.	Facilitarea accesului la consultanță și coordonare pentru agricultură performantă și dezvoltarea satului românesc	Locuitorii comunei Cizer	Activitate permanentă

5.4.3. Planul de acțiune pentru componenta SOCIETATE

Obiectiv strategic: 3.1. Sprijinirea dezvoltării armonioase a comunității locale prin adoptarea de măsuri adaptate specificului local

Domeniu cheie de intervenție: 3.1.1. Facilitarea educației generațiilor tinere prin investiții și programe inovative

Proiecte propuse	Plan de acțiune / Subactivități	Scop	Beneficiari	Data estimativă de finalizare
Modernizarea școlilor și construcția de noi școli, în funcție de necesitățile identificate	1. Identificarea unor surse de finanțare; 2. Intocmirea cererii de finanțare; 3. Întocmirea documentației tehnice necesare; 4. Derularea lucrărilor de modernizare / construcție- implementarea proiectului.	Creșterea calității actului de învățământ și educație în comună	▪ Elevii din comuna Cizer; ▪ Cadrele didactice din comuna Cizer.	2021 - 2027
Dotarea școlii din localitate cu laboratoare de specialitate	1. Întocmirea unui necesar de aparatură și echipamente necesare; 2. Identificarea unor surse de finanțare; 3. Intocmirea cererii de finanțare; 4. Implementarea proiectului.	Creșterea calității actului de învățământ și educație în comună	▪ Elevii din comuna Cizer; ▪ Cadrele didactice din comuna Cizer.	2021 - 2027
Dezvoltarea unei strategii de creștere a calității actului de învățământ și educație în comuna Cizer prin implementarea unor activități after-school și	1. Identificarea cadrelor didactice interesate să participe la un astfel de program și realizarea unui studiu de impact; 2. Identificarea și contactarea unor instituții sau asociații care au înregistrat	Creșterea calității actului de învățământ și educație în comună	▪ Elevii din comuna Cizer	2021 - 2027

care să dezvolte aptitudinile elevilor din localitate	un succes în organizarea unor programe de acest tip; 3. Identificarea responsabilului cu proiectul și realizarea unui plan de management al proiectului; 4. Identificarea unor surse de finanțare; 5. Întocmirea cererii de finanțare; 6. Implementarea proiectului.			
Dezvoltarea unui program de carieră pentru copiii din comuna Cizer realizat de Primăria Cizer și Școala Generală	1. Identificarea cadrelor didactice interesate să participe la un astfel de program și realizarea unui studiu de impact; 2. Identificarea și contactarea unor instituții sau asociații care au înregistrat un succes în organizarea unor programe de acest tip; 3. Identificarea responsabilului cu proiectul și realizarea unui plan de management al proiectului; 4. Identificarea unor surse de finanțare; 5. Întocmirea cererii de finanțare; 6. Implementarea proiectului.	Creșterea calității actului de învățământ și educație în comună	■ Elevii din comuna Cizer	2021 - 2027
Dezvoltarea unei strategii	1. Identificarea unor parteneri (asociații,	Creșterea calității	■ Cadrele didactice din comuna Cizer	2021 - 2027

de creștere a calității cadrelor didactice în localitate și stimularea stabilirii acestora în comună	ONG-uri, organisme profesionale ale cadrelor didactice, sindicate, etc.) pentru conceperea strategiei; 2. Realizarea strategiei și identificarea unor surse de finanțare; 3. Implementarea strategiei.	actului de învățământ și educație în comună		
Promovarea implicării părinților în activitățile școlare	1. Identificarea cadrelor didactice interesate să participe la un astfel de program; 2. Identificarea și contactarea unor instituții sau asociații care au înregistrat un succes în organizarea unor programe de acest tip; 3. Identificarea responsabilului cu proiectul și realizarea unui plan de management al proiectului; 4. Identificarea unor surse de finanțare; 5. Implementarea proiectului.	Creșterea calității actului de învățământ și educație în comună	■ Elevii și părinții din comuna Cizer; ■ Cadrele didactice din comuna Cizer.	2021 - 2027

Domeniu cheie de intervenție: 3.1.2. Crearea unui cadru favorabil inițierii de programe în domeniul educației adulților

Proiecte propuse	Plan de acțiune / Subactivități	Scop	Beneficiari	Data estimativă de finalizare
Dezvoltarea unor parteneriate durabile ONG – instituții locale pentru implementarea de proiecte în domeniul educației adulților	1. Identificarea partenerilor / instituțiilor interesate să participe la un astfel de proiect; 2. Identificarea și contactarea unor instituții sau asociații care au înregistrat un succes în organizarea unor programe de acest tip; 3. Identificarea responsabilului cu proiectul și realizarea unui plan de management al proiectului; 4. Identificarea unor surse de finanțare; 5. Implementarea proiectului.	Creșterea nivelului de educație în comună	Locuitorii comunei Cizer	2021 - 2027
Accesarea programelor de finanțare europeană destinate educației adulților	1. Identificarea unor surse de finanțare; 2. Întocmirea cererilor de finanțare; 3. Implementarea proiectelor destinate educației adulților.	Creșterea nivelului de educație în comună	Locuitorii comunei Cizer	2021 - 2027

Domeniu cheie de intervenție: 3.1.3. Creșterea implicării cetățenilor în dezvoltarea comunei și creșterea coeziunii sociale la nivelul comunei Cizer

Proiecte propuse	Plan de acțiune / Subactivități	Scop	Beneficiari	Data estimativă de finalizare
Stimularea activităților de voluntariat la nivelul tinerilor prin programe inteligente de interes comunitar	1. Identificarea cadrelor didactice interesate să participe la un astfel de program; 2. Identificarea și contactarea unor instituții sau asociații care au înregistrat un succes în organizarea unor programe de acest tip; 3. Identificarea responsabilului cu proiectul și realizarea unui plan de management al proiectului; 4. Identificarea unor surse de finanțare; 5. Implementarea proiectului.	Creșterea interesului pentru dezvoltarea comunei Cizer în rândul tinerilor	Locuitorii și tinerii din comuna Cizer	2021 - 2027

Domeniu cheie de intervenție: 3.1.4. Revitalizarea tradițiilor și meșteșugurilor locale

Proiecte propuse	Plan de acțiune / Subactivități	Scop	Beneficiar i	Data estimativă de finalizare
Dezvoltarea unor parcuri curriculare la școlile din comună, destinate reînvățării meșteșugurilor tradiționale și tehnicilor de artizanat, precum și învățarea practicilor pentru agroturism	1. Identificarea cadrelor didactice interesate să participe la dezvoltarea unor parcuri curriculare la școlile din comună; 2. Identificarea unor surse de finanțare; 3. Implementarea proiectului.	- Revitalizarea a tradițiilor și meșteșugurilor locale; - Conservarea și promovarea culturii tradiționale locale.	Locuitorii comunei Cizer	2021 - 2027
Înființarea unor centre de regenerare a meșteșugurilor, case ale meșteșugarilor, care să concentreze tradițiile zonale	1. Identificarea și cooptarea meșteșugarilor locali dispuși să participe la astfel de inițiative de regenerare a meșteșugurilor și tradițiilor locale; 2. Identificarea unor surse de finanțare; 3. Întocmirea cererii de finanțare; 4. Implementarea proiectului.	- Revitalizarea tradițiilor și meșteșugurilor locale; - Conservarea și promovarea culturii tradiționale locale.	Locuitorii comunei Cizer	2021 - 2027
Inițierea unui Cerc de stimulare a creativității copiilor în derularea de acțiuni care pun în lumină valorile specifice locale, tradițiile, meșteșugurile, arhitectura și oamenii deosebiți	1. Identificarea cadrelor didactice și/sau alte persoane interesate să participe la un astfel de proiect; 2. Identificarea unor surse de finanțare; 3. Implementarea proiectului.	- Revitalizarea tradițiilor și meșteșugurilor locale; - Conservarea și promovarea culturii tradiționale locale.	Locuitorii comunei Cizer	2021 - 2027

Obiectiv strategic: 3.2. Aproximarea autorităților publice locale față de cetățeni**Domeniu cheie de intervenție: 3.2.1. Modernizarea infrastructurii autorității publice locale pentru a răspunde nevoilor actuale**

Proiecte propuse	Plan de acțiune / Subactivități	Scop	Beneficiari	Data estimativă de finalizare
Dotarea primăriei Cizer cu echipamente și tehnică de calcul moderne	1. Întocmirea unui necesar de echipamente și tehnică de calcul moderne pentru dotarea Primăriei Cizer; 2. Desfășurarea procedurilor de achiziție publică; 3. Dotarea Primăriei Cizer cu echipamentele și tehnică de calcul achiziționate.	Modernizarea infrastructurii autorității publice locale va conduce la simplificarea și îmbunătățirea proceselor de lucru	- Personalul autorităților publice locale din comuna Cizer; - Locuitorii comunei Cizer.	2021 - 2027
Introducerea posibilității de achitare a taxelor și impozitelor locale prin intermediul internetului	1. Identificarea unei societăți de consultanță; 2. Identificarea surselor de finanțare; 3. Depunerea cererii de finanțare; 4. Implementarea proiectului.	Modernizarea infrastructurii autorității publice locale va conduce la simplificarea și îmbunătățirea proceselor de lucru	- Locuitorii comunei Cizer; - Personalul autorităților publice locale din comuna Cizer.	2021 - 2027

Domeniu cheie de intervenție: 3.2.2. Creșterea capacității de management, de atragere de finanțări și de administrare a autorităților publice locale

Proiecte propuse	Plan de acțiune / Subactivități	Scop	Beneficiari	Data estimativă de finalizare
Participarea personalului autorităților publice locale la cursuri de specializare și perfecționare	1. Realizarea unui plan de specializare și perfecționare a personalului; 2. Identificarea unor furnizori de cursuri conform cerințelor; 3. Participarea personalului la cursurile identificate.	Creșterea nivelului de competențe profesionale pentru a răspunde la nevoile actuale	Personalul autorităților publice locale din comuna Cizer	2021 - 2027
Participarea personalului autorităților publice locale la schimburi de experiență	1. Identificarea unor parteneri autorități publice locale din țară și/sau străinătate; 2. Încheierea de parteneriate cu aceștia; 3. Participarea la schimburi de experiență.	Creșterea nivelului de competențe profesionale pentru a răspunde la nevoile actuale	Personalul autorităților publice locale din comuna Cizer	2021 - 2027

Domeniu cheie de intervenție: 3.2.3. Îmbunătățirea comunicării între autoritatea publică locală și cetățeni

Proiecte propuse	Plan de acțiune / Subactivități	Scop	Beneficiari	Data estimativă de finalizare
Asigurare a transparenței în activitatea administrației locale	1. Informarea din oficiu a persoanelor asupra intereselor de ordin public care urmează să fie dezbătute de autoritățile administrației publice locale; 2. Consultarea cetățenilor și a asociațiilor legal constituite, la inițiativa autorităților publice, în procesul de elaborare a proiectelor; 3. Participarea activă a cetățenilor la luarea deciziilor administrative; 4. Administrația locală organizează dezbateri publice la cererea, în scris, a unei asociații legal constituite; 5. Consilierii locali acordă audiențe la solicitarea celor interesați.	Îmbunătățirea și consolidarea comunicării între autoritatea publică locală și cetățeni	Locuitorii comunei Cizer	Activitate permanentă
Crearea unui program de relații publice a Administrației Publice Locale cu comunitatea locală	1. Identificarea unor persoane responsabile cu proiectul de comunicare cu localnicii din comuna Cizer; 2. Realizarea programului și identificarea unor surse de finanțare; 3. Derularea programului de informare permanentă a cetățenilor despre starea comunei și diverse evenimente din cursul anului, invitarea lor la evenimente și/sau comunicarea unor oportunități economice de investiții sau angajare care apar la nivelul comunei Cizer.	Îmbunătățirea și consolidarea comunicării între autoritatea publică locală și cetățeni	Locuitorii comunei Cizer	Activitate permanentă

BIBLIOGRAFIE

Surse documentare

1. Baboș Alexandru, "Muzeul din Cizer", Caiete Silvane IV, 2008;
2. Bran Florina, Istrate I., Manole V., "Agroturism și turism rural", Editura Economică, București, 1996;
3. Chiran A., Gindu Elena, Bacter Ramona-Vasilica, Ruge Maria, "Marketing turistic", Editura Universității, Oradea, 2008;
4. Ciobanu Virgil, "Statistica românilor din Ardeal: făcută de administrația austriacă la anul 1760-1762: copiată din archiva de războiu din Viena", Editura "Ardealul" Institut de arte grafice, Cluj, 1926;
5. Florea Nicolae, "Geografia solurilor României", Editura Tehnică, București, 1962;
6. Galiș Petru, "Cizer – 790 (1219-2009) – file de monografie", Editura Școala Noastră, Zalău, 2009;
7. Morariu Tiberiu, "Județul Sălaj"-monografie, Editura Academiei Republicii Socialiste România, București, 1972;
8. Petri Mór, " Szilágy vármegye monográphiája" / "Monografia județului Sălaj", Editura Franklin-Társulat, Budapesta, 1901-1904;
9. Suciu Coriolan, "Dicționar istoric al localităților din Transilvania", Editura Academiei Republicii Socialiste România, Iași, 1967-1968;
10. Vincze Maria, "Dezvoltarea regională – idei și practici", Editura Presa Universitară Clujeană, Cluj-Napoca, 2000;
11. Comisia Europeană, "Strategia Europa 2020 - O strategie europeană pentru o creștere inteligentă, ecologică și favorabilă incluziunii", Bruxelles, (COM (2010) 2020 final), 3.3.2010;
12. Guvernul României, Ministerul Mediului și Dezvoltării Durabile, Programul Națiunilor Unite pentru Dezvoltare, Centrul Național pentru Dezvoltare Durabilă, "Strategia Națională pentru Dezvoltare Durabilă a României. Orizonturi 2013-2020-2030", București, 2008;
13. "Strategia de Dezvoltare Teritorială a României - România policentrică 2035. Coeziune și competitivitate teritorială, dezvoltare și șanse egale pentru oameni", versiunea 2, iunie 2014;
14. Fișa localității Cizer, județul Sălaj furnizat de Institutul Național de Statistică;
15. Interviu cu persoanele cheie din comunitate – chestionare.

Surse electronice

1. <http://www.primariacizer.ro/>
2. https://ro.wikipedia.org/wiki/Comuna_Cizer,_Sălaj
3. <http://www.visitcizer.ro>
4. <http://apmsj.anpm.ro>
5. <http://www.insse.ro/cms/>
6. <http://www.recensamantromania.ro/>

LISTĂ DE ABREVIERI

ADR	Agenția de Dezvoltare Regională
APDRP	Agenția de Plăți pentru Dezvoltare Rurală și Pescuit
CSC	Cadrul Strategic Comun
CSDR	Cadrul Strategic de Dezvoltare a României
CSDT	Cadru Strategic de Dezvoltare Teritorială
FC	Fondul de Coeziune
FEADR	Fondul European Agricol pentru Dezvoltare Rurală
FEDR	Fondul European de Dezvoltare Regională
FEPAM	Fondul European pentru Pescuit și Afaceri Maritime
FSE	Fondul Social European
GAL	Grup de Acțiune Locală
IMM	Întreprinderi mici și mijlocii
INS	Institutul Național de Statistică
ITI	Investiție teritorială integrată
LEADER	L iaison E ntre A ctions de D éveloppement de <i>l'Économie</i> R urale (Legături între acțiuni pentru dezvoltarea <i>economiei</i> rurale)
PAC	Politică Agricolă Comună
PDR	Plan de Dezvoltare Regională
PNDR	Programul Național de Dezvoltare Rurală
PNR	Program Național de Reformă
POR	Program Operațional Regional
TIC	Information and Communication Technology- Tehnologia informației și a comunicațiilor
TTF	Taxe pe tranzacțiile financiare
UAT	Unitate Administrativ-Teritorială

INDEX FIGURI

FIGURA NR. 1: AMPLASAREA COMUNEI CIZER ÎN JUDEȚUL SĂLAJ	11
FIGURA NR. 2: EVOLUȚIA POPULAȚIEI STABILE ÎN COMUNA CIZER	EROARE! MARCAJ ÎN DOCUMENT NEDEFINIT.
FIGURA NR. 3: FRECVENȚA DEPLASĂRILOR CĂTRE ALTE LOCALITĂȚI	
FIGURA NR. 4: MOTIVUL DEPLASĂRILOR CĂTRE ALTE LOCALITĂȚI	EROARE! MARCAJ ÎN DOCUMENT NEDEFINIT.
FIGURA NR. 5: MOTIVELE CARE I-AR DETERMINA PE TINERII PLECAȚI LA STUDII SĂ SE ÎNTOARCĂ ÎN COMUNA CIZER	EROARE! MARCAJ ÎN DOCUMENT NEDEFINIT.
FIGURA NR. 6: OPORTUNITĂȚILE PE CARE AR TREBUI SĂ LE OFERE COMUNITATEA PENTRU EVOLUȚIA PERSONALĂ	EROARE! MARCAJ ÎN DOCUMENT NEDEFINIT.
FIGURA NR. 7: STAREA STRĂZILOR PRINCIPALE	
FIGURA NR. 8: STAREA STRĂZILOR SECUNDARE	EROARE! MARCAJ ÎN DOCUMENT NEDEFINIT.
FIGURA NR. 9: EXISTENȚA PARCURILOR ȘI A SPAȚIILOR VERZI	
FIGURA NR. 10: EXISTENȚA LOCURILOR DE AGREMENT	EROARE! MARCAJ ÎN DOCUMENT NEDEFINIT.
FIGURA NR. 11: ALIMENTAREA CU APĂ	
FIGURA NR. 12: CANALIZAREA ȘI STAȚIA DE EPURARE	EROARE! MARCAJ ÎN DOCUMENT NEDEFINIT.
FIGURA NR. 13: ILUMINATUL PUBLIC	
FIGURA NR. 14: SALUBRITATEA PUBLICĂ ȘI MANAGEMENTUL DEȘEURILOR	EROARE! MARCAJ ÎN DOCUMENT NEDEFINIT.
FIGURA NR. 15: TRANSPORTUL PUBLIC DE PERSOANE	EROARE! MARCAJ ÎN DOCUMENT NEDEFINIT.
FIGURA NR. 16: UNITĂȚI DE ÎNVĂȚĂMÂNT	
FIGURA NR. 17: UNITĂȚI SANITARE	EROARE! MARCAJ ÎN DOCUMENT NEDEFINIT.
FIGURA NR. 18: PRINCIPALELE OBIECTIVE TURISTICE DIN COMUNA CIZER	EROARE! MARCAJ ÎN DOCUMENT NEDEFINIT.
FIGURA NR. 19: PRINCIPALELE SECTOARE IDENTIFICATE DE RESPONDENȚI PENTRU PROMOVAREA INVESTIȚIILOR	EROARE! MARCAJ ÎN DOCUMENT NEDEFINIT.

INDEX TABELE

TABEL NR. 1: OBIECTIVE DE URMATE DE ROMÂNIA ÎN CALITATE DE STAT MEMBRU AL UE... EROARE! MARCAJ ÎN DOCUMENT NEDEFINIT.	
TABEL NR. 2: TERITORIU, LOCUINȚE, UTILITĂȚI PUBLICE ÎN LOCALITATEA CIZER, ÎN PERIOADA 2004-2012 EROARE! MARCAJ ÎN DOCUMENT NEDEFINIT.	
TABEL NR. 3: INDICATORII DEMOGRAFICI AI LOCALITĂȚII CIZER ÎN PERIOADA 2004-2012	22
TABEL NR. 4: POPULAȚIA STABILĂ PE SEXE ȘI SEGMENTE DE VARSTĂ POTRIVIT RECENSAMENTULUI DIN OCTOMBRIE 2011-VALORI ABSOLUTE.....	26
TABEL NR. 5: POPULAȚIA STABILĂ PE SEXE ȘI SEGMENTE DE VARSTĂ POTRIVIT RECENSAMENTULUI DIN OCTOMBRIE 2011-VALORI RELATIVE	EROARE! MARCAJ ÎN DOCUMENT NEDEFINIT.
TABEL NR. 6: STRUCTURA PE NIVEL DE EDUCAȚIE A POPULAȚIEI ÎN COMUNA CIZER LA DATA DE 20 OCTOMBRIE 2011	29
TABEL NR. 7: REPARTIZARE POPULAȚIE ACTIVĂ PE DOMENII DE ACTIVITATE 2004-2012	31
TABEL NR. 8: STRUCTURA FONDULUI FUNCİAR AGRICOL ÎN LOCALITATEA CIZER PENTRU PERIOADA 2004-2012”	32
TABEL NR. 9: SITUAȚIA CULTURILOR AGRICOLE ÎN ANUL 2014 ÎN COMUNA CIZER	33
TABEL NR. 10: SITUAȚIA EFECTIVELOR DE ANIMALE DIN COMUNA CIZER LA 19.09.2014	34
TABEL NR. 11: FORME ASOCIATIVE PE TERITORIUL COMUNEI CIZER..... EROARE! MARCAJ ÎN DOCUMENT NEDEFINIT.	
TABEL NR. 12: SITUAȚIA SERVICIILOR MEDICALE ȘI INFRASTRUCTURII MEDICALE ÎN LOCALITATEA CIZER ÎN PERIOADA 2004-2012	EROARE! MARCAJ ÎN DOCUMENT NEDEFINIT.
TABEL NR. 13: SITUAȚIA PRIVIND CULTURA ȘI ARTA ÎN LOCALITATEA CIZER ÎN PERIOADA 2004-2012 EROARE! MARCAJ ÎN DOCUMENT NEDEFINIT.	
TABEL NR. 14: SERVICIILE ȘI INFRASTRUCTURA SOCIALĂ (EDUCAȚIONALĂ ȘI CULTURALĂ) PENTRU PERIOADA 2004-2012.....	36
TABEL NR. 15: DRUMURI VICINALE ÎN COMUNA CIZER.....	39
TABEL NR. 16: STRĂZI ÎN COMUNA CIZER	40
TABEL NR. 17: EVENIMENTE PE TERITORIUL COMUNEI CIZER	45
TABEL NR. 18: ANALIZA SWOT-AȘEZAREA GEOGRAFICĂ ȘI CADRUL NATURAL	54
TABEL NR. 19: ANALIZA SWOT- POPULAȚIA ȘI RESURSELE UMANE	55
TABEL NR. 20: ANALIZA SWOT-INFRASTRUCTURA	56
TABEL NR. 21: ANALIZA SWOT-ECONOMIA.....	58
TABEL NR. 22: ANALIZA SWOT-TURISM.....	59
TABEL NR. 23: ANALIZA SWOT-MEDIUL ÎNCONJURĂTOR	60